

ای دعا از تو اجابت هم ز تو

ایمینی از تو، مهابت هم ز تو

عنوان کتاب ..... ای دعا از تو... مجموعه دوم

موضوع ..... شرح دعای ایام هفته

مؤلف ..... سید حسن موسوی خراسانی

نوبت چاپ ..... اول (پاییز ۱۳۹۲)

مقدمه

دعا، باران رحمت الهی را به کشتزار خشکیده جان آوردن و طراوت و سرسبزی در آن ایجاد کردن است، دعا به خدای نزدیک نزدیک تر شدن و با مهربانی که فاصله اش از رگ گردن به انسان کمتر است آشتی کردن و حرف زدن است.

دعا نه تنها جزء عبادات است بلکه در روایت به مغز عبادات تعبیر شده و گفته شده است: **الدُّعَا مَخُّ الْعِبَادَةِ**^۱

دعا آب حیاتی است که گرد و غبار غفلت را از چهره ظاهری و باطنی انسان می زداید، دعا آسان ترین و ارزان ترین طریقه ملاقات با محبوب و عشق بازی با معشوق است

آری دعا بهترین راه برای تربیت و پرورش روح و عالی ترین طریقه رهائی از یأس و ناامیدی و برترین روش برای ایجاد روحی با طراوت و مجرب ترین شیوه تسلی خاطر در مصائب و شدائد است .

^۱. بحار الانوار جلد ۹۰ صفحه ۳۰۲

دعاها چون از زبان معصومان است و آنان خدا را به خوبی شناخته اند حال و هوای لذت بخش و سرمست کننده ای به انسان می بخشد. فرهنگ دعا را نیز آنان به ما آموخته اند که از بزرگ، خواسته بزرگ بخواهیم.

دعاهای ایام هفته که می توان آن را برنامه روزانه به حساب آورد، ارتباط زیبایی بین عابد و معبود و بلکه بین عاشق و معشوق است این دعاها به دلیل اینکه از زبان سید الساجدین امام زین العابدین (علیه السلام) است از ویژگی خاصی بر خوردار است و محتوای آن آموزنده و جمله جمله آنها زندگی بخش است.

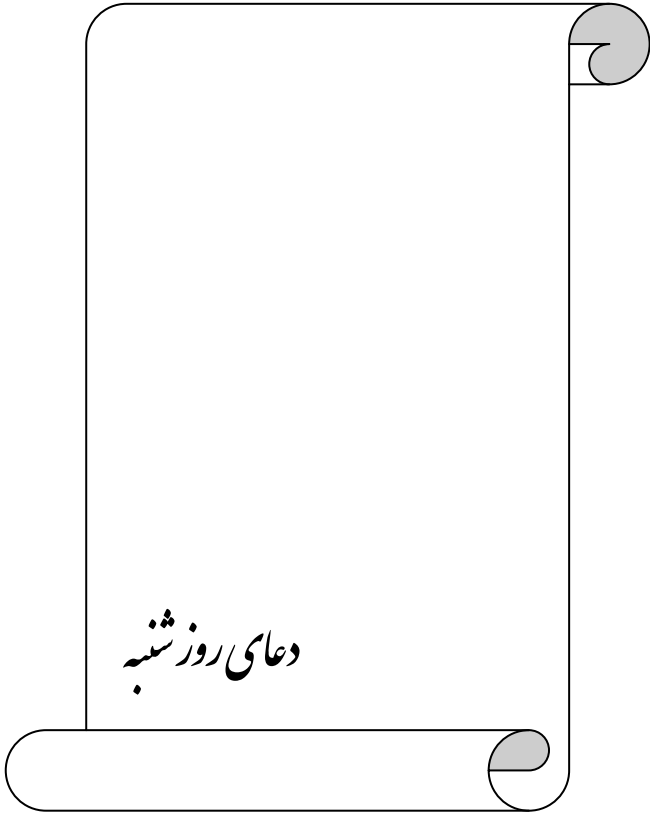
در این ادعیه درس توحید، توکل، توسل و استغفار نهفته است و برای هر روزی چند قلم در خواست بلند و عمیق در آن آمده است.

به امید موفقیت در قرائت از جانب ما

و مرحمت در اجابت از سوی او

سید حسن موسوی خراسانی

رمضان المبارک ۱۴۳۴

دعای روز شنبه

دعای روز شنبه

بِسْمِ اللَّهِ كَلِمَةَ الْمُعْتَصِمِينَ وَ مَقَالَةَ الْمُتَحَرِّزِينَ وَ أَعُوذُ بِاللَّهِ تَعَالَى
 مِنْ جَوْرِ الْجَائِرِينَ وَ كَيْدِ الْحَاسِدِينَ وَ بَغْيِ الظَّالِمِينَ وَ أَحْمَدُهُ
 فَوْقَ حَمْدِ الْحَامِدِينَ أَللَّهُمَّ أَنْتَ الْوَاحِدُ بِلَا شَرِيكَ وَ الْمَلِكُ بِلَا
 تَمْلِكِ لَا تُضَادُّ فِي حُكْمِكَ وَ لَا تُنَازِعُ فِي مُلْكِكَ أَسْأَلُكَ أَنْ
 تُصَلِّيَ عَلَيَّ عَلَى مُحَمَّدٍ عَبْدِكَ وَ رَسُولِكَ وَ أَنْ تُوزِعَنِي مِنْ شُكْرِ
 نِعْمَاكَ مَا تَبْلُغُ بِي غَايَةَ رِضَاكَ وَ أَنْ تُعِينَنِي عَلَى طَاعَتِكَ وَ لُزُومِ
 عِبَادَتِكَ وَ اسْتِحْقَاقِ مَثُوبَتِكَ بِلُطْفِ عِنَايَتِكَ وَ تَرْحَمَنِي بِصَدَى
 عَن مَعَاصِيكَ مَا أَحْيَيْتَنِي وَ تُوفِّقَنِي لِمَا يَنْفَعُنِي مَا أَبْقَيْتَنِي وَ أَنْ
 تَشْرَحَ بِكِتَابِكَ صَدْرِي وَ تَحُطَّ بِتِلَاوَتِهِ وَزْرِي وَ تَمْنَحَنِي
 السَّلَامَةَ فِي دِينِي وَ نَفْسِي وَ لَا تُوحِشَ بِي أَهْلَ أُنْسِي وَ تُتِمَّ
 إِحْسَانَكَ فِي مَا بَقِيَ مِنْ عُمْرِي كَمَا أَحْسَنْتَ فِي مَا مَضَى مِنْهُ يَا أَرْحَمَ
 الرَّاحِمِينَ

ترجمه دعای روز شنبه

بنام خدائی آغاز می کنم که کلام پناهندگان و گفتار پناه جویان است و به خدای تعالی از جور ستمکاران و مکر حسودان و ستم بیدادگران پناه می برم و او را در بالاترین مرتبه ستایش ستایش کنندگان بستایند می ستایم خداوند تو یگانه بی شریک و پادشاه بی نیاز هستی (که پادشاهی را دیگری به او تملیک نکرده) در برابر فرمان تو ضدیت نشود و در پادشاهیت کشمکش روی ندهد از تو می خواهم که بر محمد بنده و رسولت درود فرستی و به من طریقه سپاسگزاری نعمتهایت را چنان بیاموزی که مرا به سرحد خشنودیت برساند و مرا بر طاعت خود و پیوستگی عبادت خویش کمک دهی و بر استحقاق پاداشت بوسیله لطف و عنایت خویش مدد نمایی و به من ترحم کنی مادامی که زنده ام از گناهان بازم داری و تا زمانی که در این جهان نگاهم داری توفیقم دهی به آنچه سودم می رساند و بوسیله کتاب خود (قرآن) سینه ام بگشایی و با خواندن آن جرم و گناهم بریزی و سلامت در دین و جانم عطایم کنی و بوسیله من همدانم از من وحشت نکنند و احسانت را در مابقی عمرم

درباره من به اتمام واکمال برسان چنانچه در گذشته احسان
کردی ای مهربانترین مهربانها

لغات:

الْمُعْتَصِمِينَ: پناهنده شدگان

مُتَحَرِّزِينَ: پرهیز کننده گان

الْحَاسِدِينَ: بخیلان و حسودان

الْجَائِرِينَ: ستم گران

بَعِيَ الظَّالِمِينَ: تجاوز و ستم ظالمان

الْحَامِدِينَ: ستایشگران خدا

الْمَلِكُ بِلَا تَمْلِكٍ: پادشاهی که پادشاهی اش را کسی به او نداده است

لَا تُضَادُّ فِي حُكْمِكَ: در حکم تو هیچ ضدیتی و تناقضی نیست

لَا تُتَنَازَعُ فِي مُلْكِكَ: هیچ نزاعی در پادشاهی تو نیست

أَنْ تُوزَعَ عَنِّي مِنْ شُكْرِ نِعْمَاكَ: به من توفیق شکر نعمتها یت را بده

اسْتَحِقَّاقِ مَثُوبَتِكَ: استحقاق پاداش تو را داشته باشم

وَ أَنْ تَشْرَحَ بِكِتَابِكَ صَدْرِي: و بوسیله کتابت قرآن سینه ای گشاده بر

من قرار بده

تَحُطُّ بِتِلَاوَتِهِ وَ زُرِّي: بوسیله تلاوتش گناهانم بریزی

تَمُنِحْنِي السَّلَامَةَ فِي دِينِي: سلامت در دین و جانم عطایم کنی

مَعَاصِيكَ: گناهان (معصیت ها)

حدیث جور

أَعُوذُ بِاللَّهِ تَعَالَى مِنْ جَوْرِ الْجَائِرِينَ

به خدای تعالی از جور ستمکاران پناه می برم...

* از ستم باید فرار کرد

قال رسول الله ﷺ: إِيَّاكُمْ وَالظُّلْمَ فَإِنَّهُ يُخَرِّبُ قُلُوبَكُمْ^۱

از ستم کردن بپرهیزید، که آن دل‌های شما را خراب می کند.

* همچنان که نمی خواهی جور بینی

قال علي (عليه السلام): لَا تَظْلِمُ كَمَا لَا تُحِبُّ أَنْ تُظْلَمَ^۲

ستم نکن همچنان که دوست نداری به تو ستم شود.

ایزد نپسندد ستم از هیچ ستمکار

آن کس که ستم کرد بر این شهر ستم دید

* جائر به دست خود هلاک می شود

قال علي (عليه السلام): مَنْ جَارَ أَهْلَكَهُ جَوْرُهُ.^۳

هر که ستم کند، همان ستمکاریش وی را هلاک می کند.

^۱. صحیفه الإمام الرضا علیه السلام صفحه ۴۸

^۲. تحف العقول صفحه ۷۴

^۳. عیون الحکم و المواعظ صفحه ۴۵۲

*عمل و عکس العمل است

قال علی (علیه السلام): مَنْ ظَلَمَ ظَلِمَ^۱

هر که ستم کند ستم می بیند.

ای گرگ! نگفتمت که روزی

بیچاره شوی بدست یوزی (یوزپلنگ)

*ظلم به خود

قال الباقر (علیه السلام): الظَّالِمُ لِنَفْسِهِ الَّذِي لَا يَعْرِفُ الْإِمَامَ.^۲

همانا ظلم کننده به خود کسی است که امام زمان خود را نشناسد.

*بدترین میراث

قال الجواد (علیه السلام): شَرُّ أَخْلَافِ النَّفُوسِ الْجَوْرِ^۳

بدترین میراث که انسان باقی می گذارد ستم است.

*سر آمد نادانی

قال الحسين (علیه السلام): رَأْسُ الْجَهْلِ الْجَوْرِ^۴

سرآمد نادانی انسان، جور و ستم است.

^۱ . عیون الحکم و المواعظ صفحه ۴۲۸

^۲ . کافی جلد ۱ ص ۲۱۴

^۳ . تصنیف غرر الحکم و درر الکلم صفحه ۴۵۵

^۴ . تصنیف غرر الحکم و درر الکلم صفحه ۴۵۵

حدیث حسد

وَكَيْدِ الْحَاسِدِينَ

خدایا از کید و حيله حسودان به تو پناه می برم.

نکته ها*** حسد دردی بی دوا**قال علی (علیه السلام): أَلْحَسَدُ مَرَضٌ لَا يُؤْسَى.^۱

حسد دردی بی دواست.

بمیر تا برهی ای حسود، کاین رنجی است

که از مشقت آن جز بمرگ نتوان رست.

* حسود راحتی نداردقال الصادق (علیه السلام): لَا رَاحَةَ لِحَسُودٍ^۲

حسود آسایش ندارد

توانم آن که نیازم اندرون کسی

حسود را چه کنم کجاو ز خود به رنج در است

---

^۱. غرر الحکم^۲. تحف العقول صفحه ۳۷۶

*هر صاحب نعمتی مورد حسادت است

قال رسول الله ﷺ: اسْتَعِينُوا عَلَيَّ أُمُورِكُمْ بِالْكَتْمَانِ فَإِنَّ كُلَّ ذِي نِعْمَةٍ مَحْسُودٌ^۱

برای نعمتها از پنهان کردن کمک بگیرید، که هر دارنده نعمتی مورد حسد واقع می شود.

*عیبی رسوا

قال علی (عليه السلام): الْحَسَدُ عَيْبٌ فَاضِحٌ وَ شُحٌّ فَادِحٌ.

حسادت بخلی سنگین و عیبی رسواست.

*آفرین بر عدالت حسد!

قال علی (عليه السلام): لِلَّهِ ذُرُّ الْحَسَدِ مَا أَعْدَلَهُ! بَدَأَ بِصَاحِبِهِ فَقَتَلَهُ.

آفرین بر حسادت! که چه عدالت پیشه است که پیش از همه صاحب خود را می کشد.

*زیان حسادت

قال علی (عليه السلام): الْحَسَدُ لَا يَجْلِبُ إِلَّا مَضْرَةً وَ غَيْظًا يُوهِنُ قَلْبَكَ وَ يَمْرُضُ جِسْمَكَ^۲

^۱ . تحف العقول صفحه ۴۸

^۲ . بحار الأنوار جلد ۷۰ صفحه ۲۵۶

حسادت ثمره ای جز زیان و ناراحتی به آدمی ندارد و باعث سستی دل و مریضی جسمت می شود.

*حسادت و فساد

قال علی (علیه السلام): إِذَا أَمْطَرَ التَّحَاْسُدُ نَبَتَ التَّفَاسُدُ^۱

هر گاه حسادت ها ببارد و زیاد شود فساد فراوان شده و گسترش می یابد.

*ضرر حسادت

قال علی (علیه السلام): كَمَا أَنَّ الصَّدَأَ يَأْكُلُ الْحَدِيدَ حَتَّى يُفْنِيَهُ كَذَلِكَ الْحَسَدُ يُكْمِدُ الْجَسَدَ حَتَّى يُفْنِيَهُ^۲

همانطور که زنگ زدن آهن را می خورد تا از بین می رود حسد هم جسم انسان را بیمار کرده و آن را نابود می کند.

*حسرت حسود

قال الجواد (علیه السلام): الْحَسُودُ كَثِيرُ الْحَسَرَاتِ مُتَضَاعِفُ السَّيِّئَاتِ^۳

انسان حسود اندوهش بسیار و گناهانش از حد فزون است.

*نتیجه حسادت

قال الصادق (علیه السلام): ثَمَرَةُ الْحَسَدِ شَقَاءُ الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ^۱

^۱ . تصنیف غرر الحکم و درر الکلم صفحه ۳۰۰

^۲ . تصنیف غرر الحکم و درر الکلم صفحه ۳۰۰

^۳ . تصنیف غرر الحکم و درر الکلم صفحه ۳۰۱

نتیجه حسادت بدبختی دنیا و آخرت است.

* نفاق حسود

قال علی (علیه السلام): الْحَاسِدُ يُظْهِرُ وُدَّهُ فِي أَقْوَالِهِ وَيُخْفِي بُغْضَهُ.^۲

حسود دوستیش را در گفتارش آشکار میکند و کینه اش را پنهان می سازد.

حدیث شکر

أَحْمَدُهُ فَوْقَ حَمْدِ الْحَامِدِينَ

او را در بالاترین مرتبه ستایش، ستایش کنندگان، می ستایم.

* شکر و سپاس زینت است

قال علی (علیه السلام): الشُّكْرُ زِينَةُ الْغِنَى^۳

شکر زیور توانگری است.

* بر هر نفسی هزار شکر

قال الصادق (علیه السلام): فِي كُلِّ نَفْسٍ مِنْ أَنْفَاسِكَ شُكْرٌ لَأَرْمَ لَكَ بَلْ

أَلْفٌ أَوْ أَكْثَرُ.^۴

^۱. تصنیف غرر الحکم و درر الکلم صفحه ۳۰۱

^۲. تصنیف غرر الحکم و درر الکلم صفحه ۳۰۱

^۳. تحف العقول صفحه ۹۰

^۴. مصباح الشریعه صفحه ۲۴

بر هر نفسی از نفس هایت شکری و بلکه هزار و بیشتر از هزار شکر بر تو واجب است.

* تشکر از مردم لازم است

قال السجادی (علیه السلام): أَشْكُرْكُمْ لِلَّهِ أَشْكُرْكُمْ لِلنَّاسِ^۱

شکرگذارترین شما از خدا سپاسگذارترین شما از مردم است.

حدیث نعمت

أَنْ تُوزِعَنِي مِنْ شُكْرِ نِعْمَاكَ

به من طریقه سپاسگزاری نعمتهایت را بیاموزی

* تنها دیدن نعمت آب و غذا

قال رسول الله ﷺ: مَنْ لَمْ يَرَ أَنَّ لِلَّهِ عَلَيْهِ نِعْمَةً إِلَّا فِي مَطْعَمٍ أَوْ

مَشْرَبٍ فَقَدْ جَهِلَ وَ كَفَرَ نِعَمَ اللَّهِ وَ ضَلَّ سَعْيَهُ وَ دَنَا مِنْهُ عَذَابُهُ^۲

هر کس نعمت های خدا را فقط در خوردنی ها و نوشیدنی ها و پوشیدنی ها ببیند، به راستی که عملش کوتاه شده و عذابش نزدیک می شود.

* قابل شمارش نیست

^۱. الکافی جلد ۳ صفحه ۲۵۵

^۲. تحف العقول صفحه ۵۲

قال علی (علیه السلام): الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي لَا يَبْلُغُ مِدْحَتَهُ الْقَائِلُونَ وَلَا يُحْصِي نِعْمَاءَهُ الْعَادُّونَ^۱

سپاس خدائی را که سخنوران در ستودنش درمانند و شمارندگان شمردن نعمت هایش را ندانند.

*نعمت وقتی از دست برود

قال الحسن (علیه السلام): تَجْهَلُ النِّعْمَ مَا أَقَامَتْ فَإِذَا وَكَّتْ عُرِفَتْ^۲

نعمت ها تا هستند ناشناخته اند و همین که رفتند قدرشان شناخته می شود.

*تضمین کننده بقاء نعمت

قال الرضا (علیه السلام): اسْتِعْمَالُ الْعَدْلِ وَالْإِحْسَانِ مُؤَدِّنٌ بَدْوَامِ النِّعْمَةِ^۳

به کار بستن عدالت و نیکوکاری خبر از دوام نعمت ها می دهد.

*اگر نعمت بود و شکر نبود بلای استدراجی است

قال الحسين (علیه السلام): الْإِسْتِدْرَاجُ مِنَ اللَّهِ سُبْحَانَهُ لِعَبْدِهِ أَنْ يُسْبِغَ عَلَيْهِ النِّعْمَ وَيَسْلُبَهُ الشُّكْرَ.^۴

^۱ . نهج البلاغه (للصحی صالح) صفحه ۳۹

^۲ . بحار الأنوار جلد ۷۵ صفحه ۱۱۵

^۳ . عیون أخبار الرضا علیه السلام جلد ۲ صفحه ۲۴

^۴ . تحف العقول صفحه ۲۴۶

بلای استدراجی خدا این است که خداوند به بنده نعمت عطاء می کند ولی توفیق شکر را از می گیرد.

*نعمت را بر ملاء کنید

قال رسول الله ﷺ: إِنَّ اللَّهَ... يُحِبُّ أَنْ يَرَىٰ أَثَرَ نِعْمِهِ عَلَىٰ عَبْدِهِ.^۱
خداوند دوست دارد که اثر نعمت را بر بنده اش ببیند.

داستان

ابو الاحوص گفت: پدرم با جامهٔ مندرس محضر رسول خدا رسید حضرت پرسید: وضع مالی ات خوب است؟ گفت: بلی فرمود: باید نشانهٔ نعمت در ظاهر تو دیده شود.

حدیث رضا

مَا تَبْلُغُ بِي غَايَةَ رِضَاكَ

آنچه را بیاموزی که مرا به سرحد خشنودیت برساند.

*رضایت نتیجه شناخت است

قال الصادق (عليه السلام): إِنَّ أَعْلَمَ النَّاسِ بِاللَّهِ أَرْضَاهُمْ بِقَضَاءِ اللَّهِ
عَزَّوَجَلَّ^۲

^۱. وسائل الشیعه جلد ۵ صفحه ۵

^۲. الکافی جلد ۳ صفحه ۱۵۵

داناترین مردم به خدا خشنودترین آنها به فرمان وحکم خداوند می باشند.

*راحتی در گرو راضی بودن است

قال الصادق (علیه السلام) : جَعَلَ الرَّوْحَ وَ الرَّاحَةَ فِي الْيَقِينِ وَ الرِّضَا وَ جَعَلَ الْهَمَّ وَ الْحَزْنَ فِي الشَّكِّ وَ السَّخَطِ.^۱

آسایش و راحتی در رضا و یقین است و غم و اندوه در شک و خشمگینی است.

*رضای مخلوق ارزشی ندارد

قال رسول الله (صلی الله علیه و آله) : مَنْ طَلَبَ رِضًا مَخْلُوقٍ بِسَخَطِ الْخَالِقِ سَلَطَ اللَّهُ عَزَّ وَ جَلَّ عَلَيْهِ ذَلِكَ الْمَخْلُوقُ^۲

هر که طالب خشم خدا و خشنودی خلق باشد، خدای عزوجل همان خلق را بر وی مسلط می فرماید.

*راضی به تلخی ها

قال السجاد (علیه السلام) : الرِّضَى بِمَكْرُوهِ الْقَضَاءِ أَرْفَعُ دَرَجَاتِ الْيَقِينِ.^۳

خشنودی به قضای الهی که دلخواه نیست بلندترین درجه یقین است.

^۱ . الکافی جلد ۲ صفحه ۵۷

^۲ . تحف العقول صفحه ۵۲

^۳ . بحار الأنوار جلد ۷۵ صفحه ۱۳۵

* از خود راضی بودن ممنوع

قال الهادی (علیه السلام): مَنْ رَضِيَ عَنْ نَفْسِهِ كَثُرَ السَّخِطُ عَلَيْهِ^۱

هر که از خویشتن راضی باشد دشمنانش فراوان خواهد بود.

* بی نیازی در پی رضایت

قال الصادق (علیه السلام): اَرْضَ بِمَا قَسَمَ اللَّهُ لَكَ تَكُنْ غَنِيًّا^۲

به تقسیم پروردگار راضی باش تا بی نیاز شوی.

حدیث پیروی

أَنْ تُعِينَنِي عَلَى طَاعَتِكَ وَكُزُومِ عِبَادَتِكَ

مرا بر طاعت خود و پیوستگی عبادت خویش کمکم دهی

* اطاعت ایمنی آور است

قال علی (علیه السلام): مَنْ يُطِيعِ اللَّهَ يَأْمَنُ وَمَنْ يَعْصِ اللَّهَ يَنْدَمُ^۳

^۱. عیون الحکم و المواعظ صفحه ۴۴۹

^۲. الخصال جلد ۱ ص ۱۶۹

^۳. الکافی جلد ۱ ص ۱۱۱

کسی که فرمان خدا می برد در امان می ماند و کسی که عصیان او می کند پشیمان می شود.

* اطاعت خدا و نجات

قال علی (علیه السلام): الطَّاعَةُ تُنَجِّي الْمَعْصِيَةَ تُرْدِي^۱

فرمانبرداری نجات می دهد و نافرمانی به زمین می افکند

* محبوب ترین افراد

قال امير المؤمنين (عليه السلام): إِنَّ أَحَبَّ النَّاسِ إِلَى اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ يَوْمَ الْقِيَامَةِ أَطْوَعُهُمْ لَهُ^۲

محبوب ترین بندگان خدا ، فرماندارترین آنهاست.

* نتیجه طاعت

قال علی (عليه السلام): ثَمَرَةُ الطَّاعَةِ الْجَنَّةُ^۳

ثمره فرمانبرداری بهشت است.

* طریق رستگاری

قال علی (عليه السلام): نَالَ الْفَوْزَ مَنْ وَفَّقَ لِلطَّاعَةِ^۱

^۱ . تصنیف غرر الحکم و درر الکلم صفحه ۱۸۳

^۲ . الکافی جلد ۵ صفحه ۳۴۰

^۳ . عیون الحکم و المواعظ صفحه ۲۰۸

به رستگاری رسید هر کس توفیق اطاعت داشت.

*نشانه مؤمن اطاعت است

قال علی (علیه السلام): يَنْبَغِي لِلْمُؤْمِنِ أَنْ يَلْزَمَ الطَّاعَةَ وَ يَلْتَحِفَ الْوَرَعَ وَ الْقَنَاعَةَ^۲

برای مؤمن لازم است که پیوسته طاعت خدا کند و دائما در پی زهد و قناعت است.

حدیث معصیت

وَ تَرَحَّمَنِي بِصَدِّي عَنْ مَعْاصِيكَ مَا أَحْيَيْتَنِي

به من ترخّم کنی مادامی که زنده ام از گناهان بازم داری

*به چه جرئتی گناه می کنی

قال علی (علیه السلام): يَا أَيُّهَا الْإِنْسَانُ مَا جَرَأَكَ عَلَى ذَنْبِكَ^۳:

ای انسان! چه جرئتی تو را به گناه کردن گستاخ کرده است.

*گناه درد است و استغفار دواء

---

^۱. تصنیف غرر الحکم و درر الکلم صفحه ۱۸۳

^۲. تصنیف غرر الحکم و درر الکلم صفحه ۹۱

^۳. نهج البلاغه (للصّحی صالح) صفحه ۳۴۴

قال علی (علیه السلام): الذُّنُوبُ الدَّاءُ وَ الدَّوَاءُ الِاسْتِغْفَارُ وَ الشِّفَاءُ أَنْ لَا تَعُودَ^۱

گناه درد است و داروی آن توبه و شفای آن این که به گناه باز نگردی.

*گناه را گناه ندانستن، گناه است

قال علی (علیه السلام): أَشَدُّ الذُّنُوبِ عِنْدَ اللَّهِ مَا اسْتَهَانَ بِهِ صَاحِبُهُ^۲
بدترین گناه آنست که گنهکار آنرا سبک شمارد.

*تکرار گناه، گناه بزرگی است

قال علی (علیه السلام): أَكْثَرُ الذُّنُوبِ عِنْدَ اللَّهِ ذَنْبٌ أَصْرَّ عَلَيْهِ عَامِلُهُ^۳.
بزرگترین گناه نزد خداوند، گناهی است که مرتکب آن بر آن اصرار بورزد.

*ترک گناه، بهتر از عمل ثواب است

قال علی (علیه السلام): اجْتِنَابُ السَّيِّئَاتِ أَوْلَى مِنْ اِكْتِسَابِ الْحَسَنَاتِ^۴
دوری کردن از بدی ها، بهتر از بدست آوردن خوبی هاست.

*شیطان به گناهان کوچک هم راضی است

^۱ . تصنیف غرر الحکم و درر الکلم صفحه ۱۹۴

^۲ . مستدرک الوسائل و مستنبط المسائل جلد ۱۱ صفحه ۳۵۰

^۳ . عیون الحکم و المواعظ صفحه ۱۱۲

^۴ . تصنیف غرر الحکم و درر الکلم صفحه ۱۸۵

قال رسول الله ﷺ: إِنَّ إبليسَ رَضِيَ مِنْكُمْ بِالْمُحَقَّرَاتِ^۱

همانا ابلیس به گناهان کوچک شمرده شما، خشنود است.

* گناه کوچک، جاده گناهان بزرگ است

قال الرضا (عليه السلام): الصَّغَائِرُ مِنَ الذُّنُوبِ طُرُقٌ إِلَى الْكِبَائِرِ^۲

گناهان کوچک راهمائی بسوی گناهان بزرگ است.

* از گناه پیش روی خدا بر حذر باش

قال علي (عليه السلام): اخْذِرْ أَنْ يَرَاكَ اللَّهُ عِنْدَ مَعْصِيَتِهِ وَ يَفْقِدَكَ عِنْدَ

طَاعَتِهِ^۳

حذر کن که خدایت تو را در نافرمانی اش ببیند و در فرمانبری اش نبیند.

* گناه کوچک، راه هموار کننده گناه بزرگ

قال الرضا (عليه السلام): الصَّغَائِرُ مِنَ الذُّنُوبِ طُرُقٌ إِلَى الْكِبَائِرِ^۴

گناهان کوچک مسیر گناهان بزرگ اند (تخم مرغ دزد شتر دزد می شود).

* انتظار نجات از گناه

^۱. بحار الأنوار جلد ۷۰ صفحه ۳۶۳

^۲. بحار جلد ۷۰؛ صفحه ۳۵۳

^۳. نهج البلاغة (للصّحیحی صالح) صفحه ۵۴۴

^۴. بحار الأنوار جلد ۶۸ صفحه ۱۷۴

قال علی (علیه السلام): تَوَقَّعُ فِي كُلِّ لَحْظَةٍ شِفَاكَ مِنْ مَرَضِ الذُّنُوبِ^۱

.....

* ترک گناه یا ترک بهشت

قال علی (علیه السلام): تَرَكَ الذَّنْبَ شَدِيدٌ وَأَشَدُّ مِنْهُ تَرَكَ الْجَنَّةَ^۲

ترک گناه سخت است و سخت تر از آن ترک بهشت ابدی است.

حدیث سلامت

تَمُنَّحِنِي السَّلَامَةَ فِي دِينِي وَ نَفْسِي

خدایا؛ سلامت در دین و جان به من عطا کن.

* عامل سلامت دینی پرهیز است

قال علی (علیه السلام): مَنْ اعْتَزَلَ سَلِمَ^۳

کسی که از مردم کناره گیری کند از آلودگی ها سالم می ماند.

* سلامت دینی با استقامت

قال علی (علیه السلام): مَنْ طَلَبَ السَّلَامَةَ لَزِمَ الْإِسْتِقَامَةَ^۴

^۱ . مصباح الشریعه صفحه ۱۳۵

^۲ . تصنیف غرر الحکم و درر الکلم صفحه ۱۸۷

^۳ . تحف العقول صفحه ۸۹

^۴ . تصنیف غرر الحکم و درر الکلم صفحه ۲۸۷

کسی که خواهان سلامت در دین است، باید استقامت بورزد.

* سلامت با دوستی با اشرار نمی سازد

قال علی (علیه السلام): مَنْ صَحِبَ الْأَشْرَارَ لَمْ يَسْلَمْ^۱

هر کس با بدان معاشرت کند، سالم نمی ماند.

* حسادت و سلامت سازگاری ندارند

قال علی (علیه السلام): يَا عَجَبًا مِنْ غِفْلَةِ الْحُسَّادِ عَنِ سَلَامَةِ^۲.

شگفتا از غفلت نمودن حسودان از سلامتی جسم ها (یعنی درد روحی حسد

جسم ها را هم از بین می برد).

* عاقبت بینی و سلامت

قال علی (علیه السلام): مَنْ نَظَرَ فِي الْعَوَاقِبِ سَلِمَ^۳

کسی که به پایان کارها بنگرد سالم می ماند.

داستان ۱

ارزش سلامتی

شخصی نزد عارف و ارسته ای آمد و از فقر شکایت کرد، عارف گفت:

دوست داری نابینا و دارای ده هزار درهم باشی؟

^۱ . تصنیف غرر الحکم و درر الکلم صفحه ۴۳۱

^۲ . شرح نهج البلاغه لابن ابی الحدید جلد ۲۰ صفحه ۳۰۲

^۳ . عیون الحکم و المواعظ صفحه ۴۵۴

گفت: نه ، دوست داری لال باشی وهمین مقدار پول داشته باشی؟
گفت: نه.

گفت: دوست داری دیوانه شوی و ده هزار درهم داشته باشی؟
گفت: نه

از خدا خجالت نمی کشی که نزد تو معادل ۵ هزار درهم دارد باز از فقر شکایت می کنی!^۱

داستان ۲

حفظ سلامت دین تا چه اندازه!

زمانی گوسفند غارتی، با گوسفندان کوفه مخلوط شد یکی از عباد و اهل تقوا سوال کرد: گوسفند چند سال عمر می کند؟ پاسخ دادند: هفت سال. از این رو از خوردن گوشت گوسفند به مدت هفت سال اجتناب نمود(احیاناً گوشت گوسفند مسروقه را نخورد!).^۲

داستان ۳

سلامت دین این قدر ارزش دارد

حاج میرزا علی شیرازی اصفهانی را که شهید مطهری (ره) از کمالاتش نقل ها دارد هر وقت به قم می آمد علماء طراز اول قم با اصرار از او می

^۱ محجّه البضاء جلد ۷ صفحه ۲۱۸

^۲ فوائد الرضویه صفحه ۳۳۳

خواستند که منبر برود و موعظه کند و به قول شهید مطهری (ره) منبرش بیش از آنکه قال باشد حال بود.

از امام جماعت شدن پرهیز داشت، سالی در ماه رمضان او را وادار کردند که در مدرسه صدر اصفهان اقامه جماعت کند جمعیت فراوانی در نمازش شرکت کردند و به گوش ایشان رسید که برخی از نماز جماعت های اطراف خلوت شده و او دیگر به اقامت جماعت ادامه ندادند.^۱

داستان ۴

از عمر ما بکاه و بر عمر او بیفزای

شیخ آقا بزرگ تهرانی صاحب کتاب ارزشمند الذریعه وقتی کتاب الغدیر علامه امینی را دید برای علامه نامه نوشت که از خدا می خواهد تا باقیمانده عمر مرا بر عمر شریف او بیفزاید تا او بتواند به همه آرمان خویش برسد.^۲

حدیث شرح صدر

أَنْ تَشْرَحَ بِكِتَابِكَ صَدْرِي

بوسیله کتاب خود (قرآن) سینه ام بگشایی

^۱. سیری در نهج البلاغه صفحه ۱۳

^۲. میر حامد حسینی صفحه ۱۴۹

*طریق شرح صدر

قال رسول الله ﷺ: فَإِنَّ التُّورَ إِذَا وَقَعَ فِي الْقَلْبِ انْتَشَرَ وَ انْفَسَحَ^۱
 هنگامی که نور به قلب انسان داخل شد، گسترده و باز می گردد. (شرح
 صدر نصیبت می شود)

*کسب شرح صدر

از رسول خدا ﷺ سؤال شد شرح صدر چیست؟
 فرمودند: الْإِنَابَةُ إِلَى دَارِ الْخُلُودِ، وَ التَّجَافِي عَنْ دَارِ الْغُرُورِ وَ
 الْإِسْتِعْدَادُ لِلْمَوْتِ قَبْلَ نَزْوِلِهِ^۲.

نشانه آن توجه به سرای جاوید و جدا شدن از سرای غرور و آماده شدن
 برای استقبال از مرگ پیش از نزول آن است.

*ضد شرح صدر، قساوت است

قال الصادق عليه السلام: أَوْحَى اللَّهُ عَزَّ وَ جَلَّ إِلَى مُوسَى : يَا مُوسَى ...
 فَإِنَّ كَثْرَةَ الْمَالِ تَنْسِي الذُّنُوبَ وَ إِن تَرَكَ ذِكْرِي يُقْسِي الْقُلُوبَ^۳
 خدا به حضرت موسی وحی فرستاد که: ای موسی! .. و ترک یاد من قلب را
 سخت می کند.

^۱ . بحار الأنوار جلد ۷۴ صفحه ۹۳

^۲ . الأمالی (للطوسی) صفحه ۵۳۲

^۳ . الکافی جلد ۲ صفحه ۴۹۷

*آرزوی دراز و قساوت دل

قال الله لموسى: فِيمَا نَاجَى اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ بِهِ مُوسَى ع يَا مُوسَى لَأَ تَطُولَ فِي الدُّنْيَا أُمَّلَكَ فَيَقْسُو قَلْبُكَ وَالْقَاسِيَ الْقَلْبِ مِنِّي بَعِيدًا^۱

ای موسی! آرزوهایت را در دنیا زیاد مکن که قلبت سخت و انعطاف ناپذیر می شود و سنگدلان از من دورند.

حدیث وزر

تَحُطُّ بِتِلَاوَتِهِ وَزُرِّي

با خواندن قرآن جرم و گناهم بریزی
در قرآن در ۱۰ مورد دربارهٔ وزر آمده است.

*تکرار گناه وزر محسوب می شود

قال على (عليه السلام): لَأَ وَزَرَ أَعْظَمُ مِنَ الْإِصْرَارِ^۲

هیچ گناهی بزرگتر از اصرار و وزیدن و تکرار گناه نیست.

*چه وزر سنگینی است

^۱. الکافی جلد ۲ صفحه ۳۲۹

^۲. تصنیف غرر الحکم و درر الکلم صفحه ۱۸۷

قال علی (علیه السلام): مَا أَعْظَمَ وَزَرَ مَنْ طَلَبَ رِضَا الْمَخْلُوقِينَ بِسَخَطِ
الْخَالِقِ^۱

چقدر بزرگ است گناه کسی که خشنودی آفریدگان را، به وسیله خشم خداوند طلب کند.

*وزر منت گذاری

قال علی (علیه السلام): وَزِرُ صَدَقَةِ الْمَنَّانِ يَغْلِبُ أَجْرَهُ^۲

گناه صدقه دادن منت گذار، بر اجر و پاداشش چیره می شود.

*چه وزری است وزر ظالم!

قال علی (علیه السلام): مَا أَعْظَمَ وَزَرَ مَنْ ظَلَمَ وَاعْتَدَى وَتَجَبَّرَ^۳

چقدر بزرگ است گناه کسی که ستم و تجاوز کند و ظلم و طغیان ورزد.

*وزر محروم کردن فقیر

قال علی (علیه السلام): لَأَ وَزَرَ أَعْظَمُ مِنْ وَزْرِ غَنِيِّ مَنَعَ الْمُحْتَاجَ^۴

هیچ وزر و گناهی بزرگتر از گناه ثروتمندی که نیازمندی را محروم کند، نیست.

^۱ . عیون الحکم و المواعظ صفحه ۴۷۷

^۲ . تصنیف غرر الحکم و درر الکلم صفحه ۳۹۰

^۳ . تصنیف غرر الحکم و درر الکلم صفحه ۳۴۵

^۴ . تصنیف غرر الحکم و درر الکلم صفحه ۳۷۲

*وزر فخر فروشی

قال علی (علیه السلام): لَا وَزَرَ أَغْظَمُ مِنَ التَّبَجُّحِ بِالْفُجُورِ^۱

هیچ گناهی بزرگتر از فخر فروشی بر انجام فسق و بدکاری نیست.

حدیث احسان

تُتِمَّ إِحْسَانُكَ فِيمَا بَقِيَ مِنْ عُمْرِي....

احسانت را در مابقی عمرم درباره من به اتمام واکمال برسان چنانچه در گذشته احسان کردی.

*احسان جواب احسان

قال علی (علیه السلام): أَحْسِنُ كَمَا تُحِبُّ أَنْ يُحْسِنَ إِلَيْكَ^۲

نیک کن آنچنان که دوست داری به تو نیکی شود.

*احسان زبان ها را کوتاه می کند

قال علی (علیه السلام): إِنَّ الْإِحْسَانَ يَقْطَعُ اللِّسَانَ^۳

نیکی، زبان بدگویان را کوتاه می کند.

*نیکی حتی به بدخواهان

^۱. عیون الحکم و المواعظ صفحه ۵۴۰

^۲. تحف العقول صفحه ۷۴

^۳. شرح الکافی-الأصول و الروضه (صالح مازندرانی) صفحه ۱۶

قال امیر المومنین (علیه السلام): أَحْسِنُ إِلَى مَنْ أَسَاءَ إِلَيْكَ^۱

با کسی که به تو بدی کرده نیکی کن.

*احسان به خود انسان برمی گردد

قال علی (علیه السلام) يَوْمًا: مَا أَحْسَنْتُ إِلَى أَحَدٍ قَطُّ، فَرَفَعَ النَّاسُ رُؤْسَهُمْ

تَعَجُّبًا فَقَرَأَ: إِنْ أَحْسَنْتُمْ أَحْسَنْتُمْ لِنَفْسِكُمْ وَإِنْ أَسَأْتُمْ فَلَهَا.

روزی امام فرمود: من هرگز به هیچ کس احسان نکرده ام مردم از روی شگفتی سرهایشان را بلند کردند امام این آیه را خواند: اگر نیکی کنید به خود نیکی کرده اید و اگر بدی کنید به خود کرده اید.

*مؤمنان اهل نیکی اند

قال علی (علیه السلام): إِنْ الْمُؤْمِنِينَ مُحْسِنُونَ^۲

به راستی که مؤمنان، نیکوکارانند.

*سراغاز ایمان

قال علی (علیه السلام): رَأْسُ الْإِيمَانِ الْإِحْسَانُ إِلَى النَّاسِ^۳

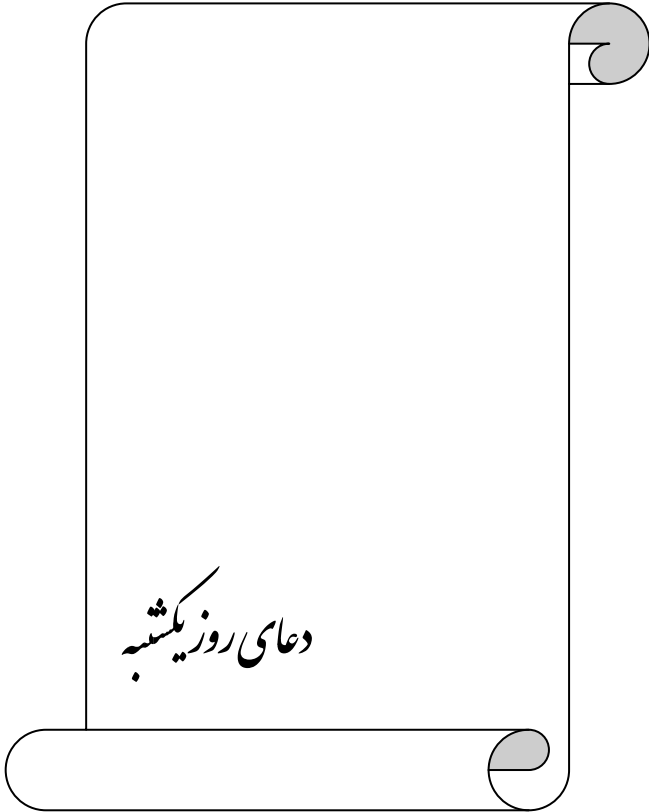
ریشه و اساس ایمان، نیکی به مردم است.

^۱ . مصباح الشریعة صفحه ۱۵۹

^۲ . تصنیف غرر الحکم و درر الکلم صفحه ۹۱

^۳ . تصنیف غرر الحکم و درر الکلم صفحه ۳۸۳

دعای روز یکشنبه

بِسْمِ اللَّهِ الَّذِي لَا أَرْجُو إِلَّا فَضْلَهُ وَلَا أَخْشَى إِلَّا عَدْلَهُ وَلَا أَعْتَمِدُ إِلَّا قَوْلَهُ وَلَا أُمْسِكُ إِلَّا بِحَبْلِهِ بِكَ أَسْتَجِيرُ يَا ذَا الْعَفْوِ وَالرِّضْوَانِ مِنَ الظُّلْمِ وَالْعُدْوَانِ وَمِنْ غَيْرِ الزَّمَانِ وَتَوَاتُرِ الْأَحْزَانِ وَطَوَارِقِ الْحَدَثَانِ وَمِنْ انْقِضَاءِ الْمُدَّةِ قَبْلَ التَّأَهُبِ وَالْعُدَّةِ وَإِيَّاكَ أَسْتَرْشِدُ لِمَا فِيهِ الصَّلَاحُ وَالْإِصْلَاحُ وَبِكَ أَسْتَعِينُ فِيمَا يَقْتَرِنُ بِهِ النَّجَاحُ وَالْإِتْجَاحُ وَإِيَّاكَ أَرْغَبُ فِي لِبَاسِ الْعَافِيَةِ وَتَمَامِهَا وَشُمُولِ السَّلَامَةِ وَدَوَامِهَا وَأَعُوذُ بِكَ يَا رَبِّ مِنْ هَمَزَاتِ الشَّيَاطِينِ وَ أَحْتَرِزُ بِسُلْطَانِكَ مِنْ جَوْرِ السَّلَاطِينِ فَتَقَبَّلْ مَا كَانَ مِنْ صَلَاتِي وَصَوْمِي وَاجْعَلْ غَدِي وَمَا بَعْدَهُ أَفْضَلَ مِنْ سَاعَتِي وَيَوْمِي وَأَعِزَّنِي فِي عَشِيرَتِي وَقَوْمِي وَاحْفَظْنِي فِي يَقْظَتِي وَنَوْمِي فَأَنْتَ اللَّهُ خَيْرٌ حَافِظًا وَأَنْتَ أَرْحَمُ الرَّاحِمِينَ اللَّهُمَّ إِنِّي أَبْرَأُ إِلَيْكَ فِي يَوْمِي هَذَا وَمَا بَعْدَهُ مِنَ الْأَحَادِ مِنَ الشُّرْكِ وَالْإِلْحَادِ وَأُخْلِصُ لَكَ دُعَائِي تَعَرُّضًا لِلْإِجَابَةِ وَأَقِيمُ عَلَى طَاعَتِكَ رَجَاءً لِلْإِثَابَةِ فَصَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ خَيْرِ خَلْقِكَ الدَّاعِي إِلَى حَقِّكَ وَأَعِزَّنِي بِعِزِّكَ

الَّذِي لَا يُضَامُ وَ أَحْفَظُنِي بِعَيْنِكَ الَّتِي لَا تَنَامُ وَ اخْتِمُ بِالْإِنْقِطَاعِ
إِلَيْكَ أَمْرِي وَ بِالْمَغْفِرَةِ عُمْرِي إِنَّكَ أَنْتَ الْغَفُورُ الرَّحِيمُ

ترجمه دعای روز یکشنبه

بنام خدایی آغاز می کنم که جزء به فضلش امید می ندارم و جز عدلش از چیزی ترس ندارم و جز به گفته او اعتماد ندارم و جز به رشته (بندگی و اخلاص) او چنگ نزنم ای دارای گذشت و خوشنودی به تو پناه برم از ستم و دشمنی (خلق) و از دگرگونیهای روزگار و پی در پی رسیدن اندوهها و حوادث ناگوار شب و از سپری شدن عمر قبل از آمادگی و توشه گیری و تنها از تو راهنمایی می جویم برای آنچه صلاح و اصلاح من در آنست و از تو یاری می جویم در (رسیدن به) آنچه مقرون به کامیابی و کامروایی است و فقط از تو لباس تندرستی کامل و سلامت دائمی می خواهم و ای پروردگار من، از وسوسه های شیاطین به تو پناه می برم و بوسیله سلطنت تو از ستم حاکمان دوری می جویم پس (ای خدا) نماز و روزه ام را بپذیر و فردای من و ما بعد آن را بهتر از این ساعت و امروزم قرارده و مرا در میان فامیل و خویشانم عزیز گردان و مرا در بیداری و خوابم حفظ کن که تو آن خدایی که بهترین نگهبانی و تو مهربانترین مهربانان هستی خدایا من بدرگاه تو در این روز و روزهای بعد از آن

از شرک و بی دینی بیزاری جویم و دعایم را برای تو خالص می کنم تا در معرض اجابت قرار گیرد و همچنان بر اطاعتت پایداری می کنم پس خودت کارم را به پایان رسان و عمرم را قرین به آمرزش به اتمام رسان که همانا تویی آمرزنده مهربان بر محمد بهترین خلق خود درود فرست آنکه (مردم را) بسوی حقانیتت خواند و مرا به عزت تزلزل ناپذیرت عزیز گردان و به دیده ات که هرگز نخواهد حفظ کن و بپردن از خلق و توجه بسوی خودت و آمرزش دوران زندگی ام به من عزت عطا فرما که تو غفور و رحیم هستی.

لغات:

لا أَرْجُو: امید ندارم

لا أَخْشَى: نمی ترسم

لا أَعْتَمِدُ: اعتماد ندارم

لا أَمْسِكُ إِلَّا بِحَبْلِهِ: چنگ نمی زنم مگر به ریسمان او

مِنْ غَيْرِ الزَّمَانِ: تحول زمان، گذر روزگارها

تَوَاتِرِ الْأَحْزَانِ: پی در پی بودن مصیبت ها و اندوه ها
قَبْلَ التَّأْهِبِ وَالْعُدَّةِ: قبل از آمادگی و مهیا شدن
إِيَّاكَ اسْتَرَشِدُ: تنها از تو راهنمایی می جویم
فِي مَا يَقْتَرِنُ بِهِ النَّجَاحُ وَالْإِنِّجَاحُ: در آنچه با کامیابی و موفقیت همراه است.
أَرْغَبُ: رغبت می کنم میل دارم
هَمَزَاتِ الشَّيَاطِينِ: وسوسه های شیاطین
أَحْتَرِزُ: دوری می کنم
اجْعَلْ غَدَى: قرار بده فردای مرا
عَشِيرَتِي وَ قَوْمِي: فامیل واقوامم
فِي يَقْظَتِي وَ نَوْمِي: در بیداری و خوابم
اللَّهُمَّ إِنِّي أBRءُ: خدایا بسوی تو بیزاری می جویم
الأحَادِ: یک شنبه ها
تَعَرُّضًا لِلْإِجَابَةِ: در معرض اجابت قرار گیرد
رَجَاءً لِلْإِثَابَةِ: به امید دریافت ثواب
لَا يُضَامُ: تزلزل ناپذیرمی باشد

حدیث فضیلت

الَّذِي لَا أَرْجُو إِلَّا فَضْلَهُ

بنام خدایی که جز به فضلش امیدی ندارم.

* فضیلت در بندگی است

قال علي (عليه السلام): فَضِيلَةُ السَّادَةِ حُسْنُ الْعِبَادَةِ^۱

برتری مهتران، به خوب عبادت کردن است.

* فضیلت، میوه درخت تقواست

قال علي (عليه السلام): فَأَلْمُتَّقُونَ فِيهَا هُمْ أَهْلُ الْفَضَائِلِ^۲

پرهیزکاران در دنیا خود، اهل فضائل و برتری اند.

* فضیلت به مال نیست

قال علي (عليه السلام): الْفَضِيلَةُ بِحُسْنِ الْكَمَالِ وَ مَكَارِمِ الْأَفْعَالِ لَا بِكَثْرَةِ

الْمَالِ وَ جَلَالَةِ الْأَعْمَالِ.^۳

برتری به حسن کمال و کردارهای والاست نه به زیادی مال و بزرگی

منصب ها.

^۱ . تصنیف غرر الحکم و درر الکلم صفحه ۱۹۹

^۲ . التمحیص صفحه ۷۱

^۳ . عیون الحکم و المواعظ (للشی) صفحه ۵۷

* فضیلت علم

قال علی (علیه السلام): غَايَةُ الْفَضَائِلِ الْعِلْمُ^۱

اوج فضیلتها، دانش است.

* کنترل خشم و شهوت

قال علی (علیه السلام): رَأْسُ الْفَضَائِلِ مَلِكُ الْغَضَبِ وَ إِمَاتَةُ الشَّهْوَةِ^۲.

تسلط بر خشم و میراندن شهوت، سرآمد فضائل است.

* نیکی در مقابل بدی

قال امیرالمومنین (علیه السلام): مَنْ أَحْسَنَ إِلَيَّ مِنْ أَسَاءَ إِلَيْهِ فَقَدْ أَخَذَ

بِجَوَامِعِ الْفَضْلِ^۳

هر که با کسی که به او بدی کرده است خوبی کند، بی گمان همه فضائل را در اختیار گرفته است.

* فضیلت در نماز اول وقت

قال علی (علیه السلام): لِأَنَّ الْفَضْلَ أَنْ يُصَلِّيَ الْفَرِيضَةَ فِي أَوَّلِ الْوَقْتِ^۴

فضل و برتری در نماز، اول وقت خواندن آن است.

^۱ . تصنیف غرر الحکم و درر الکلم صفحه ۴۱

^۲ . عیون الحکم و المواعظ (للیثی) صفحه ۲۶۳

^۳ . تصنیف غرر الحکم و درر الکلم صفحه ۳۸۸

^۴ . الإستبصار فیما اختلف من الأخبار جلد ۱ صفحه ۲۸۲

حدیث عدالت

لَا أَحْشَى إِلَّا عَدْلَهُ

بنام خدایی آغاز می کنم که جز عدلش از چیزی ترس ندارم.

* عدالت و برکت

قال علی (عليه السلام): بِالْعَدْلِ تَتَضَاعَفُ الْبَرَكَاتُ^۱

به برکت عدالت برکات دو چندان می شود.

* احیاء زمین باعدالت

قال علی (عليه السلام): مَا عُمِرَتِ الْبُلْدَانُ بِمِثْلِ الْعَدْلِ^۲

با هیچ چیز مانند عدالت، شهرها آباد نشده است.

* عدالت و حاکمیت

قال علی (عليه السلام): اعْدِلْ تَمْلِكْ^۳

به عدالت رفتار کن تا پادشاهی کنی.

* عدالت نگهدارنده حکومت

قال علی (عليه السلام): ثَبَاتُ الدُّوَلِ بِإِقَامَةِ سُنَنِ الْعَدْلِ^۴

^۱ . مستدرک الوسائل و مستنبط المسائل جلد ۱۱ صفحه ۳۲۰

^۲ . تصنیف غرر الحکم و درر الکلم صفحه ۳۴۰

^۳ . تصنیف غرر الحکم و درر الکلم صفحه ۴۴۶

^۴ . تصنیف غرر الحکم و درر الکلم صفحه ۳۴۰

پایداری دولت ها، به پا داشتن راه و رسم دادگری است.
چو خواهی که شاهی کنی راد باش به هر کار با دانش و داد باش.

* عدل، از عبادت خشک برتر است

قال رسول الله ﷺ: عَدْلٌ سَاعَةٌ خَيْرٌ مِنْ عِبَادَةٍ سِتِّينَ سَنَةً قِيَامٌ لَيْلَهَا وَصِيَامٌ نَهَارَهَا^۱

عدالت ورزیدن، بهتر از شصت سال عبادت است که شیش به عبادت(شب زنده داری) و روزش به روزه داری بگذرد.

* عدالت و آرامش

قالت الزهراء: ففرض الله... العَدْلَ تَسْكِينًا لِلْقُلُوبِ^۲

خداوند عدالت را برای آرامش دلها، واجب نمود.

حدیث حبل

وَلَا أُمْسِكُ إِلَّا بِحَبْلِهِ

جز به رشته (بندگی و اخلاص) او چنگ نزنم.

* خدا نزدیکتر است

قال الله تعالى: وَ نَحْنُ أَقْرَبُ إِلَيْهِ مِنْ حَبْلِ الْوَرِيدِ^۱.

^۱ . جلد امع الأخبار (للشعیری) صفحه ۱۵۴

^۲ . من لا يحضره الفقیه جلد ۳ صفحه ۵۶۸

وما از رگ گردن به انسان نزدیکتریم.

* به ریسمان خدا چنگ بزیند

قال الله تعالى: **وَاعْتَصِمُوا بِحَبْلِ اللَّهِ جَمِيعًا وَلَا تَفَرَّقُوا** ^۲

و همگی به ریسمان خدا (رشته دین خدا) چنگ زده و به راههای متفرق (مدعیان دین ساز) نروید.

* حبل خدا علی است

قال رسول الله ﷺ: **يَا أَعْرَابِيُّ هَذَا حَبْلُ اللَّهِ فَاعْتَصِمْ بِهِ** ^۳

رسول خدا در جواب اعرابی که از معنای آیه واعتصوا بحبل الله سوال کرد فرمود: ای اعرابی! این مرد (علی) حبل الله است.

* دو ریسمان محکم

عن النبي أَيُّهَا النَّاسُ إِنِّي قَدْ تَرَكْتُ فِيكُمْ حَبْلَيْنِ إِنْ اتَّخَذْتُمْ بِهِمَا لَنْ تَضِلُّوا بَعْدِي أَحَدُهُمَا أَكْبَرُ مِنَ الْآخِرِ - كِتَابُ اللَّهِ حَبْلٌ مَمْدُودٌ
مِنَ السَّمَاءِ إِلَى الْأَرْضِ وَعِثْرَتِي أَهْلُ بَيْتِي. ^۴

^۱. سورة ق ۱۶

^۲. آل عمران ۱۰۳

^۳. مناقب آل أبي طالب عليهم السلام (لابن شهر آشوب) جلد ۳ صفحه ۷۶

^۴. بحار الأنوار ج ۳۶ صفحه ۲۱

من دو ریسمان و دست آویز محکم میان شما به جای نهادم که اگر پس از من به آن ها چنگ بزنید هیچگاه گمراه نگردید، که یکی از آنها بزرگتر از دیگری است: کتاب خدا(قرآن) که ریسمان ...از آسمان به اهل زمین و اهل بیتم.

*توبه ریسمان محکم

قال الصادق (عليه السلام): التَّوْبَةُ حَبْلُ اللَّهِ^۱.

توبه ریسمان الهی است.

*بریدن ریسمان الهی

قال الصادق (عليه السلام): مَنْ قَطَعَ أَحَاهُ الْمُؤْمِنِ صَلَاتَهُ قَطَعَ اللَّهُ الْحَبْلَ الَّذِي بَيْنَهُمَا^۲

هر کس با برادر مومن خود قطع رابطه کند، خداوند بین او و خدا هم قطع رابطه می شود.

حدیث ظلم

بِكَ اسْتَجِيرُ ... مِنَ الظُّلْمِ وَ العُدْوَانِ
خدایا به تو پناه برم از... ستم و دشمنی (خلق).

^۱. شرح مصباح الشریعة/ ترجمه عبد الرزاق گیلانی صفحه ۴۸۳

^۲. اعلام الدین فی صفات المؤمنین صفحه ۱۲۷

*ظلم، زود عقوبت دارد

قال رسول الله ﷺ: **إِنَّ أَعْجَلَ الشَّرِّ عُقُوبَةً الْبَغْيُ** ^۱.

زورگوئی و ستم نتیجه اش زودتر از کیفر هر کار دیگری دامنگیر انسان می شود.

*عمر ظالم کوتاه است

قال علي (عليه السلام): **مَنْ ظَلَمَ قَصَمَ عُمُرَهُ** ^۲.

هر که ستم کند، کمر عمرش شکسته می شود.

*ظلم بدترین بدیها است

قال علي (عليه السلام): **الظُّلْمُ أَلَمُ الرِّدَائِلِ** ^۳

ظلم و ستم (در حق دیگران) پست ترین رذیله و خصلت است.

*مركب ناهموار ظلم

قال اميرالمؤمنين (عليه السلام): **رَاكِبُ الظُّلْمِ يَكْبُو بِهٖ مَرَاكِبُهُ** ^۴

کسی که مرکب ستم را سوار شود، او را به سر بر زمین بکوبد.

^۱ الکافی جلد ۲ صفحه ۳۲۷

^۲ عیون الحکم و المواعظ صفحه ۴۴۱

^۳ تصنیف غرر الحکم و درر الکلم صفحه ۴۵۵

^۴ عیون الحکم و المواعظ صفحه ۲۷۰

*خرابی دل

قال علی (علیه السلام): إِيَّاكُمْ وَالظُّلْمَ فَإِنَّهُ يُخَرِّبُ قُلُوبَكُمْ^۱.

از ظلم بهره‌بیزید که دل‌های شما را خراب می‌کند.

*نشانه های ظالم

قال الهادی (علیه السلام): لِلظَّالِمِ مِنَ الرِّجَالِ ثَلَاثُ عَلَامَاتٍ يَظْلِمُ مَنْ فَوْقَهُ

بِالْمَعْصِيَةِ وَمَنْ دُونَهُ بِالْغَلْبَةِ وَيُظَاهِرُ الْقَوْمَ الظَّالِمَةَ^۲

انسان ظالم^۳ نشانه دارد:

۱- به بالادست خود با گناه کردن ستم می‌کند و

۲- به زیر دست خود با برتری جویی و

۳- و تکیه گاه ظالمان است.

*فراموش نشدنی است

قال علی (علیه السلام): الظُّلْمُ جُرْمٌ لَا يُنْسَى^۳

ظلم گناهی است که فراموش نخواهد شد.

^۱ بحار الأنوار جلد ۷۲ صفحه ۳۱۵

^۲ تصنیف غرر الحکم و درر الکلم صفحه ۴۵۶

^۳ تصنیف غرر الحکم و درر الکلم صفحه ۴۵۵

حدیث حزن تَوَاتُرِ الْأَحْزَانِ

پی در پی رسیدن اندوهها
در ده مورد از آیات قرآن، لغت حزن آمده است.

* اگر اهل ایمانید

قال الله تعالى: وَلَا تَهِنُوا وَلَا تَحْزَنُوا وَأَنْتُمْ الْأَعْلَوْنَ إِنْ كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ^۱

سستی نکنید و اندهگین نباشید که اگر مومن باشید برترید.

* گاهی غم کفاره گناه می شود

قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ: إِنْ أَلَمَّ لِيَذْهَبُ بِذُنُوبِ الْمُسْلِمِ.

اندوه، گناهان مسلم را می پوشاند.

* خدا دل حزین را دوست دارد

عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ: قَرَأْتُ فِي كِتَابِ عَلِيٍّ أَنَّ الْمُؤْمِنَ يُمْسِي

حَزِينًا وَ يُصْبِحُ حَزِينًا وَ لَا يَصْلُحُ لَهُ إِلَّا ذَلِكَ^۲

مؤمن شب و روز در اندوه می باشد و جز اندوه او را شایسته نباشد.

^۱. آل عمران ۱۳۹

^۱. بحار الأنوار جلد ۷۰؛ صفحه ۱۵۷

^۲. التمحیص صفحه ۴۴

*اسباب و علل حزن

قال علی (علیه السلام) : مَنْ أَصْبَحَ عَلَى الدُّنْيَا حَزِينًا فَقَدْ أَصْبَحَ لِقَضَاءِ اللَّهِ سَاطِئًا^۱

هرکس برای امور زندگی دنیوی اندوهگین باشد به حکم داوری خداوند خشم و اعتراض کرده است

*سرشت شیعه حزن است

ابوبصیر می گوید: با امام صادق عرض کردم: ای پسر پیامبر خدا قربانت کردم من گاهی غمگین و اندوهگین می شوم بدون این که برای این غم و اندوه علتش بشناسم حضرت فرمودند: همانا آن اندوه و شادی از ما به شما می رسد آنگاه فرمودند: إِنَّ ذَلِكَ مِنْ أَجْلِ الطَّيْبَةِ^۲؛ آن بخاطر سرشت و طینت شیعیان ما می باشد که از ما است.

*کسی که راضی است محزون نیست .

قال علی (علیه السلام) : مَنْ رَضِيَ بِرِزْقِ اللَّهِ لَمْ يَحْزَنْ عَلَى مَا فَاتَهُ^۳

کسی که به آنچه خدا روزی اش قرار داده راضی شود بر آنچه از دست داده غمناک نمی شود.

^۱ . بحار الأنوار جلد ۶۹ صفحه ۱۹۶

^۲ . سفینه البحار ماده حزن صفحه ۲۴۹

^۳ . بحار الأنوار ج ۶۸ صفحه ۳۴۵

*درمان حزن با ذکر

قال أَبِي عَبْدِ اللَّهِ إِلَى سَفِيَّانَ: إِذَا حَزَنَ أَحَدُكُمْ أَمْرٌ فَلْيَقُلْ لَأَ حَوْلَ وَ
لَأَ قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ الْعَلِيِّ الْعَظِيمِ^۱

هرگاه یکی از شما محزون شود ذکر لَأَ حَوْلَ وَ لَأَ قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ الْعَلِيِّ الْعَظِيمِ بگوید.

*حزن مؤمن هویدا نیست:

قال علي (عليه السلام) فِي صِفَةِ الْمُؤْمِنِ: الْمُؤْمِنُ بُشْرُهُ فِي وَجْهِهِ وَ حُزْنُهُ
فِي قَلْبِهِ^۲

حضرت در وصف مؤمنان فرموده اند: مؤمن شادی اش در چهره و اندوهش در قلب می باشد.

*حزن و سرور دنیا آمیخته اند:

قال علي (عليه السلام) أَيُّهَا النَّاسَ... انظُرُوا إِلَى الدُّنْيَا نَظَرَ الرَّاهِدِينَ فِيهَا
الصَّارِفِينَ عَنْهَا... سُرُورَهَا مَشُوبٌ بِالْحُزَنِ^۳

^۱ . بحار الأنوار جلد ۹۰ صفحه ۱۸۸

^۲ . نهج البلاغة صفحه ۵۳۳

^۳ . تصنیف غرر الحکم و درر الکلم صفحه ۱۳۸

ای مردم به دنیا همچون زاهدان و روی گردانان از آن بنگرید! زیرا شادی آن آمیخته با اندوه است.

*راضی به قسمت الهی محزون نمی شود:

قال علی (علیه السلام): مَنْ رَضِيَ بِقِسْمِ اللَّهِ لَمْ يَحْزَنْ عَلَى مَا فِي يَدِ غَيْرِهِ^۱
کسی که به قسمت (روزی) خداوند راضی شد بر آنچه در دست غیر اوست محزون نخواهد شد.

داستان

استاد علامه طباطبائی (ره)

در زمان مرجعیت صاحب جواهر این آقا گفت: من در دوران طلبگی صاحب جواهر مبلغی را خواستم بین طلاب تقسیم کنم وقتی به محمد حسن رسیدم و خواستم یک تومان سهم او را بدهم گفت: نه، دو ریال بده که خرج امروزم هست معلوم نیست دو ریال فردا را باشم خرج کنم!
کتاب جواهرش بیش از یک قرن مستند فقهاست.^۲

^۱. تصنیف غرر الحکم و درر الکلم صفحه ۱۳۸

^۲. سیمای فرزنانگان صفحه ۴۲۶

حدیث مصیبت
طَوَارِقِ الْحَدَثَانِ

.....

حوادث ناگواری

قرآن مجید با صراحت می فرماید:

عَسَىٰ أَنْ تُكْرَهُوا شَيْئًا وَهُوَ خَيْرٌ لَّكُمْ^۱:

چه بسا چیزی را خوش نداشتید باشید در حالی که خیر شماست.

سعدی می گوید:

چه خوش گفت آن مرد دارو فروش

شفا بایدت داروی تلخ نوش

پس معلوم می شود که دنیا با تلخ و شیرینی هائی که دارد ما را آزمایش می کند و این مائیم که اولاً باید بدانیم که حتماً در بوته آزمایش قرار می گیریم و ثانیاً مراقب باشیم که بزرگان اهل شناخت از گردنه های صعب العبور مصائب دنیا سالم و بی عیب عبور کردند، که امثال مقدس اردبیلی ها در این دنیا، پاک زندگی کردند.

---

^۱. بقره ۲۱۶

نکته ها*** دنیا، خانه مصیبت ها**

قال علی (علیه السلام): الدُّنْيَا دَارُ الْمِحْنِ.^۱

دنیا، خانه رنج و سختی هاست.

اندین خاکدان فرسوده
هیچ کس را نبینی آسوده^۲

* مصائب تقسیم شده اند

قال علی (علیه السلام): الْمَصَائِبُ بِالسَّوِيَّةِ مَقْسُومَةٌ بَيْنَ الْبَرِيَّةِ^۳

مصیبتها به طور یکسان میان مردم تقسیم شده است.

هر کس به قدر خویش گرفتار محنت است

کس را نداده اند برات مسلمی^۴

* نتیجه مصیبت ها نعمت است

قال الحسن العسكري (علیه السلام): مَا مِنْ بَلِيَّةٍ إِلَّا وَ لِلَّهِ فِيهَا نِعْمَةٌ تُحِيطُ

بِهَا.^۵

^۱. عيون الحكم و المواعظ (للبيهي) صفحه ۳۹

^۲. سنائی

^۳. بحار الأنوار (ط - بيروت) جلد ۷۵ صفحه ۵۳

^۴. ابو الفرج

^۵. تحف العقول صفحه ۴۸۹

هیچ گرفتاری و بلائی نیست مگر آنکه خداوند در آن نعمتی قرار داده باشد.^۱

* زهد عامل سسست شدن مصیبت ها

قال علی (عليه السلام): مَنْ زَهَدَ فِي الدُّنْيَا اسْتَهَانَ بِالْمُصِيبَاتِ^۲

هر کس به دنیا بی رغبت باشد، مصیبت ها را سست شمارد.

* بلاء ، غذای مؤمن

قال رسول الله ﷺ: إِنَّ اللَّهَ لِيُعْذِي عَبْدَهُ الْمُؤْمِنَ بِالْبَلَاءِ كَمَا تُعْذِي الْوَالِدَةُ وَكَدَّهَا بِاللَبَنِ^۳

خدا بنده مؤمن خود را با بلاء و گرفتاری تغذیه می کند همچنانکه مادر به فرزند خود شیر می دهد.

بانگ کوس از خربت است و بوی عود از آذر است

نفس را کامل نماید درد فقر وسوز عشق^۴

* مصیبت در دین سخت است:

قيل لعلی: فَأَيُّ الْمَصَائِبِ أَشَدُّ؟ قَالَ: الْمُصِيبَةُ فِي الدِّينِ^۱

^۱ بحار جلد ۷۸ صفحه ۳۷۴

^۲ نهج البلاغه (للصحي صالح) صفحه ۴۷۳

^۳ بحار الأنوار ج ۷۸ صفحه ۱۹۵

^۴ قآنی

از امیر مؤمنان سؤال شد کدامیک از مصیبت‌ها سخت‌تر است؟
فرمود: مصیبت دردین.

*بی رنج، گنج میسر نمی شود

قال علی (علیه السلام): تَنْزِلُ الْمُثُوبَةُ بِقَدْرِ الْمُصِيبَةِ^۲

ثواب به اندازه مصیبت عطاء می شود.

ناز پرورده تنعم نبرد راه به دوست عاشقی شیوه رندان بلا کش باشد^۳

داستان

مرحوم ملّا عبدالله شوشتری (ره) به فرزندش موعظه می کند:

يَا بُنَيَّ اَنْتَ بَعْدَ مَا اَمَرَنِي مَسَايِحِي بِرَأْيِي مَا اِرْتَكَبْتَ مُبَاحًا وَّ لَا
مَكْرُوهًا اِلَى الْاَنَ حَتَّى الْاَكْلَ وَالشَّرْبَ وَالنَّوْمَ.

فرزندم از آن زمانی که اساتیدم به من فرمودند به رأی خودت عمل کن و
اجازه اجتهاد به من دادند تا کنون مرتکب کار مکروه و مباح نشدم حتی در
مورد خوردن و آشامیدن و خواب و...^۴ (یعنی هر کاری انجام داده ام رنج
استحباب داشته است)

^۱. الأربعون حدیثا (للشهيد الأول) صفحه ۶۳

^۲. عيون الحكم و المواعظ صفحه ۲۰۱

^۳. حافظ

^۴ سیمای فرزندگان . صفحه ۱۰۶

حدیث گذر عمر

مِنْ انْتِضَاءِ الْمُدَّةِ قَبْلَ التَّأَهُبِ وَالْعُدَّةِ

خدایا! از سپری شدن عمر قبل از آمادگی و توشه گیری به تو پناه می برم.

* قدر دانی از دوران عمر و زندگی

قال النبی ﷺ: كُنْ عَلَى عُمْرِكَ أَشْحَّ مِنْكَ عَلَى دِرْهِمِكَ

وَدِينَارِكَ.^۱

به عمر خود بخیل تر باش تا درهم و دینارت.

* غنیمتِ عمر

قال علیؑ: اغْتَنِمُوا أَيَّامَهَا^۲

روزهای دنیایی (ایامِ عمرت) را غنیمت بدان.

* محدودیتِ عمر

قال رسول الله ﷺ: إِنْ الْعُمْرَ مَحْدُودٌ لَنْ يَتَجَاوَزَ أَحَدٌ مَا قُدِّرَ لَهُ

فَبَادِرُوا قَبْلَ نَفَادِ الْأَجْلِ^۳

^۱. حکمت پاریسیان صفحه ۴۹۲

^۲. الکافی جلد ۸ صفحه ۱۶

^۳. بحار الأنوار جلد ۷۴ صفحه ۱۷۹

مدت زندگانی محدود است، و هیچ کس از عمری که برایش مقدر شده هرگز فراتر نمی رود، پس بیش از آنکه عمر به سر آید (به اعمال خیر) بشتابید.

دمی پیش دانا به از عالمی است

نگه دار فرصت، که عالم دمی است

*برگشت ندارد

قال السجاد (علیه السلام): الْعُمْرُ لَا يَرُدُّهُ شَيْءٌ.

هیچ چیز، عمر را باز نمی گرداند.

نه بعد از شدن باز گردد زمان   نه تیری که بیرون جهد از کمان^۱

*ایامش کوتاه است

قال علی (علیه السلام): أَوْقَاتُ الدُّنْيَا وَإِنْ طَالَتْ قَصِيرَةٌ.

اوقات دنیا اگر چه طولانی باشد کوتاه است.

هست در این بزمگه دلفروز   نوبت هر اهل دلی، پنج روز^۲

*از دست رفتنی است

قال علی (علیه السلام): الرَّحِيلُ وَالشِّيكُ.

^۱. دهلوی

^۲غرر الحکم ح ۲۱۸۸

^۴. نهج البلاغه حکمت ۱۸۷

زمان کوچ (از دنیا) نزدیک است.

وقت آن است بر باد رود خرمن عمر

با خبر باش، چو ریشتم جو و گندم گردد

*هر که عمرش بیش مصائبش بیشتر

قال علی (علیه السلام): مَنْ طَالَ عُمُرُهُ كَثُرَتْ مَصَائِبُهُ.^۱

کسی که عمرش طولانی شود، مصیبت های او زیاد می شود.

ما از این هستی ده روزه به جان آمده ایم

وای بر خضر که زندانی عمر ابد است^۲

*امروز را دریابید

قال علی (علیه السلام): تَزَوَّدُوا فِي أَيَّامِ الْفَنَاءِ لِلْبَقَاءِ^۳

در روزهای فانی (دنیا) برای روزهای ماندگار (آخرت) توشه بگیرید.

وقت غنیمت شمّر، ورنه چو فرصت نماند

ناله که داشت سود گریه کی آید به کار

*قدمی بسوی مرگ

قال علی (علیه السلام): السَّاعَاتُ تُخْتَرَمُ الْأَعْمَارَ وَتُدْنِي مِنَ الْبُؤَارِ^۴

^۱. غرر الحکم حدیث ۴۶۲۳

^۲. صائب

^۳. عیون الحکم و المواعظ (للیثی) صفحه ۲۰۲

^۴. تصنیف غرر الحکم و درر الکلم صفحه ۱۵۹

ساعات ولحظات، عمرها را نابود می کنند و به مرگ و نیستی نزدیک می گردانند.

هر دم از عمر می رود نفسی چون نگه می کنی نمانده بسی^۱

* حدیث صلاح

إِيَّاكَ أَسْتُرُّشِدُّ لِمَا فِيهِ الصَّلَاحُ وَالْإِصْلَاحُ

پروردگارا! تنها از تو راهنمایی می جویم برای آنچه صلاح و اصلاح من در آنست.

نکته ها

*قرآن دستور اصلاح می دهد:

إِنَّمَا الْمُؤْمِنُونَ إِخْوَةٌ فَأَصْلِحُوا بَيْنَ أَخَوَيْكُمْ: ^۲

در حقیقت مومنان با هم برادرند پس میان برادران خود، آشتی دهید.

*اصلاح از صدقه مهمتر است

قال الصادق (عليه السلام): صَدَقَةٌ يُحِبُّهَا اللَّهُ: إِصْلَاحُ بَيْنِ النَّاسِ إِذَا

تَفَاسَدُوا، وَتَقَارُبُ بَيْنِهِمْ إِذَا تَبَاعَدُوا^۱

^۱.سعدی

^۲حجرات ۱۰

دو گونه صدقه محبوب خداست: اصلاح میان مردم هر گاه دچار اختلاف شوند، و نزدیک کردن مردم زمانی که از هم دور شده اند.

*از مال من پول بده و اصلاح کن:

قال الصادق (عليه السلام): إِذَا رَأَيْتَ بَيْنَ اثْنَيْنِ مِنْ شِيعَتِنَا مُنَازَعَةً فَافْتَدِهَا مِنْ مَالِي^۲

هر گاه میان دو نفر از شیعیان ما (بر سر مالی) نزاعی دیدی از مال من بپرداز و میان آنان را اصلاح کن.

حدیث توفیق

بِكَ أَسْتَعِينُ فِيمَا يَقْتَرِنُ بِهِ النَّجَاحُ وَالْإِنِّجَاحُ

پروردگارا! از تو یاری می جویم در (رسیدن به) آنچه همراه به کامیابی و کامروایی است.

نکته ها

*توفیق همان کامروایی است

قال علي (عليه السلام): التَّوْفِيقُ رَأْسُ السَّعَادَةِ^۱

^۱. الكافي جلد ۳ صفحه ۵۳۱

^۲. الكافي جلد ۲ صفحه ۲۰۹

توفیق، اساس سعادت و خوشبختی است.

توقف در هنگام حیرت

قال علی (علیه السلام): مِنَ التَّوْفِيقِ الْوُقُوفُ عِنْدَ الْحَيْرَةِ^۲

درنگ کردن هنگام حیرت یکی از توفیقات است.

توفیق اولین نعمت است

قال علی (علیه السلام): التَّوْفِيقُ أَوْلُ النُّعْمَةِ^۳

توفیق، نخستین نعمت است.

تلاش بدون توفیق بی ثمر است

قال علی (علیه السلام): لَا يَنْفَعُ اجْتِهَادٌ بغيرِ تَوْفِيقٍ^۴

هیچ کوششی بدون توفیق، سود نمی دهد.

حدیث عافیت

إِيَّاكَ أَرْغَبُ فِي لِبَاسِ الْعَافِيَةِ

فقط از تو لباس تندرستی کامل و سلامت دائمی می خواهم.

---

^۱ . تصنیف غرر الحکم و درر الکلم صفحه ۲۰۳

^۲ . تحف العقول صفحه ۸۳

^۳ . تصنیف غرر الحکم و درر الکلم صفحه ۲۰۳

^۴ . عیون الحکم و المواعظ صفحه ۵۴۰

*عافیت و سلامت دو نعمت خدائی

قال الباقر (علیه السلام): لَا نِعْمَةَ كَالْعَافِيَةِ^۱

هیچ نعمتی مانند سلامتی و عافیت نیست.

*سلامتی برترین موهبت است

قال علي (عليه السلام): الصَّحَّةُ أَفْضَلُ النِّعَمِ^۲

سلامتی بالاترین نعمت است.

چهار چیز مرد آزاده را ز غم بخرد

تن درست و خوی نیک و نام نیک و خرد

هر آن که ایزدش این چهار روزی کرد

سزد که شاد زید جاودان و غم نخورد

*سلامتی لباس زیبایی

قال علي (عليه السلام): وَ لَا لِبَاسٍ أَجْمَلُ مِنَ الْعَافِيَةِ^۳

هیچ لباسی زیباتر از سلامتی نیست.

*عاقبت اندیشی و سلامت

قال علي (عليه السلام): مَنْ نَظَرَ فِي الْعَوَاقِبِ سَلِمَ فِي النَّوَائِبِ^۱

^۱ . تحف العقول صفحه ۲۸۶

^۲ . تصنیف غرر الحکم و درر الکلم صفحه ۴۸۳

^۳ . الکافی جلد ۸ صفحه ۱۹

کسی که به پایان کارها بنگرد سالم می ماند.

* هیچ درخواستی به درخواست عافیت نمی رسد

قال رسول الله ﷺ: ما سئل الله شيئا أحب إليه من أن يسأل

العافية^۲

از خدا چیزی درخواست نشده است که نزد او محبوب تر از عافیت باشد.

* عافیت، مزه زندگی

قال علي (عليه السلام): بِالْعَافِيَةِ تُوجَدُ لَذَّةُ الْحَيَاةِ^۳

با عافیت وسلامتی است که مزه زندگی چشیده می شود.

* بهترین نعمت

قال علي (عليه السلام): الْعَافِيَةُ أَهْنَى النَّعْمِ^۴

عافیت گواراترین نعمت است.

^۱. بحار الأنوار جلد ۷۴ صفحه ۱۶۶

^۲. رياض السالكين في شرح صحيفه سيد الساجدين جلد ۷ صفحه ۱۵۰

^۳. تصنيف غرر الحكم و درر الكلم صفحه ۴۸۳

^۴. تصنيف غرر الحكم و درر الكلم صفحه ۴۸۳

*عافیت در گرو صلوات

قال رسول الله ﷺ : مَنْ صَلَّى عَلَيَّ مَرَّةً فَفَتَحَ اللَّهُ عَلَيْهِ بَاباً مِنَ الْعَافِيَةِ^۱.

هر کس یک بار بر من صلوات بفرستد، خداونددری از عافیت به روی او باز می کند.

*راه رسیدن به عافیت

قال على (عليه السلام) الْعَافِيَةُ عَشْرَةٌ أَجْزَاءٍ تِسْعَةٌ مِنْهَا فِي الصَّمْتِ إِلَّا بِذِكْرِ اللَّهِ وَوَاحِدٌ فِي تَرْكِ مُجَالَسَةِ السُّفَهَاءِ^۲

عافیت ده جزء دارد نه جزء آن در سکوت و دم فرو بستن مگر به یاد خدا و یک جزء آن در ترک همنشینی با نابخردان.

حدیث شیطان

أَعُوذُ بِكَ يَا رَبُّ مِنْ هَمَزَاتِ الشَّيَاطِينِ

ای پروردگار من ، از وسوسه های شیاطین به تو پناه می برم.

^۱ . بحار الأنوار جلد ۹۱ صفحه ۶۳

^۲ . تحف العقول صفحه ۸۹

نکته ها***سه ابزار اغفال شیطان**

قال علی (علیه السلام): الْفِتْنُ ثَلَاثُ حُبِّ النِّسَاءِ وَهُوَ سَيْفُ الشَّيْطَانِ وَشُرْبُ
 الْخَمْرِ وَهُوَ فَخُّ الشَّيْطَانِ وَحُبُّ الدِّينَارِ وَالدَّرْهَمِ وَهُمْ سَهْمُ
 الشَّيْطَانِ^۱

عوامل گمراه کننده سه قسمند: زن دوستی که شمشیر شیطان است،
 شراب خواری که دام شیطان است، و عشق به درهم و دینار که تیر شیطان
 است.

*پنهانی نفوذ می کند

قال علی (علیه السلام): اخذروا عدواً نفذاً في الصدورِ خفياً و نَفَثَ فِي
 الْأَذَانِ نَجِيًّا^۲

بپرهیزید از آن دشمنی که پنهانی در سینه ها نفوذ می کند و آهسته در
 گوشها افسون میدهد.

---

^۱ . الخصال جلد ۱ صفحه ۱۱۳

^۲ . تصنیف غرر الحکم و درر الکلم صفحه ۲۶۸

✽ امتحان اولیاء سخت تر است:

قال الصادق عليه السلام: لَقَدْ نَصَبَ إبليسُ حَبَائِلَهُ فِي دَارِ الْغُرُورِ فَمَا يَقْصِدُ فِيهَا إِلَّا أَوْلِيَاءَنَا^۱

ابلیس در این سرای پر فریب، دامهای خود را قرار داده است و هدفش کسی جز دوستداران ما نیست.

حدیث سلطان

أَحْتَرِزُ بِسُلْطَانِكَ مِنْ جَوْرِ السَّلَاطِينِ

خدایا بوسیله سلطنت تو از ستم حاکمان دوری می جویم .

نکته ها

✽ هر چه به سلاطین نزدیک تر از خدا دورتر

قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صلى الله عليه وآله: إِيَّاكُمْ وَمُخَالَطَةَ السُّلْطَانِ فَإِنَّهُ ذَهَابُ الدِّينِ^۲

زندهار از مصاحبت با سلاطین ! که همنشینی با آنان دین را می برد.

✽ همنشینی های فتنه آور:

^۱ . تحف العقول صفحه ۳۰۱

^۲ . بحار الأنوار جلد ۱۰ صفحه ۳۶۸

قال رسول الله ﷺ : مَنْ لَزِمَ السُّلْطَانَ افْتَنَّ، وَ مَا يَزْدَادُ مِنْ

السُّلْطَانِ قُرْبًا إِلَّا ازْدَادَ مِنَ اللَّهِ (تَعَالَى) بُعْدًا.^۱

هر کس ملازمت سلطان اختیار کند به فتنه و گمراهی افتد و هر چه سلطان نزدیکتر گردی از خدا دورتر می شوی.

*از سلطان دوری کن:

قال علی (عليه السلام): بَاعِدِ السُّلْطَانَ لِتَأْمَنَ خُدَعَ الشَّيْطَانِ^۲

از سلطان دوری کن، تا از نیرنگ های شیطان ایمن باشی.

شاهی که بر رعیت خود هم ستم کند

مستی بود که می خورد از ران خود کباب

*بی پیمان ترینند:

قال رسول الله ﷺ : أَقَلُّ النَّاسِ وَقَاءُ الْمُلُوكِ^۳

کم وفا ترین مردم، شاهانند.

نتوان بود غافل وساهی^۴

ای پسر! گر ملازم شاهی

^۱ . الأماली (للطوسی) صفحه ۲۶۴

^۲ . بحار الأنوار جلد ۷۴ صفحه ۲۱۵

^۳ . الأماली (للصدوق) صفحه ۲۱

^۴ اوحدی

*ظاهری فریبنده دارد

قال علی (علیه السلام): صَاحِبُ السُّلْطَانِ كِرَآكِبِ الْأَسَدِ يُعْبَطُ بِمَوْعِيهِ وَ هُوَ
أَعْلَمُ بِمَوْضِعِهِ^۱

ملازم و ندیم شیطان همچون کسی است که سوار بر شیر باشد، مردم به موقعیت او غبطه می خورند در حالی که خودش می داند در چه وضعیت (خطر ناکی) قرار دارد.

حدیث عزت

أَعَزَّتِي فِي عَشِيرَتِي وَ قَوْمِي

مرا در میان فامیل و خویشانم عزیز گردان.

*عزت غیر خدائی بی فایده است:

قال علی (علیه السلام): الْعَزِيزُ بِغَيْرِ اللَّهِ ذَلِيلٌ^۲

عزیز غیر خدائی ذلیل است.

*چشم بدست دیگران نداشتن:

قال الباقر (علیه السلام): الْيَأْسُ مِمَّا فِي أَيْدِي النَّاسِ عِزُّ الْمُؤْمِنِ فِي دِينِهِ^۳

^۱. بحار الأنوار جلد ۷۲ صفحه ۳۸۱

^۲. بحار الأنوار جلد ۷۵ صفحه ۱۰

^۳. الكافي جلد ۳ صفحه ۳۸۴

چشم نداشتن بدست مردم، موجب عزت دینی مؤمن است.

*عزت در قناعت است:

قال علی (عليه السلام): اقنع تعزاً^۱

قانع باش تا عزیز باشی.

*عزت در اطاعت خداست:

أَوْحَى اللَّهُ تَعَالَى إِلَى دَاوُدَ (عليه السلام) ... وَضَعْتُ الْعِزَّ فِي طَاعَتِي وَهُمْ
يَطْلُبُونَهُ فِي خِدْمَةِ السُّلْطَانِ فَلَا يَجِدُونَهُ.

خداوند به حضرت داوود پیامبر (عليه السلام) وحی کرد و فرمود: ای داوود! من ...
عزت را در اطاعت از خودم قرار دادم ولی مردم آن را در خدمت به سلطان
جستجو می کنند و از این رو آن را نمی یابند.

پیش شمشیر سر افکنده شوی به که پیش چو خودی بنده شوی

*عزت فقط از خداست:

قال رسول الله (صلى الله عليه وآله وسلم): لَا مُدْرِلَ لِمَنْ أَعَزَّتْ^۲

خدایا آن را که تو عزیز گردانی خوار کننده ای نیست.

مدعی خواست که از بیخ کند ریشه ما

غافل از آن که خدا هست در اندیشه ما

^۱ . تحف العقول صفحه ۲۱۵

^۲ . مهج الدعوات و منهج العبادات صفحه ۱۲۴

حدیث حفظ و حفاظت

احْفَظْنِي فِي يَقَظْتِي وَ نَوْمِي

مرا در بیداری و خوابم حفظ کن.

* صدیق واقعی کیست؟

قال علي (عليه السلام): لَا يَكُونُ الصَّدِيقُ صَدِيقًا حَتَّى يَحْفَظَ أَخَاهُ فِي ثَلَاثٍ فِي نَكْبَتِهِ وَ غَيْبَتِهِ وَ وَفَاتِهِ^۱.

دوستی، دوست شمرده نمی شود مگر آنکه برادر خود را در سه مورد حفظ کند: در نکبت گرفتاری، در غیبت و دوری، پس از مرگ و بدرود زندگی.

* حفظ آبرو و مزد قیامت

قال رسول الله (صلى الله عليه وآله): لَا يَسْتُرُ عَبْدٌ عَبْدًا فِي الدُّنْيَا إِلَّا سَتَرَهُ اللَّهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ^۲.

هر بنده ای که معایب بنده دیگر را بپوشاند، خدا در روز قیامت (عیوب) او را در پوشش قرار دهد.

* حفاظت با اندازه ترس

قال الجواد (عليه السلام): التَّحَفُّظُ عَلَى قَدْرِ الْخَوْفِ^۳.

^۱. وسائل الشيعة جلد ۱۲ صفحه ۲۶

^۲. نهج الفصاحة صفحه ۶۸۲

^۳. بحار الأنوار جلد ۷۵ صفحه ۳۶۵

به اندازه ترس و بیم، حفظ و نگهداری بدست آید.

* آنچه را در اختیار داری حفظ کن

قال علی عليه السلام: حِفْظُ مَا فِي يَدَيْكَ أَحَبُّ إِلَيَّ مِنْ طَلَبِ مَا فِي يَدِ غَيْرِكَ^۱

حفظ و نگهداری آنچه در دست داری، در نزد من محبوب تر از طلبیدن از آنچه در دست دیگران است.

* حفظ در کودکی

قال رسول الله صلی الله علیه و آله: الْعِلْمُ فِي الصَّغَرِ كَالنَّقْشِ فِي الْحَجَرِ^۲
حکایت کسی که در خرد سالی می آموزد همچون نقشی است که بر روی سنگ کنده می شود.

حدیث پرهیز از شرک

مَا بَعْدَهُ مِنَ الْأَحَادِ مِنَ الشَّرْكِ وَالْإِلْحَادِ

خدایا من بدرگاه تو در این روز و روزهای بعد از آن، از شرک و بی دینی بیزاری می جویم.

^۱. تحف العقول صفحه ۷۹

^۲. کنز الفوائد جلد ۱ صفحه ۳۱۹

*ایمان پاک کننده شرک است:

قالت فاطمه الزهراء (عليها السلام): فَرَضَ اللَّهُ الْإِيْمَانَ تَطْهِيراً مِنَ الشُّرْكِ^۱

خداوند ایمان را برای پاک شدن دل از شرک واجب گردانید

* ظلم، غیر بخشیدنی است:

قال علي (عليه السلام): الظُّلْمُ الَّذِي لَا يُغْفَرُ الشُّرْكَ بِاللَّهِ^۲

ستمی که خداوند نمی بخشد شرک و ورزیدن به اوست.

* شرک نتیجه شک است:

قال علي (عليه السلام): مَنْ ارْتَابَ بِالْإِيْمَانِ أَشْرَكَ^۳

کسی که در ایمانش شک آورد، شرک به خدا آورده است.

* شرک آهسته رسوخ می کند:

قال الصادق (عليه السلام): إِنَّ الشُّرْكَ أَخْفَى مِنْ دَيْبِ التَّمَلِّ^۴

همانا شرک ناپیداتر از حرکت مورچه است .

* زیانبارترین عمل:

قال علي (عليه السلام): أَضْرُّ شَيْءٍ الشُّرْكَ^۱

^۱ . نهج البلاغه صفحه ۵۱۲

^۲ . بحار الأنوار جلد ۷۲ صفحه ۳۲۱

^۳ . تصنیف غرر الحکم و درر الکلم صفحه ۷۲

^۴ . بحار الأنوار جلد ۱۸ صفحه ۱۵۸

زیانبارترین چیز شرک و ورزیدن است.

*بلاى جان ايمان است

قال على (عليه السلام): آفةُ الإيمانِ الشركُ.^۱

آفت و بلاى ايمان به خدا همان صفت شرک است.

*جمله قبل از شهادت امير المومنين

قال على (عليه السلام): أَمَّا وَصِيَّتِي فَاللَّهِ لَا تُشْرِكُوا بِهِ شَيْئاً^۲

اما وصيت من اينست که هيچ چيز را شريك خدا قرار ندهيد.

*کار ريایى، همان شرک است

قال على (عليه السلام): و اعلموا أن يسيرَ الرِّيا شرک^۳

بدان که ریا کاری هرچند هم کم باشد شرک به خداوند است

حدیث اخلاص

أُخْلِصْ لَكَ دُعَائِي تَعَرُّضاً لِلْإِجَابَةِ

خدایا! دعایم را برای تو خالص می کنم تا در معرض اجابت قرار گیرد.

^۱. جلوه‌های حکمت صفحه ۳۱۹

^۲. عیون الحکم و المواعظ صفحه ۱۸۱

^۳. نهج البلاغه صفحه ۲۰۷

^۴. منهاج البراعة فی شرح نهج البلاغه جلد ۶ صفحه ۱۳۵

✽ اخلاص مایه قبولی است:

قال علی (علیه السلام): الْإِخْلَاصُ مِلْكُ الْعِبَادَةِ^۱

اخلاص اساس عبادت است.

✽ نجات با اخلاص

قال علی (علیه السلام): فِي الْإِخْلَاصِ يَكُونُ الْخَلَّاصُ^۲

رهائی در اخلاص است.

✽ عمل اندک ولی با اخلاص

قال رسول الله ﷺ: أَخْلِصْ قَلْبَكَ يَكْفِكَ الْقَلِيلُ مِنَ الْعَمَلِ^۳

دلت را خالص گردان، کار اندک تو را بس باشد.

داستان

اخلاص آیت الله بروجردی

در لحظات آخر عمر فرمود: عمر ما گذشت و ما رفتیم و نتوانستیم چیزی برای خود را پیش بفرستیم، کسی در آن نزدیکی گفت: شما چرا، این همه شاگرد و این همه کتاب و درس و مسجد و کارهای عامه المنفعه پس چه

^۱. عیون الحکم و المواعظ صفحه ۳۱

^۲. مجموعه ورام جلد ۲ صفحه ۱۵۴

^۳. بحار الأنوار جلد ۷۰ صفحه ۱۷۵

می شود؟! فرمود: اَخْلِصِ الْعَمَلَ فَإِنَّ النَّاقِدَ بَصِيرٌ بَصِيرٌ، عمل را باید خالص انجام داد نقاد آگاه و مطلعی آنجا هست.^۱

داستان

*اخلاص عالمان وارسته

پس از رحلت میرزای شیرازی مردم و طلاب به مرحوم آیه الله سید محمد فشارکی (ره) مراجعه کردند تا مقام مرجعیت را بپذیرد فرمود:

أَنْتَى لَسْتُ أَهْلًا لِذَلِكَ لِأَنَّ الرِّيَاسَةَ الرَّعِيَّةَ تَحْتَاجُ إِلَى أُمُورٍ غَيْرِ الْعِلْمِ بِالْفِقْهِ وَالْأَحْكَامِ...

من شایسته مرجعیت نیستم زیرا ریاست دینی و مرجعیت اسلامی به غیر از علم فقه امور دیگری لازم دارد از قبیل: اطلاع از مسائل سیاسی و شناختن موضع گیری های درست در هر کار است و اگر من دخالت کنم به تباهی کشیده می شود برای من غیر از تدریس کار دیگری جایز نیست و بدین گونه این عالم نفس کُشته مردم را ارجاع داد به میرزا تقی شیرازی (ره).^۲

---

^۱.تعلیم تربیت در اسلام صفحه ۲۳۴

^۲.بیدار گران اقالیم قبله صفحه ۱۲۶

حدیث مغفرت

بِالْمَغْفِرَةِ عُمَرَى

خدایا عمرم را قرین به آمرزش به اتمام برسان.

*مشمول مغفرت کیست:قال علی (عليه السلام): الْعَفْوُ عَنِ الْمُقِرِّ لَأَ عَنِ الْمُصْرِ^۱

گذشت درباره کسی است که اقرار به گناه کند نه کسی که اصرار به گناه ورزد.

*مغفرت رویه کریمان استقال علی (عليه السلام): الْمُبَادَرَةُ إِلَى الْعَفْوِ مِنْ أَخْلَاقِ الْكِرَامِ^۲

پیشتازی به سوی عفو، از اخلاق بزرگان است.

*عفو و مغفرت بهترین است:قال علی (عليه السلام): الْعَفْوُ أَحْسَنُ الْإِحْسَانِ^۳

عفو و بخشش بهترین احسان است.

^۱. بحار الأنوار جلد ۷۵ صفحه ۸۹^۲. تصنیف غرر الحکم و درر الکلم صفحه ۲۴۵^۳. تصنیف غرر الحکم و درر الکلم صفحه ۲۴۵

داستان

خوشحالی بعد از ۲۵ سال

می گویند روزی سید بحر العلوم را در درس خندان دیدند شاگردان عُلّت خوشحالی اش را جويا شدند فرمود: پس از بیست و پنج سال مجاهدت اکنون در خود نگریستم دیدم اعمالم ریائی نیست و توانسته ام به رفع ریا موفق شوم.^۱

*چگونگی خلاصی از شرک

نقل کرده اند: یکی از علماء سی سال در صف اول نماز جماعت شرکت می کرد و یک بار هر چه عجله کرد به صف اول نماز جماعت شرکت کند نتوانست و در صف دوم مشغول شد لکن با خودش خجالت می کشید که آیا مردم چه خواهند گفت که در صف اول نیستم لذا به خاطر گرفتاری از شرک و ریا تصمیم گرفت سی سال نمازهایش را قضاء کند.^۲

حدیث اطاعت

أَقِمْ عَلَي طَاعَتِكَ رَجَاءً لِلْإِثَابَةِ

همچنان بر اطاعتت پایداری می کنم.

*نجات با اطاعت

^۱. رساله اللباب صفحه ۵۵

^۲ سیمای فرزندگان جلد ۳ صفحه ۱۲۳

قال علی (علیه السلام): لَا نَجَاةَ إِلَّا بِالطَّاعَةِ^۱

نجات انسان فقط بوسیله اطاعت از خداوند است

*اطاعت فلسفه خلقت

قال علی (علیه السلام): نُصِبَ الْخَلْقُ لِطَاعَةِ اللَّهِ^۲

مردم برای اطاعت خداوند خلق شده اند.

*اطاعت از معصوم

قال علی (علیه السلام): إِنَّمَا الطَّاعَةُ لِلَّهِ عَزَّ وَجَلَّ وَ لِرَسُولِهِ وَ لَوْلَا الْأَمْرُ

وَ إِنَّمَا أَمْرٌ بِطَاعَةِ أُولَى الْأَمْرِ لِأَنَّهُمْ مَعْصُومُونَ مُطَهَّرُونَ^۳

همانا اطاعت کردن فقط از خدا و پیامبرش و اولی الامر است که بدرستی

که اولی الامر پاک و معصوم اند.

*ائمه در مسیر اطاعت

قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ (علیه السلام): يَا أَبَا مُحَمَّدٍ كُلُّنَا نَجْرِي فِي الطَّاعَةِ^۴

یا ابا محمد! همه ما در مسیر اطاعت از خدا حرکت می کنیم

*غنیمت زیرکان

^۱. وسائل الشیعه جلد ۲۷ صفحه ۱۹

^۲. بحار الأنوار جلد ۱ صفحه ۱۳۸

^۳. بحار الأنوار جلد ۲۵؛ صفحه ۲۰۰

^۴. بحار الأنوار جلد ۲۵ صفحه ۳۵۷

قال علی (علیه السلام): إِنَّ اللَّهَ سَبْحَانَهُ جَعَلَ الطَّاعَةَ غَنِيمَةَ الْأَكْيَاسِ.^۱
 خدای سبحان، طاعت و عبادت را بهره و غنیمتی برای زیرکان قرار داده
 است

*اطاعت در دین حق

قال المعصوم (علیه السلام): الطَّاعَةُ فِي دِينِ الْبَاطِلِ لَا تُقْبَلُ^۲
 اطاعت در دین باطل پذیرفته نمی شود.

^۱ . الحیاه (ترجمه احمد آرام) جلد ۱ صفحه ۳۳۶

^۲ . بحار الأنوار جلد ۲۷ صفحه ۱۹۷

دعای روز دوشنبه

دعای روز دوشنبه

الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي لَمْ يُشْهَدْ أَحَدًا حِينَ فَطَرَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ
 وَلَا اتَّخَذَ مُعِينًا حِينَ بَرَأَ النَّسَمَاتِ لَمْ يُشَارِكْ فِي الْإِلَهِيَّةِ وَ لَمْ
 يُظَاهَرْ فِي الْوَحْدَانِيَّةِ كَلَّتِ الْأَلْسُنُ عَنْ غَايَةِ صِفَتِهِ وَالْعُقُولُ عَنْ
 كُنْهِ مَعْرِفَتِهِ وَ تَوَاضَعَتِ الْجَبَابِرَةُ لِهَيْبَتِهِ وَ عَنَتِ الْوُجُوهُ لِخَشْيَتِهِ وَ
 انْقَادَ كُلُّ عَظِيمٍ لِعَظَمَتِهِ فَلَكَ الْحَمْدُ مُتَوَاتِرًا مُتَسِقًا وَ مُتَوَالِيًا
 مُسْتَوْسِقًا (ثَقَا) وَ صَلَوَاتُهُ عَلَى رَسُولِهِ أَبَدًا وَ سَلَامُهُ دَائِمًا سَرْمَدًا
 اللَّهُمَّ اجْعَلْ أَوَّلَ يَوْمِي هَذَا صَلَاحًا وَ أَوْسَطَهُ فَلَاحًا وَ آخِرَهُ نَجَاحًا
 وَاعُوذُ بِكَ مِنْ يَوْمٍ أَوَّلُهُ فِزَعٌ وَ أَوْسَطُهُ جِزَعٌ وَ آخِرُهُ وَجَعٌ اللَّهُمَّ
 إِنِّي أَسْتَغْفِرُكَ لِكُلِّ نَذْرٍ نَذَرْتُهُ وَ كَلِّ وَعْدٍ وَعَدْتُهُ وَ كَلِّ عَهْدٍ
 عَاهَدْتُهُ ثُمَّ لَمْ أَفِ بِهِ وَ أَسْأَلُكَ فِي مَظَالِمِ عِبَادِكَ عِنْدِي فَأَيُّمَا
 عَبْدٍ مِنْ عِبِيدِكَ أَوْ أَمَةٍ مِنْ أُمَّتِكَ كَانَتْ لَهُ قِبَلِي مَظْلَمَةٌ ظَلَمْتُهَا
 إِيَّاهُ فِي نَفْسِهِ أَوْ فِي عِرْضِهِ أَوْ فِي مَالِهِ أَوْ فِي أَهْلِهِ وَ وَدَيْهِ أَوْ
 غِيْبَةٍ اعْتَبْتُهُ بِهَا أَوْ تَحَامَلْتُ عَلَيْهِ بِمَيْلٍ أَوْ هَوَى أَوْ أَنْفَةٍ أَوْ حَمِيَّةٍ أَوْ
 رِيَاءٍ أَوْ عَصَبِيَّةٍ غَائِبًا كَانَ أَوْ شَاهِدًا وَحِيًّا كَانَ أَوْ مَيِّتًا فَقَصْرَتْ

يَدِي وَضَاقَ وَسُئِي عَنْ رَدِّهَا إِلَيْهِ وَالتَّحَلُّلِ مِنْهُ فَاسْأَلْكَ يَا مَنْ
يَمْلِكُ الْحَاجَاتِ وَهِيَ مُسْتَجِيبَةٌ لِمَشِيئَتِهِ وَ مُسْرِعَةٌ إِلَى إِرَادَتِهِ أَنْ
تُصَلِّيَ عَلَيَّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ أَنْ تُرْضِيَهُ عَنِّي بِمَا شِئْتَ وَ تَهَبَ
لِي مِنْ عِنْدِكَ رَحْمَةً إِنَّهُ لَا تَنْقُصُكَ الْمَغْفِرَةُ وَ لَا تَضُرُّكَ الْمَوْهَبَةُ
يَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ اللَّهُمَّ أَوْلِنِي فِي كُلِّ يَوْمٍ اثْنَيْنِ نِعْمَتَيْنِ مِنْكَ
تُنْتِنِينَ سَعَادَةً فِي أَوْلِيهِ بِطَاعَتِكَ وَ نِعْمَةً فِي آخِرِهِ بِمَغْفِرَتِكَ يَا مَنْ
هُوَ الْإِلَهُ وَ لَا يَغْفِرُ الذُّنُوبَ سِوَاهُ

ترجمه دعای روز دوشنبه

ستایش خاص خدایی است که هیچکس را گواه نیاورد در آن هنگامی که آسمانها و زمین را آفرید و کمک کاری برای خود نگرفت در آن هنگامی جنبنندگان را پدید آورد در معبودیت خود شریک ندارد در یکتایی پشتیبانی نشود زبانها از حد و صفش لال و عقلا از کنه معرفتش عاجز است گردنکشان در برابر هیبتش فروتن و چهره ها از بیم و هراسش خاضع و هر بزرگی در عظمتش رام گشته پس خاص تو است ستایش پی درپی و منظم ، و دنباله دار و محکم و دروهای ابدی و تحیت همیشگی و دائمی تو بر پیامبرت باد خدایا آغاز امروز مرا صلاح و وسطش را رستگاری و پایانش را کامروایی قرارده و پناه می برم به تو از روزی که آغازش ترس و وسطش بی تابی و پایانش درد و رنج باشد خدایا از تو آمرزش خواهم برای هر نذری که کرده ام و هر وعده ای که دادم و هر عهدی که بستم ولی به آن وفا نکرده ام و دربارہ حقوق و مظلّمه هایی که از بندگانت به گردن دارم درخواست می کنم که هر بنده ای از بندگانت یا هر کنیزی از کنیزانت که در گردن من حقی دارد و از من ستمی به او

رسیده در جانش یا در ابرویش یا در مالش یا در خانواده و
فرزندش یا غیبتی از او کرده ام یا باری بر دوشش نهاده ام
که سببش خواهش یا هوای نفس یا خودخواهی یا رشک یا
خودنمایی یا تعصب بیجا بوده چه آن کس غایب باشد چه
حاضر، زنده باشد یا مرده ، و دست من اکنون کوتاه و
وسعم نارسا است از اینکه آن حق را به او رد کنم و از او
حلالیت جویم پس از تو می خواهم ای کسی که مالک
حاجاتی و به خواست تو آنها مستجاب گرددو بسوی اراده
ات شتابان شوند (می خواهم) که درود فرستی بر محمد و
آلش و آن شخص رابه آنطور که خواهی از من خوشنود
گردانی و از نزد خود به من رحمتی بخشی زیرا که آمرزش
از تو نگاهد و بخشش به تو زیان نرساند ای مهربانترین
مهربانها خدایا به من عطا کن در هر روز دوشنبه دو نعمت
از جانب خودت یکی خوشبختی در اول روز به وسیله
فرمانبرداری تو و دیگر نعمتی در آخر روز به آمرزش و
مغفرتت ای کسی که تنها معبود ما او است و گناهان را جز
او کسی نیامرزد

لغات:

لَمْ يُشْهَدْ: کسی را گواه نگرفت

لَا تَأْخُذَ مُعِيناً: کمک نگرفت

بَرَاءَ السَّمَاتِ: جنبندگان را آفرید

لَمْ يَظَاهِرْ فِي الْوَحْدَانِيَّةِ: در وحدانیت خودش کسی او را پشتیبانی نمی کند

تَوَاضَعَتِ الْجَبَابِرَةُ لِهَيْبَتِهِ: گردنکشان در برابر هیبتش فروتن هستند

عَنَتِ الْوُجُوهُ لِخَشْيَتِهِ: از ترس او صورتها در هم کشیده می شوند.

انْقَادَ كُلِّ عَظِيمٍ لِعَظَمَتِهِ: و هر بزرگی بخاطر عظمت او رام می گردد.

فَلَكَ الْحَمْدُ مُتَوَاتِرًا مُتَّسِقًا وَ مُتَوَالِيًا مُسْتَوْسِقًا: پس ستایش پی در

پی و منظم و دنباله دار بر تو باد!

صَلاَحًا: با مصلحت

فَلاَحًا: رستگار

نَجاَحًا: آسان و راحت

فَزَعًا: ترس

جَزَعًا: بی تاب

وَجَعًا: درد

ظَالِمِ عِبَادِكَ: ظلمی که بر بندگان خدا شده است

نَفْسِهِ: خودش

عَرَضِهِ: آبرویش

ماله: اموالش   أهله: خانواده اش

وَلَدِه: فرزندانش   تَحَامَلُ عَلَيْهِ: باری بر دوشش نهاده ام.

أَوْ هَوَىَّ أَوْ أَنْفَعَه: هوای نفس یا خود خواهی.

حَمِيَّةٌ أَوْ رِيَاءٌ أَوْ عَصِيْبِيَّةٌ: حسد(رشک ورزیدن) یا خودنمائی یا تعصب.
فَقَصَّرَتْ يَدِي: دستم کوتاه است.

وَضَاقَ وَسْعِي عَنْ رَدِّهَا: توانم اندک از این که آن حق را به او رد کنم.

مُسْتَجِيبَةٌ لِمَشِيَّتِهِ: به خواست تو آنها مستجاب گردد.

مُسْرِعَةٌ إِلَىٰ إِرَادَتِهِ: وبه سوی اراده ات شتابانم

الْمَوْهَبَةُ: هبه و بخشش

اللَّهُمَّ أَوْلِنِي: خدایا به من عطاء فرما.

نِعْمَتَيْنِ مِنْكَ ثَنَّتَيْنِ: دو نعمت از سوی خودت.

حدیث معرفت

كَلَّتِ الْأَلْسُنُ عَنْ غَايَةِ صِفَتِهِ وَالْعُقُولُ عَنْ كُنْهِ مَعْرِفَتِهِ
زبانها از حد وصفش لال و عقلها از کنه معرفتش عاجز است.

*بهترین ایمان

قال رسول الله ﷺ: **أَفْضَلُكُمْ إِيمَانًا أَفْضَلُكُمْ مَعْرِفَةً**^۱

از میان شما کسی بهترین ایمان را دارد که بهترین شناخت را داشته باشد.

*نورائیت دل

قال علي (عليه السلام): **المَعْرِفَةُ نُورُ الْقَلْبِ**^۲

شناخت و معرفت روشنائی دل است.

*نقطه پایان

قال علي (عليه السلام): **العِلْمُ أَوَّلُ دَلِيلٍ وَ الْمَعْرِفَةُ آخِرُ نِهَائَةٍ**^۳

علم، نخستین راهنماست و شناخت نقطه پایانی است.

*بدون شناخت هرگز

قال الهادي (عليه السلام): **دِرَاسَةُ الْعِلْمِ لِقَاحُ الْمَعْرِفَةِ**^۴

^۱ بحار الأنوار جلد ۳ صفحه ۱۴

^۲ تصنیف غرر الحکم و درر الکلم صفحه ۴۱

^۳ تصنیف غرر الحکم و درر الکلم صفحه ۶۳

^۴ نزهة الناظر و تنبيه الخاطر صفحه ۱۱۵

تحصیل دانش سبب باروری شناخت است.

*عمل بدون معرفت و بالعکس

قال الصادق (علیه السلام) ^۱ لَا يَقْبَلُ اللَّهُ عَمَلًا إِلَّا بِمَعْرِفَةٍ وَلَا مَعْرِفَةً إِلَّا بِعَمَلٍ فَمَنْ عَرَفَ دَلَّتْهُ الْمَعْرِفَةُ عَلَى الْعَمَلِ وَ مَنْ لَمْ يَعْمَلْ فَلَا مَعْرِفَةَ لَهُ ^۱

خداوند هیچ عملی را جز با شناخت نپذیرد و هیچ شناختی را جزء با عمل هر که شناخت پیدا کند آن شناخت او را به عمل رهنمون شود و کسی که عمل نکند شناخت ندارد.

*بالاترین نوع معرفت

قال علی (علیه السلام) ^۲ مَعْرِفَةُ اللَّهِ أَعْلَى الْمَعَارِفِ. ^۲
شناخت خداوند سبحان، بالاترین شناخت هاست.

حدیث حمد

فَلِكِ الْحَمْدُ مُتَوَاتِرًا مُتَّسِقًا وَ مُتَوَالِيًا مُسْتَوْسِقًا

پس خاص تو است ستایش پی در پی و منظم ، و دنباله دار و محکم.

^۱ الکافی جلد ۱ صفحه ۴۴

^۲ عیون الحکم و المواعظ صفحه ۴۸۶

*بالاترین سوره قرآن، حمد است

قال رسول الله ﷺ: **أَعْظَمُ سُورَةٍ فِي الْقُرْآنِ الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ**^۱

برترین و عظیم ترین سوره در قرآن، سوره حمد است.

*در خوشی و ناخوشی حمد

قال علي (عليه السلام): **نَحْمَدُهُ عَلَى مَا أَخَذَ وَ أَعْطَى وَ عَلَى مَا أُبْلِى وَ**

اُبْتَلَى^۲

حمد و سپاس خدای را بر آنچه گرفت و آنچه بخشید و بر آنچه احسان فرمود و آنچه آزمایش کرد.

*حمد پله پر ترازوی قیامت

قال رسول الله ﷺ: **لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ نِصْفُ الْمِيزَانِ وَ الْحَمْدُ لِلَّهِ**

تَمْلَأُهُ^۳

(ثواب) لا اله الا الله گفتن ، نیمی از ترازوی اعمال را فرا می گیرد و (پاداش) الحمد لله آنرا پر می سازد.

^۱ آثار الصادقین جلد ۴ صفحه ۲۰۹

^۲ نهج البلاغه صفحه ۱۸۹

^۳ الأمالی (للمفید) صفحه ۲۴۶

*خدا سپاس و حمد را دوست دارد

قال رسول الله ﷺ: إِنَّ اللَّهَ شَاكِرٌ عَلِيمٌ يُحِبُّ أَنْ يُحْمَدَ.^۱

خدای عزوجل دوست می دارد که (ذات مقدس) او را بستايند(الحمد لله بگویند)

*به عددِ رگهای بدن حمد

قال الصادق (عليه السلام): كَانَ رَسُولُ اللَّهِ إِذَا أَصْبَحَ يَحْمَدُ اللَّهَ ثَلَاثِمِائَةَ وَ سِتِّينَ مَرَّةً عَدَدَ عُرُوقِ الْجَسَدِ يَقُولُ الْحَمْدُ لِلَّهِ كَثِيرًا عَلَى كُلِّ حَالٍ^۲

رسول خدا هر روز صبح به عدد رگهای بدن مبارکش سبب و شصت مرتبه می فرمود: سپاس فراوان خدای را در همه حال.

*باید حمد و سپاس کنیم

قال الصادق (عليه السلام): إِذَا أَنْعَمَ اللَّهُ عَلَى أَحَدٍ مِنْكُمْ بِنِعْمَةٍ فَلْيُحْمَدِ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ^۳

چون خدا به یکی از شما نعمتی را ارزانی فرمود، پس باید حمد و ستایش خداوند را بجای آورید.

^۱ هدایة الأئمة إلى أحكام الأئمة عليهم السلام جلد ۸ صفحه ۲۰۵

^۲ مکارم الأخلاق صفحه ۳۰۷

^۳ بحار الأنوار ج ۷۵ صفحه ۱۹۷

حدیث صلوات

صَلَوَاتُهُ عَلَى رَسُولِهِ أَبَدًا

درودهای ابدی و تحیت همیشگی و دائمی تو بر پیامبرت باد.

*صلوات و قضای حوائج

قال رسول الله ﷺ: مَنْ صَلَّى عَلَيَّ مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ مِائَةَ مَرَّةٍ

قَضَى اللَّهُ لَهُ مِائَةَ حَاجَةٍ^۱

هر کس یک صد بار بر محمد و آل محمد صلوات بفرستد خداوند یکصد حاجت او را بر آورده سازد.

*صلوات ما و صلوات خدا

قال رسول الله ﷺ: مَنْ صَلَّى عَلَيَّ صَلَاةً وَاحِدَةً صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ بِهَا

عَشْرَ صَلَوَاتٍ وَحَطَّتْ عَنْهُ عَشْرُ خَطِيئَاتٍ وَرُفِعَتْ لَهُ عَشْرُ

دَرَجَاتٍ^۲

هر که یک درود بر من فرستد خدا ده درود بر وی می فرستد و ده گناه از وی ریخته و ده درجه او را بالا می برد.

^۱ النوادر (للاوندى) صفحه ۱۶

^۲ مستدرک الوسائل و مستنبط المسائل جلد ۵ صفحه ۳۳۷

* چگونه صلواتی بفرستیم

قال رسول الله ﷺ: قُولُوا اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَي مُحَمَّدٍ وَعَلَى آلِ مُحَمَّدٍ
كَمَا صَلَّيْتَ عَلَي إِبْرَاهِيمَ وَعَلَى آلِ إِبْرَاهِيمَ إِنَّكَ حَمِيدٌ مَجِيدٌ^۱

روزی رسول خدا ﷺ فرمودند: یگوئید بار خدایا بر محمد و آل محمد درود بفرست همچنان که در میان جهانیان بر ابراهیم و آل ابراهیم (علیهم السلام) درود فرستادی همانا تو پسندیده و بلند مرتبه ای

* بخیل صلوات نمی فرستد

قال رسول الله ﷺ: الْبَخِيلُ مَنْ ذُكِرَتْ عِنْدَهُ فَلَمْ يُصَلِّ عَلَي^۲

بخیل کسی است که چون نام من در نزد او برده شود بر من صلوات نفرستد.

* صلوات بعد از رحلت و از راه دور

عن ابوهريره عن رسول الله ﷺ: مَنْ صَلَّى عَلَيَّ عِنْدَ قَبْرِی
سَمِعْتُهُ وَمَنْ صَلَّى عَلَيَّ مِنْ بَعِيدٍ بُلَّغْتُهُ^۳.

رسول خدا ﷺ هر که در کنار قبرم بر من صلوات بفرستد آن را می شنوم و هر که از دور بر من صلوات بفرستد آن را می دانم.

^۱ عمده عیونصحاح الأخبار فی مناقب إمام الأبرار صفحه ۴۸

^۲ مکارم الأخلاق صفحه ۳۱۲

^۳ بحار الأنوار جلد ۶ صفحه ۲۵۴

حدیث سلام

وَ سَلَامُهُ دَائِمًا سَرْمَدًا

.....

* سلام، سرآغاز است

قال الصادق عليه السلام: السَّلَامُ قَبْلَ الْكَلَامِ^۱

نخست سلام کنید، بعد سخن را آغاز کنید.

* سلام نام خداست

قال رسول الله صلی الله علیه و آله: السَّلَامُ اسْمٌ مِنْ أَسْمَاءِ اللَّهِ تَعَالَى فَأَفْشُوهُ

بَيْنَكُمْ^۲

سلام، یکی از نامهای خداست پس آنرا در بین خود رواج دهید.

* سلام مستحب و جوابش واجب

قال رسول الله صلی الله علیه و آله: السَّلَامُ تَطَوُّعٌ وَالرَّدُّ فَرِيضَةٌ^۳

سلام کردن مستحب است و جواب سلام واجب است.

^۱ تحف العقول صفحه ۲۴۶

^۲ روضة الواعظین و بصيرة المتعظین جلد ۲ صفحه ۴۵۹

^۳ الکافی جلد ۲ صفحه ۶۴۴

*سلام، برکت آور است

قال رسول الله ﷺ: أَفْشِ السَّلَامَ يَكْثُرُ خَيْرٌ بَيْتِكَ^۱

به همه با صراحت سلام کن تا خیر و برکت خانه ات زیاد شود.

*اطعام طعام و افشاء سلام

قال الباقر (عليه السلام): إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ إِطْعَامَ الطَّعَامِ وَإِفْشَاءَ السَّلَامِ.^۲

همانا خدا اطعام کردن مردم و به همه سلام کردن را دوست دارد.

*تکبر زدائی با سلام

قال رسول الله ﷺ: الْبَادِئُ بِالسَّلَامِ بَرِيءٌ مِنَ الْكِبْرِ.^۳

آغازگر سلام، از تکبر به دور است.

*کوچکترها سلام کنند

قال رسول الله ﷺ: يُسَلِّمُ الصَّغِيرُ عَلَى الْكَبِيرِ^۴

کوچکترها به بزرگترها سلام کنند.

^۱ الخصال جلد ۱ صفحه ۱۸۱

^۲ المحاسن جلد ۲ صفحه ۳۸۸

^۳ نهج الفصاحة صفحه ۳۷۵

^۴ الكافي جلد ۲ صفحه ۶۴۶

حدیث صلاح

اللَّهُمَّ اجْعَلْ أَوَّلَ يَوْمِي هَذَا صَلَاحًا

پروردگارا برای من در آغاز این روز عملی قرار بده که شایسته من باشد

* نیت خوب

قال علی (عليه السلام): صَلَاحُ الْعَمَلِ بِصَلَاحِ النَّيَّةِ^۱

شایستگی کار وابسته به شایستگی نیت است.

* تدبیر خوب

قال علی (عليه السلام): صَلَاحُ الْعَيْشِ التَّدْبِيرُ^۲

خوبی و شایستگی زندگی دور اندیشی است.

* یقین خوب

قال علی (عليه السلام): صَلَاحُ الدِّينِ بِحُسْنِ الْيَقِينِ^۳

صلاح دین وابسته به خوبی یقین است.

* تقوای خوب

قال علی (عليه السلام): صَلَاحُ الدِّينِ الْوَرَعُ^۴

^۱ . تصنیف غرر الحکم و درر الکلم صفحه ۹۳

^۲ . تصنیف غرر الحکم و درر الکلم صفحه ۳۵۴

^۳ . تصنیف غرر الحکم و درر الکلم صفحه ۸۶

^۴ . تصنیف غرر الحکم و درر الکلم صفحه ۲۷۱

صلاح دین پارسائی است.

* عمل خوب

قال علی (علیه السلام): صَلَاحُ الْمَعَادِ بِحُسْنِ الْعَمَلِ^۱

صلاح آخرت انسان عمل نیکوی اوست.

داستان

صلاح در رفتار:

مرحوم میرزای حبیب الله که از آیات و علماء بزرگ بود در حال جان کندن بود هر چه پای او را رو به قبله می کشیدند پاهای خود را جمع می کرد و چیزی نمی گفت و چون چند بار این کار تکرار شد علت را پرسیدند با صدای ضعیف خود فرمودند: چون وضو ندارم پایم را رو به قبله دراز نمی کنم.^۲

داستان

صلاح در گفتار:

مرحوم شیخ انصاری که از علماء بزرگی است که جهان علم حوزه به وی افتخار می کند، هر گاه چیزی از ایشان می پرسیدند که به واقع آنرا

---

^۱. همان صفحه ۱۵۳

^۲. مرگی در نور صفحه ۸۶

نمی دانست با همان زبان محلی و با صدای بلند به طوری که شاگردانش بشنوند و یاد بگیرند می گفت: ندانم! ندانم!^۱

داستان

صلاح در کردار:

می گویند حاجی کلباسی (ره) که از علماء به نام شیعه هست هر گاه به قم می آمد و به مزار شهر قدم می گذاشت با پای برهنه می رفت و می گفت: برای رعایت ادب با کفش پا روی قبور کسانی که غالبشان راویان حدیث هستند نمی گذارم.^۲

داستان

صلاح در خوراک:

یکی از پادشاهان طبیعی را به مدینه فرستاد تا یاران پیامبر اسلام را معالجه کند قریب یک سال در مدینه ماند و کسی به معالجه نزدش نیامد به محضر رسول الله ﷺ رسید و گفت مرا برای معالجه یاران شما فرستاده اند اما کسی به سراغم نمی آید حضرت فرمودند: این مردم روشی دارند که بنا به دستور دینشان تا گرسنه واقعی نشدند بر کنار سفره نمی نشینند

^۱ سیره نبوی صفحه ۱۱۶

^۲ منتخب التواریخ صفحه ۴۵۲

و هنوز سیر نشده اند سفره را ترک می کنند لذا هرگز مریض نمی شوند
طیب قانع شده خدا حافظی کرد^۱

حدیث نذر

لِكُلِّ نَذْرٍ نَذْرَتُهُ

برای هر نذری که کرده ام

در پنج مورد از قرآن مجید لغت نذر بکار رفته است

*نذر در حال عادی باید باشد

قال رسول الله ﷺ: لا نَذْرَ فِي الْغَضَبِ

نذر در حال خشم و غضب (صحیح) نیست.

*نذر در معصیت

ابی ابراهیم قال: سَأَلْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ: لَا نَذْرَ فِي مَعْصِيَةٍ قَالَ

نَعَمْ^۲

از رسول خدا ﷺ پرسیدم: نذر در معصیت، نذر نیست؟ فرمود: بلی.

^۱ . داستان های روایی صفحه ۵۶۴

^۲ النوادر (للأشعري) صفحه ۳۲

*روغن چراغ ریخته نذر امام زاده!

عن النبی ﷺ قال: لَا نَذَرَ فِي مَعْصِيَةِ اللَّهِ وَلَا فِي مَا لَا يَمْلِكُ ابْنُ آدَمَ^۱

در معصیت نذر نیست وهم چنین در چیزی که انسان مالک آن نمی باشد.

*کفاره نذر، همان کفاره قسم است

قال الموسی الكاظم (علیه السلام): كُلُّ مَنْ عَجَزَ عَنْ نَذْرٍ نَذَرَهُ، فَكَفَّارَتُهُ كَفَّارَةُ يَمِينٍ^۲

هر کس که عاجز از انجام نذر باشد کفاره نذر او، کفاره قسم است.

*صیغه نذر(لِلَّهِ عَلَيَّ) است

سئل ابو عبد الله (علیه السلام): سئِلَ عَنْ رَجُلٍ غَضِبَ فَقَالَ عَلَيَّ الْمَشْيُ إِلَى بَيْتِ اللَّهِ الْحَرَامِ قَالَ إِذَا لَمْ يَقُلْ لِلَّهِ عَلَيَّ فَلَيْسَ بِشَيْءٍ^۳.

از امام صادق (علیه السلام) پرسیدند در باره مردی که در حال غضب بگوید: نذر کرده ام که پیاده به بیت الله بروم فرمود: اگر نگوید(برای خدا نذر کرده ام) چیزی بر عهده اش نخواهد بود.

^۱بحار الانوار جلد ۲۳ صفحه ۱۴۰

^۲الکافی جلد ۱۴ صفحه ۷۷۴

^۳من لا يحضره الفقيه جلد ۳ صفحه ۳۶۱

*نذرِ باطل

قال رسول الله ﷺ: مَنْ نَذَرَ أَنْ يَعْصِيَ اللَّهَ فَلَا يَعْصِهِ^۱

هر که نذر نافرمانی خدا نماید، نباید معصیت نماید.

حدیث وعده

وَكُلُّ وَعْدٍ وَعَدْتُهُ وَكُلِّ عَهْدٍ عَاهَدْتُهُ

هر وعده ای که دادم و هر عهده‌ای که بستم

*وعده دادن، بدهی است

قال رسول الله ﷺ: الْعِدَّةُ دَيْنٌ، وَيَلُ لِمَنْ وَعَدَ ثُمَّ أَخْلَفَ! وَيَلُ لِمَنْ وَعَدَ ثُمَّ أَخْلَفَ! وَيَلُ لِمَنْ وَعَدَ ثُمَّ أَخْلَفَ!

وَعَدَ ثُمَّ أَخْلَفَ! وَيَلُ لِمَنْ وَعَدَ ثُمَّ أَخْلَفَ.^۲

وعده دادن، بدهی است؛ وای بر کسی که وعده دهد سپس خلف وعده کند(تا سه بار فرمود).

*انسان وقتی وعده داد، بنده می شود

قال علي (عليه السلام): الْمَسْئُولُ حُرٌّ حَتَّى يَعِدَ^۳

کسی که از او چیزی خواسته شود آزاد است، مگر زمانی که وعده دهد.

^۱ مستدرک الوسائل و مستنبط المسائل جلد ۱۶ صفحه ۹۲

^۲ نهج الفصاحة صفحه ۵۷۸

^۳ نهج البلاغه (للصحيح صالح) صفحه ۵۳۴

*از وعده بیجا، بپرهیز

قال علی (علیه السلام) : لَا تَعِدَنَّ عِدَّةً لَا تَتَّقُ مِنْ نَفْسِكَ بِإِنْجَازِهَا^۱
هرگز وعده ای نده ، که نسبت به انجام آن از خود مطمئن نیستی.

*وعده در حد توان

قال الصادق (علیه السلام) : لَا تَعِدَنَّ أَخَاكَ وَعَدًّا لَيْسَ فِي يَدِكَ وَفَاؤُهُ.^۲
هر گز به برادرت وعده ای مده که انجام آن بدست تو نیست.

*چرا عاقل کند کاری که...

قال الكاظم (علیه السلام) : إِنَّ الْعَاقِلَ ... لَا يَعِدُّ مَا لَا يَقْدِرُ عَلَيْهِ^۳
عاقل کسی است که ... به چیزی که نمی تواند وعده نمی دهد.

*وعده به کودکان را وفا کنید

قال الكاظم (علیه السلام) : إِذَا وَعَدْتُمْ الصَّغَارَ فَأَوْفُوا لَهُمْ فَإِنَّهُمْ يَرَوْنَ
أَنَّكُمْ أَنْتُمْ الَّذِينَ تَرَزُّوْنَهُمْ^۴

هر گاه به کودکان وعده دادید به آن عمل کنید زیرا آنها(فکر می کنند)
این شما هستید که به آنها روزی می دهید.

^۱ عیون الحکم و المواعظ صفحه ۵۱۹

^۲ تحف العقول صفحه ۳۶۷

^۳ الکافی جلد ۱ صفحه ۲۰

^۴ بحار الأنوار جلد ۱۰۱ صفحه ۷۳

حدیث حق و حقوق

أَسْأَلُكَ فِي مَظَالِمِ عِبَادِكَ عِنْدِي

حقوق و مظلمه هایی که از بندگانت به گردن دارم

*اداء حق مؤمن

قال الصادق (عليه السلام) : مَا عُبِدَ اللَّهُ بِشَيْءٍ أَفْضَلَ مِنْ أَدَاءِ حَقِّ الْمُؤْمِنِ^۱

خداوند به چیزی برتر از اداء حق مؤمن عبادت نشده است.

*رعایت های بیجا

قال علي (عليه السلام) : لَا تَمْنَعَنَّكُمْ رِعَايَةُ الْحَقِّ لِأَحَدٍ عَنْ إِقَامَةِ الْحَقِّ

عَلَيْهِ.^۲

رعایت حق کسی هرگز نباید مانع شما از اقامه حق بر او بشود.

*رعایت حق و قرب به خدا

قال العسكري (عليه السلام) : أَعْرِفُ النَّاسَ بِحَقُوقِ إِخْوَانِهِ وَ أَشَدَّهُمْ قَضَاءً

لَهَا أَعْظَمُهُمْ عِنْدَ اللَّهِ شَأْنًا^۳

آنکه به حقوق بردران خود آشناتر باشد و در رعایت حق آنها کوشاتر نزد

خداوند ارزشمندتر است.

^۱ الکافی جلد ۳ صفحه ۴۳۶

^۲ عیون الحکم و المواعظ صفحه ۵۲۹

^۳ بحار الأنوار جلد ۴۱ صفحه ۵۵

*برای دیگران آن را بخواه که برای خود

قال الصادق (عليه السلام): أَيَسَّرُ حَقَّ مِنْهَا أَنْ تُحِبَّ لَهُ مَا تُحِبُّ لِنَفْسِكَ، وَ تَكْرَهُ لَهُ مَا تَكْرَهُ لِنَفْسِكَ.^۱

آسانترین (حق مؤمن بر مؤمن) آن است که برای او همان چیزی را دوست داشته باشی که برای خود دوست داری و برای او نپسندی آنچه بر خود نمی پسندی.

*حق در حرف آسان است

قال علي (عليه السلام): الْحَقُّ أَوْسَعُ الْأَشْيَاءِ فِي التَّوَاصُفِ وَ أَضْيَقُهَا فِي التَّنَاصُفِ^۲

حق در توصیف و گفتار گسترده ترین چیزها ست اما در عمل تنگ ترین چیزهاست (تعریف حق به حرف آسان است).

حدیث حاجت

يَا مَنْ يَمْلِكُ الْحَاجَاتِ

پس از تو می خواهم ای کسی که مالک حاجاتی

^۱ الکافی جلد ۳ صفحه ۴۳۳

^۲ شرح نهج البلاغه لابن ابی الحدید جلد ۱۱ صفحه ۸۸

*حاجت را باید از اهلش بخواهیم

قال علی (علیه السلام): فَوْتُ الْحَاجَّةِ خَيْرٌ مِنْ طَلِبِهَا مِنْ غَيْرِ أَهْلِهَا^۱

از دست دادن حاجت و نیاز آسانتر از طلب کردن آن از ناکسان است.
به تمنای گوشت مردن به

که تقاضای زشت قصابان

*****

پیش جبین گرفته مکن عرض احتیاج

ای نابلد! مکوب دری را که باز نیست

*دوست را در هنگام احتیاج می شناسیم

قال علی (علیه السلام): لَا يَعْرِفُ الصَّدِيقُ إِلَّا عِنْدَ الْحَاجَّةِ.^۲

دوست به جزء در هنگام حاجت و نیاز شناخته نمی شود.
گفت پیغمبر که جنت از اله

گر همی خواهی زکس خیری مخواه

*حاجت از مؤمن خواستن

قال علی (علیه السلام): مَنْ شَكَأَ الْحَاجَّةَ إِلَى مُؤْمِنٍ فَكَأَنَّهَا شَكَاهَا إِلَى اللَّهِ

وَمَنْ شَكَاهَا إِلَى كَافِرٍ فَكَأَنَّهَا شَكَاهَا إِلَى اللَّهِ^۱

^۱ تحف العقول صفحه ۳۵۹

^۲ جلدلوه ها صفحه ۱۴۷

آنکه شکایتی را نزد مؤمنی ببرد گویا نزد خدا برده است؛ و آنکه نزد کافری برود گویا از خدا شکایت کرده است.
دست حاجت زدر ناکس و کس کوتاه کن
آخرین این دست بلند تو، هنرها دارد

*احتیاج را با عزت نفس، طلب کن

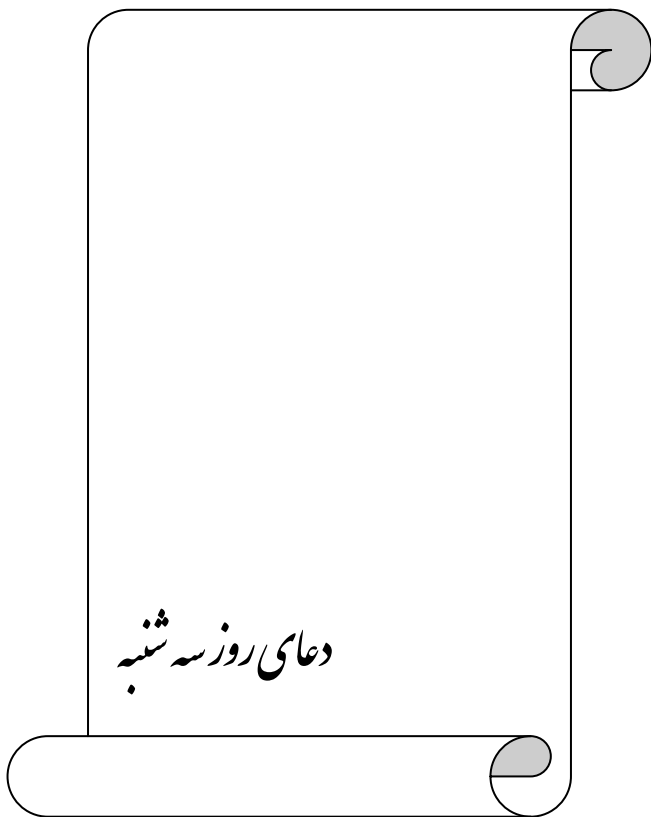
قال علی (علیه السلام): **أَطْلُبُوا الْحَاجَاتِ بِعِزَّةِ الْأَنْفُسِ**^۲

نیازهایتان را با عزت نفس و آقایی طلب کنید.

---

^۱ بحار الأنوار جلد ۶۸ صفحه ۸۳

^۲ شرح نهج البلاغه ابن ابی الحدید جلد ۲۰ صفحه ۳۱۷

دعای روز سه شنبه

الْحَمْدُ لِلَّهِ وَالْحَمْدُ حَقُّهُ كَمَا يَسْتَحِقُّهُ حَمْدًا كَثِيرًا وَاعُوذُ بِهِ مِنْ
 شَرِّنَفْسِي إِنَّ النَّفْسَ لَأَمَّارَةٌ بِالسُّوءِ إِلَّا مَا رَحِمَ رَبِّي وَاعُوذُ بِهِ مِنْ
 شَرِّالشَّيْطَانِ الَّذِي يَزِيدُنِي ذَنْبًا إِلَى ذَنْبِي وَاحْتَرِزُ بِهِ مِنْ كُلِّ جَبَّارٍ
 فَاجِرٍ وَسُلْطَانٍ جَائِرٍ وَعَدُوِّ قَاهِرٍ اللَّهُمَّ اجْعَلْنِي مِنْ جُنْدِكَ فَإِنَّ
 جُنْدَكَ هُمُ الْعَالِيُونَ وَاجْعَلْنِي مِنْ حِزْبِكَ فَإِنَّ حِزْبَكَ هُمُ
 الْمُفْلِحُونَ وَاجْعَلْنِي مِنْ أَوْلِيَائِكَ فَإِنَّ أَوْلِيَاءَكَ لَا خَوْفَ عَلَيْهِمْ وَ
 لَا هُمْ يَحْزَنُونَ اللَّهُمَّ اصْلِحْ لِي دِينِي فَإِنَّهُ عِصْمَةٌ أَمْرِي وَاصْلِحْ لِي
 آخِرَتِي فَإِنَّهَا دَارُ مَقَرِّي وَإِلَيْهَا مِنْ مُجَاوِرَةِ اللَّثَامِ مَقَرِّي وَاجْعَلِ
 الْحَيَاةَ زِيَادَةً لِي فِي كُلِّ خَيْرٍ وَالْوَفَاةَ رَاحَةً لِي مِنْ كُلِّ شَرٍّ اللَّهُمَّ
 صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ خَاتَمِ النَّبِيِّينَ وَتَمَامِ عِدَّةِ الْمُرْسَلِينَ وَعَلَى آلِهِ
 الطَّيِّبِينَ الطَّاهِرِينَ وَأَصْحَابِهِ الْمُتَتَجِبِينَ وَهَبْ لِي فِي الثُّلَاثَاءِ ثَلَاثًا
 لَا تَدَعُ لِي ذَنْبًا إِلَّا غَفَرْتَهُ وَلَا غَمًّا إِلَّا أَذْهَبْتَهُ وَلَا عَدُوًّا إِلَّا دَفَعْتَهُ
 بِبِسْمِ اللَّهِ خَيْرِ الْأَسْمَاءِ بِسْمِ اللَّهِ رَبِّ الْأَرْضِ وَالسَّمَاءِ اسْتَدْفِعْ

كُلَّ مَكْرُوهِ اَوْلَهُ سَخَطُهُ وَ اَسْتَجَلِبُ كُلَّ مَحْبُوْبٍ اَوْلَهُ رِضَاهُ فَاخْتِمُ
لِي مِنْكَ بِالْغُفْرَانِ يَا وَلِيَّ الْاِحْسَانِ

ترجمه دعای روز سه شنبه

ستایش خاص خدا است و حق اوست آنچنانکه شایسته و لایق اوست ستایش بسیار، و پناه می برم به خدا از بدی شرّ نفس خود که همانا نفس وادار کننده به بدی است مگر آن را که پروردگار رحم کند و پناه برم به او از شرشیطان که (پیوسته) گناهی بر گناهم بیفزاید و بوسیله او پناه گیرم از شر هر گردنکش تبه کار و حکمران ستمکار و دشمن قهاری خدایا مرا از لشکر خود قرار ده زیرا سپاه تو فقط پیروزند و از حزب خویش قرارم ده زیرا حزب تو فقط رستگارند و از اولیاء خود قرارم ده زیرا اولیاء تو هستند که خوف و ترسی برایشان نیست و حزن و اندوهی ندارند خدایا دینم را اصلاح کن که دین نگهدار کار من است و آخرتم را اصلاح کن که خانه پایدار من آنجا است و از مجاورت لئیمان گریزگاهم بدانجا است، و زندگی را برای من مایه فزونی در هر کار خیری قرار ده و مرگ را آسودگی از هر شری برایم مقرر فرما. خدایا درود فرست بر محمد خاتم پیمبران و کامل کننده شماره رسولان و بر آل پاک و پاکیزه اش و اصحاب برگزیده اش و در روز سه شنبه سه چیز به من عطا کن

هرگناهی را که از من سر زده بیامرز، و هر اندوهی را از من دور کن ، و هر دشمنی را از من دفع فرما بنام خدا که بهترین نامها است به نام نامی خدا پروردگار زمین و آسمان دور می کنم از خود هر بدی را که آغازش خشم او است و می کشم بسوی خود هر کار محبوبی را که آغازش خوشنودی او است پس از جانب خود کارم را به آمرزش پایان ده ای صاحب احسان

لغات:

أَحْتَرَزُ: پناه می برم

جَبَّارٌ فَاجِرٌ: گردنکش تبه کار

سُلْطَانٌ جَائِرٌ: پادشاه ستم گر

عَدُوٌّ قَاهِرٌ: دشمن زرنگ

مِنْ جُنْدِكَ: از لشکر خودت

حَزْبِكَ: از گروه خودت

الْمُقْلِحُونَ: رستگاران

دَارٌ مَقَرَّةٌ: خانه پایدار من

يَحْزَنُونَ: غمگین می شوند

عِصْمَةُ أَمْرِي: نگه دار کار من

مُجَاوِرَةَ اللَّئَامِ: همنشینی با انسانهای پست

مَفْرَى: گریزگاه من

أَصْحَابِهِ الْمُنتَجِبِينَ: اصحاب برگزیده

هَبْ لِي: بر من ببخش

فِي الثُّلَاثَاءِ: در سه شنبه ها

ثَلَاثًا: سه چیز

لَا تَدْعُ: وَا مَكَدَارِ
إِلَّا غَفَرْتَهُ: مگر آنکه مرا ببخشی

إِلَّا أَذْهَبْتَهُ: از من دوری کنی

إِلَّا دَفَعْتَهُ: از من دفع نمایی

أَسْتَدْفِعُ: دورمی کنم

كُلَّ مَكْرُوهٍ: هر بدی

أَوْلُهُ سَخَطُهُ: و اولش خشم اوست.

كُلَّ مَحْبُوبٍ: هر کار دوست داشتنی.

أَسْتَجْلِبُ: نظرتو را به سوی خود جلب می کنم

حدیث هوای نفس

وَاعُوذُ بِهِ مِنْ شَرِّ نَفْسِي

پناه برم به خدا از بدی شر نفس اماره ام

*نفس دشمن است

قال رسول الله ﷺ: أَعْدَى عَدُوِّكَ نَفْسُكَ الَّتِي بَيْنَ جَنْبَيْكَ^۱

دشمن ترین دشمن تو، نفسی است که در میان دو پهلوئی توست.

چو اندر دست نفس خود زبونی منال از دست شیطان برونی

*مجاهد واقعی

قال رسول الله ﷺ: الْمُجَاهِدُ مَنْ جَاهَدَ نَفْسَهُ.^۲

مجاهد کسی است که به خاطر خدا با نفس خود مبارزه کند.

*پهلوان حقیقی

قال رسول الله ﷺ: إِنَّ الشَّدِيدَ لَيْسَ مَنْ غَلَبَ النَّاسَ وَ لَكِنَّ

الشَّدِيدَ مَنْ غَلَبَ نَفْسَهُ^۳

پهلوان کسی نیست که بر مردم چیره شود، بلکه پهلوان واقعی کسی

است که بر نفس خود پیروز گردد.

^۱ . عدة الداعي و نجاح الساعي صفحه ۳۱۴

^۲ . وسائل الشیعة جلد ۱۵ صفحه ۱۶۳

^۳ . مستدرک الوسائل و مستنبط المسائل جلد ۱۱ صفحه ۱۳۹

*هوای نفس، بلاست

قال رسول الله ﷺ: سُمِّيَ بِذَلِكَ لِأَنَّهُ يَهْوِي بِصَاحِبِهِ^۱

هوا را بدان سبب هوا نامیدند که صاحب خود را فرو می افکند.
آتش نفس اگر بر افرو جان خود را بر آتشش سوزی

*هوای نفس گمراه کننده است

قال علي (عليه السلام): إِنَّ الْهَوَى يُضِلُّ مَنْ اتَّبَعَهُ.^۲

همانا هوای نفس منحرف می سازد کسی را که از او تبعیت کند.
حقیقت سرابی است آراسته

هوا و هوس گرد برخاسته

نبینی به جایی که برخاست گرد

نیند نظر گر چه بیناست مرد^۳

حدیث جُنُود

اللَّهُمَّ اجْعَلْنِي مِنْ جُنْدِكَ ...

خدایا مرا از لشکر خود قرار ده زیرا فقط سپاه تو پیروزند.
*در قرآن هفده بار به جُنْد اشاره شده است.

^۱ . مرآة العقول فی شرح أخبار آل الرسول جلد ۱۰ ص ۳۱۰

^۲ . بحار الانوار جلد ۳۳ صفحه ۱۲۷

^۳ . سعدی

*جنود، حصارهای خدائی اند

وَمِنْ عَهْدِهِ لِلْأَشْتَرِ فَالْجُنُودُ بِإِذْنِ اللَّهِ حُصُونُ الرَّعِيَّةِ وَزَيْنُ الْأَوْلِيَاءِ
وَعِزُّ الدِّينِ وَسَبِيلُ الْأَمْنِ وَالْحَفْظُ وَ لَيْسَ تَقَوْمُ الرَّعِيَّةِ إِلَّا بِهِمْ^۱

از نامه های علی (علیه السلام) به مالک اشتر است: پس سپاهیان به فرمان خدا برای رعیت دژها و قلعه های محصور و زینت و آراستگی حاکمان و عزت وارجمندی دین و راههای امن و آسایش هستند و ملت جز با بودن ایشان برپا نمی ماند.

*پذیرندگان نصیحت، جنود خدایند

قَالَ عَلِيُّ (عَلَيْهِ السَّلَامُ) مِنْ عَهْدِهِ لِلْأَشْتَرِ: قَوْلٌ مِنْ جُنُودِكَ أَنْصَحَهُمْ فِي
نَفْسِكَ لِلَّهِ وَلِرَسُولِهِ وَلِإِمَامِكَ^۲

از نامه های حضرت علی (علیه السلام) به مالک اشتر: از سربازانت کسی را که برای خدا و رسول او و برای امام و پیشوایت پندپذیرتر باشد انتخاب کن.

*لشکریان خدا، پیروزند

قَالَ اللَّهُ تَعَالَى وَ إِن جُنْدَنَا لَهُمُ الْغَالِبُونَ^۳؛

همیشه سپاه ما، بر دشمنان غالب اند.

^۱ . تحف العقول صفحه ۱۳۱

^۲ . تحف العقول صفحه ۱۳۲

^۳ . مدثر ۳۱

*عده لشکر و جنود خدا را جز او نمی داند.

قال الله تعالى وَمَا يَعْلَمُ جُنُودَ رَبِّكَ إِلَّا هُوَ ...^۱

و هیچ کس از عده بی حد لشکرهای خدای تو غیر از او آگاهی ندارد.

*حدیث حزب خدا

وَاجْعَلْنِي مِنْ حَزْبِكَ ...

و از حزب خویش قرارم ده زیرا حزب تو فقط رستگارانند.

*راه حزب الله شدن

قال علي (عليه السلام): أَيَسْرُكَ أَنْ تَكُونَ مِنْ حِزْبِ اللَّهِ الْغَالِبِينَ إِيْتَقَ اللَّهُ

سبحانه فِي كُلِّ أَمْرٍ فَإِنَّ اللَّهَ مَعَ الَّذِينَ اتَّقَوْا وَ الَّذِينَ هُمْ

مُحْسِنُونَ^۲

آیا خوش نداری که از حزب پیروز خدا باشی؟ از خداوند سبحان بترس و

در همه کارهایت خوب عمل کن زیرا که خداوند با تقواییشان و

نیکوکاران است.

^۱. صافات ۱۷۳

^۲. غرر الحکم و درر الکلم صفحه ۱۸۳

*شیعیان حزب الله هستند

قال الصادق عليه السلام: فَحَنُّ وَ شَيْعَتَنَا حِزْبُ اللَّهِ وَ حِزْبُ اللَّهِ هُمُ
الْغَالِبُونَ^۱

ما و شیعیانمان حزب خداییم و حزب خدا پیروز است.

*منافقان حزب شیطانند

قال علی عليه السلام: فَهَمُّ لِمَّةِ الشَّيْطَانِ وَ حِمَّةُ النَّيْرَانِ أَوْلِيكَ حِزْبُ
الشَّيْطَانِ أَلَا إِنَّ حِزْبَ الشَّيْطَانِ هُمُ الْخَاسِرُونَ^۲

حضرت علی در قسمتی از سخنانشان در توصیف منافقان می فرمایند آنان گروه شیطان و شعله آتش جهنم هستند آنان حزب شیطانند و بدانید که حزب شیطان بازنده و زیانکارند

* حزب علی رستگارانند

عَنْ عَلِيٍّ عليه السلام قَالَ قَالَ سَلْمَانَ الْفَارِسِيُّ يَا أَبَا الْحَسَنِ مَا طَلَعَتْ
عَلَى رَسُولِ اللَّهِ صلوات الله عليه وآله إِلَّا وَ ضَرَبَ بَيْنَ كَتِفَيَّْ وَ قَالَ يَا سَلْمَانُ هَذَا وَ
حِزْبُهُ هُمُ الْمُفْلِحُونَ^۳

^۱ . التوحيد (للصدوق) صفحه ۱۶۶

^۲ . بحار الأنوار جلد ۶۹ صفحه ۱۷۷

^۳ . بحار الأنوار جلد ۶۵ صفحه ۱۴۲

حضرت علی (علیه السلام) فرمود: سلمان فارسی به من گفت یا ابالحسن من هیچ وقت به خدمت رسول خدا (صلی الله علیه و آله) مشرف نشدم مگر این که دست مبارک به شانه ام زده و فرمودند: سلمان! این علی و گروه یارانش رستگارانند.

حدیث اولیاء

اجْعَلْنِي مِنْ أَوْلِيَاءِكَ ...

از اولیاء خود قرارم ده زیرا اولیاء تو هستند که خوف و ترسی برایشان نیست.

*ولایت جور

قال علی (علیه السلام): **وَلَاةُ الْجَوْرِ شِرَارُ الْأُمَّةِ**^۱

حاکمان جور، بدترین های امتند.

*ولایت امتحان است

قال علی (علیه السلام): **الْوَلِيَّاتُ مَضَامِيرُ الرَّجَالِ**^۲

زامادریها، میدان مسابقه انسان ها است.

*ولایت جور نا پایدار است

قال علی (علیه السلام): **مَنْ جَارَتْ وَوَلِيَّتُهُ زَالَتْ دَوْلَتُهُ**^۱

^۱ . تصنیف غرر الحکم و درر الکلم صفحه ۳۴۸

^۲ . تصنیف غرر الحکم و درر الکلم صفحه ۳۴۲

کسی که در حکومتش ستم کند حکومتش از بین می رود

*بدترین والیان!

قال علی (علیه السلام) : شَرُّ الْوَلَاةِ مَنْ يَخَافُهُ الْبَرِيُّ ^۲

بدترین زمامداران کسانی است که افراد بی گناه از او بترسند.

*تکبر در ولایت ذلت آور است

قال علی (علیه السلام) : مَنْ تَكَبَّرَ فِي وِلَايَتِهِ كَثُرَ عِنْدَ عَزْلِهِ ذِلَّتُهُ ^۳

هر که در دوران حکومتش بر دیگران تکبر کند به هنگام بر کناری اش به ذلت بسیار افتد .

حدیث ثامت و ذلت

مِنْ مُجَاوِرَةِ اللَّثَامِ مَفْرَى

از مجاورت لثیمان دورم کن :

*لذتی که ذلت است

قال علی (علیه السلام) : مَنْ تَلَذَّذَ بِمَعَاصِي اللَّهِ أَوْرَثَهُ اللَّهُ ذُلًّا ^۴

^۱ . تصنیف غرر الحکم و درر الکلم صفحه ۳۴۶

^۲ . عیون الحکم و المواعظ صفحه ۲۹۵

^۳ . عیون الحکم و المواعظ صفحه ۴۴۰

^۴ . تصنیف غرر الحکم و درر الکلم صفحه ۱۸۶

کسی که از نا فرمانی خدا لذت می برد، خداوند ذلت و خواری نصیبش می گرداند .

* طمعکاری و پستی

قال علی (علیه السلام): الطَّامِعُ فِي وَثَاقِ الدُّلِّ^۱

طمع کار در بند پستی و خواری گرفتار است .

* متکبر پست است

قال علی (علیه السلام): مَنْ تَكَبَّرَ عَلَى النَّاسِ ذُلٌّ^۲

آن که بر مردم تکبر کند خوار و پست است

* عاقبت ظلم ، پستی است

قال امیر المؤمنین (علیه السلام): مَنْ طَلَبَ عِزًّا بَظُلْمٍ وَ بَاطِلٍ أَوْرَثَهُ اللهُ ذُلًّا
بِإِنصَافٍ وَ حَقٍّ^۳

هر کس عزت را با ظلم و مسیر باطل جويا شود خداوند خواری و پستی را به حق و انصاف نصیبش می کند.

* عذر خواهی از لئیم

قال علی (علیه السلام): أَدَّلُّ النَّاسِ مُعْتَذِرًا إِلَى اللَّئِيمِ^۱.

^۱ . بحار الأنوار جلد ۷۰ صفحه ۱۷۰

^۲ . الکافی جلد ۸ صفحه ۱۹

^۳ . شرح نهج البلاغه لابن ابی الحدید جلد ۲۰ صفحه ۳۰۹

خوارترین مردم، عذر آورنده به نزد انسان لثیم و پست است .

حدیث مرگ

الْوَفَاةَ رَاحَةً لِي مِنْ كُلِّ شَرٍّ

مرگ را آسودگی از هر شرّی برایم مقرر فرما

*دروازه آخرت

قال علی (عليه السلام): الْمَوْتُ بَابُ الْآخِرَةِ.^۲

مرگ، دروازه ورودی آخرت است

*مرگ خاتمه دنیا

قال علی (عليه السلام): بِالْمَوْتِ تُخْتَمُ الدُّنْيَا^۳

با مرگ دنیای انسان پایان می پذیرد.

*مرگ هر کس قیامت اوست

قال رسول الله ﷺ: فَإِنَّ أَحَدَكُمْ إِذَا مَاتَ فَقَدْ قَامَتْ قِيَامَتُهُ يَرَى

مَا لَهُ مِنْ خَيْرٍ أَوْ شَرٍّ^۴

^۱ . شرح نهج البلاغه لابن أبي الحديد جلد ۲۰ صفحه ۳۰۴

^۲ عیون الحکم و المواعظ صفحه ۳۹

^۳ تحف العقول صفحه ۱۶۴

^۴ إرشاد القلوب إلى الصواب جلد ۱ صفحه ۱۸

هر گاه یکی از شما بمیرد قیامتش بر پا شده است و آن چه برای او از خیر و شر هست را می بیند.

* پنهان پیدا

قال علی (علیه السلام): لَا غَائِبَ أَقْرَبُ مِنَ الْمَوْتِ.^۱

هیچ غایبی نزدیکتر از مرگ نیست.

* یقینی که مردم با شک می بینند

قال الصادق (علیه السلام): مَا خَلَقَ اللَّهُ يَقِينًا لَا شَكَّ فِيهِ أَشْبَهَ بِشَكِّ لَا

يَقِينٍ فِيهِ مِنَ الْمَوْتِ.^۲

خاوند هیچ چیز را مانند مرگ نیافریده است که در عین آن که یقینی است که هیچ شکی در آن نیست؛ چونان شکی است که در آن (کمترین) یقینی نباشد.

* زیاد به یادش باشید

قال الصادق (علیه السلام): أَكْثَرُوا ذِكْرَ الْمَوْتِ فَإِنَّهُ مَا أَكْثَرَ ذِكْرَ الْمَوْتِ

إِنْسَانٌ إِلَّا زَهْدًا فِي الدُّنْيَا.^۳

^۱ الکافی جلد ۱۵ صفحه ۶۳

^۲ الوافی جلد ۲۴ صفحه ۱۹۱

^۳ بحار الأنوار جلد ۷۹ صفحه ۱۶۸

مرگ را فراوان یاد کنید زیرا هیچ انسانی مرگ را بسیار یاد نمی کند مگر این که به دنیا بی رغبت می شود.

حدیث غفران و بخشیدن

لَا تَدْعُ لِي ذَنْبًا إِلَّا غَفَرْتَهُ

هرگناهی را از من بیامرز

* اگر قدرت انتقام داری ببخش

قال علی (عليه السلام): إِذَا قَدَرْتَ عَلَيَّ عَدُوًّا فَاجْعَلِ الْعَفْوَ عَنْهُ شُكْرًا
لِلْقُدْرَةِ عَلَيْهِ^۱

چون بر دشمنت دست یافتی گذشت از او را شکرانه این نعمت قرار بده.

* بخشش زکات پیروزی

قال علی (عليه السلام): الْعَفْوُ زَكَاةُ الظَّفَرِ

گذشت و بخشش زکات پیروزی است.

* عفو اخلاق کریمان

قال امیرالمؤمنین (عليه السلام): الْمُبَادَرَةُ إِلَى الْعَفْوِ مِنْ أَخْلَاقِ الْكِرَامِ^۲

پشتتازی به سوی عفو از اخلاق بزرگواران است.

^۱. عیون الحکم و المواعظ صفحه ۱۳۲

^۲. تصنیف غرر الحکم و درر الکلم صفحه ۲۴۵

*چه زیباست عفو

قال علی بن ابی طالب (علیه السلام): مَا أَحْسَنَ الْعَفْوَ مَعَ الْإِقْتِدَارِ^۱

چه نیکوست گذشت در حال اقتدار.

داستان عفو و غفران**۱- شخصی بوسیله بخشش هدایت شد:**

کسی نزد امام سجاد (علیه السلام) آمد و به حضرت جسارت کرد و سخنان نامربوطی به حضرت زد، امام سکوت کرد و سخنی نگفت، تا این که او رفت امام به همراهان فرمود: شنیدید که این مرد چگونه برخورد کرد؟ اینک دوست دارم با هم سراغش برویم تا بنگرید چگونه جوابش را خواهم گفت. همراهان امام حرکت کردند، دیدند بارها امام جمله قرآنی و الکاظمین الغیظ^۲ را زمزمه می کند که معنایش این است در هنگام غیظ و غضب خشم خود را فرو می خورند.

وقتی امام به در خانه او رسید او را صدا زد او از خانه بیرون آمد، امام فرمود: برادرم اگر آنچه گفتمی در من وجود دارد از درگاه خدا عذر خواهی می کنم و اگر نیست برایت از خدا طلب عفو می کنم.

آن شخص پیشانی امام را بوسید و گفت: آنچه گفتم در تو نیست بلکه در خودم هست و من به آن سزاوارترم، امام در راه برگشتن رو به اصحاب

---

^۱. عیون الحکم و المواعظ (للیثی) صفحه ۴۷۶

^۲. آل عمران ۱۳۴

کرد و فرمود: این روش بهتر بود یا آنچه شما در هنگام عصبانیت تصمیم داشتید؟!^۱

۲- امام به بهانه می بخشد:

شخصی در محضر حضرت علی (علیه السلام) اقرار به دزدی کرد، حضرت پرسید: چیزی از قرآن می توانی بخوانی؟ عرض کرد: سوره بقره را می دانم. حضرت فرمود: تو را به جهت سوره بقره بخشیدم. اشعث بن قیس گفت: حدی از حدود خدا را تعطیل کردی؟ حضرت فرمود: تو چه می فهمی؟! امام می تواند کسی را که خود اقرار به دزدی کرده را حد بزند یا عفو کند ولی اگر دزدی با شهادت دو نفر ثابت شود تعطیلی حدود روا نیست.^۲

حدیث بسم الله

بِسْمِ اللَّهِ خَيْرِ الْأَسْمَاءِ

به نام خدا، که بهترین نامها است.

در میان نام های خداوند نام الله از ویژگی خاصی بر خودار است و گفته اند دلیل آن این است که این نام مستجمع جمیع صفات کمال است .

*اسمی با مسما

قال الرضا (علیه السلام) لَانَّ فِي تَسْمِيَةِ اللَّهِ عَزَّوَجَلَّ الْإِقْرَارَ بِرُبُوبِيَّتِهِ وَتَوْحِيدِهِ^۳

^۱ اعلام الوری صفحه ۲۵۶

^۲ قضاوت های حضرت علی صفحه ۱۱۹

^۳ علل الشرائع جلد ۲ صفحه ۴۸۲

در نامیدن خداوند به الله اقرار به ربوبیت و یگانگی او نهفته است.

*نام کسی را الله نگذارید

قال علی (علیه السلام): اللَّهُ أَعْظَمُ اسْمٍ مِنْ أَسْمَاءِ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ وَهُوَ
الِاسْمُ الَّذِي لَا يَنْبَغِي أَنْ يُسَمَّى بِهِ غَيْرُ اللَّهِ^۱

الله بزرگترین نام از نام های خداست که شایسته نیست جز حضرت
خداوندی کسی به آن نام نامیده شود.

*الله همان که همگان واله اویند

قال علی (علیه السلام): اللَّهُ هُوَ الَّذِي يَتَأَلَّهُ إِلَيْهِ كُلُّ مَخْلُوقٍ عِنْدَ الْحَوَائِجِ وَ
الشَّدَائِدِ إِذَا انْقَطَعَ الرَّجَاءُ مِنْ كُلِّ وَجْهِ مِنْ دُونِهِ وَتَقَطَّعَ الْأَسْبَابُ
مِنْ جَمِيعٍ مَن سِوَاهُ^۲

الله؛ همان کسی است که تمام آفریده ها و مخلوقات به هنگام نیاز و
درماندگی ها ، آنگاه که امیدشان از غیر او بریده شود و همه اسباب و علل
از ماسوای او قطع گردد دست نیاز به سوی او دراز کرده وبا جزع می
گویند بسم الله ...

^۱ بحار الأنوار جلد ۸۹ صفحه ۲۳۲

^۲ تفسیر الصافی جلد ۱ صفحه ۸۰

* با چشم دل دیده می شود

قال علی عليه السلام: لَمْ تَرَهُ الْعُيُونُ بِمُشَاهَدَةِ الْأَبْصَارِ وَ لَكِنْ رَأَتْهُ
الْقُلُوبُ بِحَقَائِقِ الْإِيمَانِ^۱

چشم ها او را به دیدار ندیده اند و لکن دلها او را با حقایق ایمان درک
نموده و دیده اند

حدیث رضا

أَسْتَجَلِبُ كُلَّ مَحْبُوبٍ أَوْلَاهُ رِضَاءُ

بسوی خود می کشم هر کار محبوبی را که آغازش خوشنودی او است
در چهارده مورد از قرآن مجید به لغت رضا اشاره شده است

* دانا کسی است که راضی برضای او باشد

قال الصادق عليه السلام: إِنْ أَعْلَمَ النَّاسَ بِاللَّهِ أَرْضَاهُمْ بِقَضَاءِ اللَّهِ^۲

دانا ترین مردم به خدا خوشنود ترین آنها به فرمان خداوند می باشند

* راحتی در رضایت

قال الصادق عليه السلام: الرُّوحُ وَ الرَّاحَةُ فِي الرِّضَا وَ اليَقِينِ وَ الهمُّ وَ
الْحَزَنُ فِي الشَّكِّ وَ السَّخَطِ^۳

^۱ الکافی جلد ۱ صفحه ۹۷

^۲ مشکاة الأنوار فی غرر الأخبار صفحه ۳۳

^۳ بحار الأنوار جلد ۶۸ صفحه ۱۵۹

آسایش و راحتی در رضا و یقین است و غم و اندوه در شک و خشمگینی .

*خشم خدا و رضای غیر او هرگز

قال الصادق (علیه السلام): لَا تُسْخِطُوا اللَّهَ بِرِضَا أَحَدٍ مِنْ خَلْقِهِ وَلَا تَقْرَبُوا
إِلَى أَحَدٍ مِنَ الْخَلْقِ تَتَبَاعَدُوا مِنَ اللَّهِ^۱

خدا را با خشنود کردن یکی از بندگانش خشمناک نکنید و با برگشتن از خداوند به مردم تقرب و نزدیکی نجوئید

*سر آغاز عبادات

قال الصادق (علیه السلام): رَأْسُ الطَّاعَةِ الصَّبْرُ وَالرِّضَا عَنِ اللَّهِ فِيمَا أَحَبَّ
الْعَبْدَ أَوْ كَرِهَ،^۲

سر چشمه اطاعت خدا، بردباری و رضای در چیزی که بنده دوست دارد یا نا پسند می دارد هست .

*خطاب امام سجاد به منبری اموی

قال السجاد (علیه السلام): وَيَلِكُ أَيُّهَا الْخَاطِبُ اشْتَرَيْتَ مَرْضَاةَ الْمَخْلُوقِ
بِسَخَطِ الْخَالِقِ فَتَبَوَّأَ مَقْعَدَكَ مِنَ النَّارِ^۳

^۱ الکافی جلد ۸ صفحه ۸۲

^۲ مجموعه رسائل در شرح احادیثی از کافی جلد ۲ صفحه ۲۲۳

^۳ اللهوف علی قتلی الطفوف (ترجمه فهری) صفحه ۱۸۸

وای بر تو ای گوینده! تو رضایت مخلوق را به غضب الهی خریده ای پس جایگاه آتش را برای خود بر گزیده ای.

حدیث احسان

یا وَلِيَّ الْأِحْسَانِ

ای صاحب احسان

* احسان جواب احسان

قال رسول الله ﷺ: أَحْسِنُوا كَمَا أَحْسَنَ اللَّهُ إِلَيْكُمْ^۱

نیکی کنید همان طور که خدا به شما نیکی کرده است.

* احسان کنید

قال علي (عليه السلام): عَلَيْكُمْ بِالْإِحْسَانِ^۲

بر تو باد به نیکو کاری.

تن چو خواهد گذاشت هر چه که داشت

نیکبخت آن که تخم نیکی کاشت

* اگر نیکی کنی...

قال علي (عليه السلام): أَحْسِنْ يُحْسِنْ إِلَيْكَ^۳

^۱ ریاض السالکین جلد ۱ صفحه ۴۶۱

^۲ بحار الأنوار جلد ۷۴ صفحه ۴۰

^۳ الأمالی صدوق النص صفحه ۲۰۹

نیکی کن تا به تو نیکی شود.
همچو خورشید به ذرات جهان قسمت کن
گر نصیب تو زگردون همه یک نان باشد

* احسان عامل محبوبیت

قال علی (علیه السلام): مَنْ كَثُرَ إِحْسَانُهُ أَحَبَّهُ إِخْوَانُهُ^۱

هر کس احسانش زیاد شد ، برادرانش او را دوست خواهند داشت
آن کسانی که آهین مشتند دشمنان را به دوستی کشتند

* انسان بنده احسان

قال علی (علیه السلام): الْإِنْسَانُ عَبْدُ الْإِحْسَانِ^۲

انسان غلام نیکی و احسان می باشد
نه این ریسمان می برد با منش که احسان کمند ست در گردنش

* به کسی که بدی کرده احسان کن

قال رسول الله ﷺ: أَحْسِنُ إِلَى مَنْ أَسَاءَ إِلَيْكَ^۳

به کسی که به تو بدی کرد نیز نیکی کن
بدی با بدی سهل باشد جزا اگر مردی احسنِ اِلی مَنْ اَسَاءَ

^۱ تصنیف غرر الحکم و درر الکلم صفحه ۳۸۶

^۲ تصنیف غرر الحکم و درر الکلم صفحه ۳۸۵

^۳ مصباح الشریعه صفحه ۱۵۹

دعای روز چهارشنبه

دعای روز چهارشنبه

الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي جَعَلَ اللَّيْلَ لِبَاسًا وَالنَّوْمَ سُبَاتًا وَجَعَلَ النَّهَارَ
 نُشُورًا لَكَ الْحَمْدُ أَنْ بَعَثْتَنِي مِنْ مَرْقَدِي وَلَوْ شِئْتَ جَعَلْتَهُ سَرْمَدًا
 حَمْدًا دَائِمًا لَا يَنْقَطِعُ أَبَدًا وَلَا يُحْصَى لَهُ الْخَلَائِقُ عَدَدًا اللَّهُمَّ لَكَ
 الْحَمْدُ أَنْ خَلَقْتَ فَسَوَّيْتَ وَقَدَّرْتَ وَقَضَيْتَ وَآمَتَّ وَأَحْيَيْتَ وَ
 أَمْرَضْتَ وَشَفَيْتَ وَعَافَيْتَ وَأَبْلَيْتَ وَ عَلَى الْعَرْشِ اسْتَوَيْتَ وَ
 عَلَى الْمَلِكِ احْتَوَيْتَ أَدْعُوكَ دُعَاءَ مَنْ ضَعُفَتْ وَسِيلَتُهُ وَ انْقَطَعَتْ
 حِيلَتُهُ وَ اقْتَرَبَ أَجَلُهُ وَ تَدَانِي فِي الدُّنْيَا أَمَلُهُ وَ اشْتَدَّتْ إِلَيَّ
 رَحْمَتِكَ فَاقْتُهُ وَ عَظُمَتْ لِتَفْرِيطِهِ حَسْرَتُهُ وَ كَثُرَتْ زَلَّتُهُ وَ عَثْرَتُهُ
 وَ خَلَصَتْ لِوَجْهِكَ تَوْبَتُهُ فَصَلِّ عَلَيَّ مُحَمَّدٍ خَاتَمِ النَّبِيِّينَ وَ عَلَيَّ
 أَهْلِ بَيْتِهِ الطَّاهِرِينَ وَ ارْزُقْنِي شَفَاعَةَ مُحَمَّدٍ صَلَّى اللَّهُ
 عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ لَا تَحْرِمْنِي صُحْبَتَهُ إِنَّكَ أَنْتَ أَرْحَمُ الرَّاحِمِينَ اللَّهُمَّ
 اقْضِ لِي فِي الْأَرْبَعَاءِ أَرْبَعًا اجْعَلْ قُوَّتِي فِي طَاعَتِكَ وَ نَشَاطِي فِي
 عِبَادَتِكَ وَ رَغْبَتِي فِي ثَوَابِكَ وَ زُهْدِي فِي مَا يُوجِبُ لِي أَلِيمَ
 عِقَابِكَ إِنَّكَ لَطِيفٌ لِمَا تَشَاءُ

ترجمه دعای روز چهارشنبه

ستایش خدایی را که شب را پوشش (خلق) قرار داد و خواب را مایه آسایش و روز را (وسیله) تکاپو و جنبش ستایش خاص تو است که مرا از خوابگاهم برانگیختی و اگر اراده می کردی خوابم را همیشگی می کردی آن ستایشی که دائمی است و قطع نگردد و خلایق شماره اش نتوانند خدایا ستایش خاص تو است که آفریدی و پرداختی و اندازه کردی و گذراندی و میراندی و زنده کردی ، بیمار کردی و شفا دادی ، تندرست کردی و گرفتار ساختی و بر عرش استیلا یافتی و بر ملک وجود احاطه داری می خوانمت خواندن آنکس که وسیله اش ضعیف و راه چاره اش قطع شده و مرگش نزدیک گشته و آرزویش در دنیا اندک شده و سخت نیازمند رحمت گردیده و افسوسش در کوتاهی و تقصیر خود بزرگ گشته و لغزش و خطایش بسیار شده و توبه اش بدرگاه تو خالص گردیده پس درود فرست بر محمد خاتم پیمبران و بر خاندان پاک پاکیزه اش و شفاعت محمد صلی الله علیه و آله و سلم را روزی من گردان و از همنشینانی او محرومم مکن که تو ارحم الراحمین هستی خدایا در روز

چهارشنبه چهار حاجت مرا برآور: نیرویم را در طاعت خویش قرار ده و نشاط و شادمانیم را در عبادتت و رغبت و میلیم را در پاداش نیکت و پارساییم را در آنچه موجب عذاب دردناک برای من گردد که همانا تو نسبت به هرچه خواهی مدارا کنی.

لغات:

جَعَلَ اللَّيْلَ: قرار داد شب را

النَّوْمَ سُبَاتاً: و خواب را مایه آرامش قرار داد

جَعَلَ النَّهَارَ: روز را وسیله تکاپو و فعالیت قرار داد

أَنْ بَعَثْتَنِي مِنْ مَرْقَدِي: از قبرم مرا برانگیختی

سَرْمَدًا: همیشگی

لَا يُحْصَى: شمارش نمی شود

فَسَوَّيْتُ: پرداختی

قَدَّرْتُ: اندازه کردی

قَضَيْتَ وَ أَمَّتْ وَ أَحْيَيْتَ: گذراندی و میراندی و زنده کردی

وَ أَمْرَضَتْ وَ شَفَّيَتْ: مریض کردی و شفاء دادی
 عَافَيْتَ وَ أَبْلَيْتَ: تندرست کردی و مبتلا کردی
 عَلَى الْعَرْشِ اسْتَوَيْتَ: و بر عرش استیلاء یافتی
 انْقَطَعَتْ حَبْلَتُهُ: و تدبیری بر خود ندارد
 ضَعُفَتْ وَ سَيْلَتْهُ: و سیله اش ضعیف است
 اقْتَرَبَ أَجَلُهُ: مرگش نزدیک است

تَدَانِي فِي الدُّنْيَا أَمَلُهُ: آرزوهایش در دنیا کم شده است.
 اسْتَدَدْتَ إِلَيَّ رَحْمَتِكَ فَاقْتَهُ: و به سوی رحمت سخت نیازمند شده است
 عَظُمَتْ لِتَقْرِيبِهِ حَسْرَتُهُ: افسوسش در کوتاهی اش زیاد شده.
 وَ كَثُرَتْ زَلَّتُهُ وَ عَثْرَتُهُ: و لغزش و خطایش زیاد شده است.
 وَ خَلَصْتَ لَوْجْهِكَ تَوْبَتَهُ: و توبه اش به سوی تو خالص گردیده است.

لَا تَحْرِمْنِي: محروم نکن

قُوَّتِي: نیروییم

زُهْدِي: پارسائی ام

أَلِيمَ عِقَابِكَ: عذاب دردناک

حدیث شب

الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي جَعَلَ اللَّيْلَ لِيَاسًا

ستایش خدایی را که شب را پوشش (خلق) قرار داد
۳۴ بار در قرآن از لیل نام برده شده است

* شریف ترین انسان ها

قال رسول الله ﷺ: أَشْرَافُ أُمَّتِي حَمَلَةُ الْقُرْآنِ وَأَصْحَابُ اللَّيْلِ^۱

اشراف امتم، حاملان قرآن و شب زنده دارانند.

* شب و طلب رضا

قال الله تبارك وتعالى: يَا عِيسَى رَاعِ اللَّيْلَ لِتَحْرِيَّ مَسْرَتِي^۲

شب را برای جستجوی رضای من در نظر دار.

* شب و شکر گذاری

عن عائشه قالت: كان رسول الله ﷺ إذا صَلَّى قامَ حَتَّى تَتَفَطَّرَ

رِجْلَاهُ، قَالَتْ عَائِشَةُ: يَا رَسُولَ اللَّهِ أَتَصْنَعُ هَذَا وَقَدْ غَفَرَ اللَّهُ لَكَ

^۱ من لا يحضره الفقيه ؛ جلد ۴؛ صفحه ۳۹۹

^۲ الكافي جلد ۸ صفحه ۱۳۲

ما تَقَدَّمْ مَنْ ذَنْبِكَ وَ مَا تَأَخَّرْ؟! قَالَ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ:
يا عايشة أفلا أكون عبداً شكوراً؟^۱

عايشه گوید: رسول خدا ﷺ در شب آنقدر به پا می خاست تا قدمهای مبارکش نزدیک بود بشکافت من عرض کردم: یا رسول الله! چرا اینکار می کنی؟ در حالی که گناه گذشته و آینده ات بخشیده شده است! فرمود: آیا بنده سپاسگذار خدا نباشم!!

حدیث خواب

النَّوْمُ سُبَاتاً

ستایش خدایی را که ... خواب را مایه آسایش قرار داد.

* خواب در حال یقین

قال علی (عليه السلام): نَوْمٌ عَلَى يَقِينٍ خَيْرٌ مِنْ صَلَاةٍ [عَلَى] فِي شَكٍّ^۲
خوابیدن با معرفت و شناخت، بهتر از نماز خواندن با شک (شک در ولایت و امامت ائمه) است.

^۱ حلیة الأبرار فی أحوال محمد و آلہ الأطهار علیهم السلام جلد ۱ صفحه ۲۵۲

^۲ نهج البلاغه صفحه ۴۸۵

* خواب گاهی دشمن است

قال علی (علیه السلام): بِئْسَ الْغَرِيمُ النَّوْمُ يُفْنِي قَصِيرَ الْعُمُرِ وَيَقْتُلُ كَثِيرَ الْأَجْرِ^۱

چه بد دشمنی است خواب، عمر کوتاه را فانی می کند و پاداش زیاد را از بین می برد.

* خواب گاهی مایه آرامش است

قال علی (علیه السلام): النَّوْمُ رَاحَةٌ مِنْ أَلَمٍ وَمَلَأَمَةٌ الْمَوْتِ^۲

خوای آسودگی از درد و همسوئی با مرگ است.

* خوشا به رهروان شب

قال علی (علیه السلام): : وَيَلُّ لِلنَّائِمِ مَا أَخْسَرَهُ قَصْرَ عُمُرِهِ وَقَلَّ أَجْرُهُ^۳

وای به حال در خواب فرو رفته و غافل که چه زیانکار است چون عمرش کوتاه و اجرش اندک است.

هر که شب راه رفت روز به منزل رسید

هر که شب خواب کرد روز خاک به سر می کند

^۱ مستدرک الوسائل و مستنبط المسائل جلد ۱۳ صفحه ۴۴

^۲ تصنیف غرر الحکم و درر الکلم صفحه ۱۶۵

^۳ غرر الحکم و درر الکلم صفحه ۷۲۷

*زیاده روی در خواب

قال علی عليه السلام: كَثْرَةُ الْأَكْلِ وَالنَّوْمِ يُفْسِدَانِ النَّفْسَ وَ يَجْلِبَانِ الْمَضْرَةَ^۱

خوردن و خوابیدن زیاد، نفس را تباه می کند و زیان را بدنبال دارد.

*برادر مرگ

قال رسول الله صلى الله عليه وآله: إِنَّ النَّوْمَ أَخُو الْمَوْتِ^۲

خواب برادر مرگ است.

*بیزاری از خدا

قال الكاظم عليه السلام: إِنَّ اللَّهَ - جَلَّ وَ عَزَّ - يُبْغِضُ الْعَبْدَ النَّوَامَ الْفَارِغَ^۳

خداوند از بنده پر خواب بیکار نفرت دارد.

*با وضو خوابیدن

قال رسول الله صلى الله عليه وآله: مَنْ نَامَ عَلَى الْوُضُوءِ إِنْ أَدْرَكَهُ الْمَوْتُ فِي

لَيْلَةٍ فَهُوَ عِنْدَ اللَّهِ شَهِيدٌ^۴

^۱ مستدرک الوسائل و مستنبط المسائل جلد ۵؛ صفحه ۱۱۹

^۲ مصباح الشریعه صفحه ۴۴

^۳ الکافی جلد ۹ صفحه ۵۵۸

^۴ بحار الأنوار جلد ۷۳ صفحه ۱۸۳

هر کس با وضو بخوابد اگر در آن شب مرگش فرا رسد نزد خدا شهید به حساب می آید.

*دعای خواب

أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ كَانَ إِذَا أَوَىٰ إِلَىٰ فِرَاشِهِ قَالَ بِاسْمِكَ اللَّهُمَّ أَمُوتُ وَ أَحْيَا وَإِذَا اسْتَيْقَظَ قَالَ الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي أَحْيَانَا بَعْدَ مَا أَمَاتَنَا وَإِلَيْهِ النُّشُورُ.^۱

حذیفه می گوید: پیامبر ﷺ هر گاه به بستر می رفت می گفت: بار خدایا به نام تو می میرم و زنده می شوم و هر گاه بیدار می شد می گفت: سپاس خدایی را که پس از آنکه ما را میراند زنده ساخت و برانگیختن همه به سوی اوست.

*نابودی دین و دنیا

قال علي (عليه السلام): كَثْرَةُ النَّوْمِ مَذْهَبَةٌ لِلدِّينِ وَ الدُّنْيَا^۲

خواب زیاد، دین و دنیای انسان را نابود می سازد.

*شیطان شب

قال الهادي (عليه السلام): إِنَّ لِلَّيْلِ شَيْطَانًا يُقَالُ لَهُ الرَّهَاءُ فَإِذَا اسْتَيْقَظَ الْعَبْدُ وَ أَرَادَ الْقِيَامَ إِلَى الصَّلَاةِ قَالَ لَهُ لَيْسَتْ سَاعَتُكَ^۱

^۱ بحار الأنوار جلد ۷۳ صفحه ۲۱۸

^۲ مکارم الأخلاق صفحه ۲۸۷

برای شب شیطانی به نام زُهاء است که هرگاه بنده برای نماز بیدار می شود مانع بیداری او می شود (تا نمازش به تاخیر افتاده یا قضا شود).

حدیث قبر و مرقد

لَكَ الْحَمْدُ أَنْ بَعَثْتَنِي مِنْ مَرَقَدِي

ستایش خاص تو است که مرا از خوابگاهم برانگیختی

*قبر ترسناک است

قال رسول الله ﷺ: مَا رَأَيْتُ مَنْظَرًا إِلَّا وَالْقَبْرُ أَفْظَعُ مِنْهُ^۲

منظره ای ندیدم مگر اینکه قبر از آن ترسناکتر است.

*با قبرها همسایگی کنید

قال علي (عليه السلام): جاورِ الْقُبُورَ تَعْتَبِرْ^۳

با گورها مانوس باش تا عبرت گیری.

*قبرها سخن می گویند

قال الصادق (عليه السلام): إِنَّ لِلْقَبْرِ كَلَامًا فِي كُلِّ يَوْمٍ يَقُولُ: أَنَا بَيْتُ

الْغُرْبَةِ، أَنَا بَيْتُ الْوَحْشَةِ، أَنَا بَيْتُ الدُّودِ، أَنَا الْقَبْرُ، أَنَا رَوْضَةٌ مِنْ

رِيَاضِ الْجَنَّةِ، أَوْ حُفْرَةٌ مِنْ حُفْرِ النَّارِ^۱

^۱ المحاسن جلد ۱ صفحه ۸۶

^۲ مجموعه ورام جلد ۱ صفحه ۲۸۴

^۳ تصنیف غرر الحکم و درر الکلم صفحه ۴۷۱

قبر را هر روز سخنی است که می گوید: من خانه غربتم، من خانه تنهائی ام، من خانه کرم ها هستم، من قبرم باغی از باغهای بهشت یا گودالی از گودالهای دوزخم!!

* با دیدن قبر تازه چه باید کرد؟

مَرَّ النَّبِيُّ ﷺ بِقَبْرِ دُفْنٍ فِيهِ بِالْأَمْسِ إِنْسَانٌ وَ أَهْلُهُ يَبْكُونَ فَقَالَ لِرَكَعَتَانِ خَفِيفَتَانِ مِمَّا تَحْتَفِرُونَ أَحَبُّ إِلَيَّ صَاحِبِ هَذَا الْقَبْرِ مِنْ دُنْيَاكُمْ كُلِّهَا^۱

پیامبر خدا ﷺ بر گوری گذشت که روز قبل شخصی در آن دفن شده بود و خانواده اش می گریستند فرمود: همانا دو رکعت نماز عادی که شما کوچک می شمارید برای صاحب این گور، دوست داشتنی تر از همه دنیای شماست!

* دیدن قبر و عبرت

قال رسول الله ﷺ: «أَوَّلُ عَدَلٍ الْآخِرَةِ الْقُبُورُ لَا يُعْرَفُ فِيهَا غَنَىٰ مِنْ قَبْرِ^۲»

سرآغاز عدالت آخرت، قبرهاست که شرافتمند از غیر شرافتمند نمی شناسد.

^۱ الکافی جلد ۵ صفحه ۵۹۷

^۲ مجموعه ورام جلد ۲ صفحه ۲۲۵

^۳ بحار الأنوار جلد ۷۸ صفحه ۲۸۳

حدیث اطاعت

اجْعَلْ قُوَّتِي فِي طَاعَتِكَ

خدایا نیروییم را در اطاعت از خودت قرار بده.

* اطاعت موجب ایمنی

قال علی (عليه السلام): مَنْ يُطِيعِ اللَّهَ يَأْمَنُ وَ يَسْتَبْشِرُ وَ مَنْ يَعْصِ اللَّهَ يَخِيبُ وَ يَنْدَمُ

کسی که فرمان خدا می برد در امان می ماند و به او بشارت داده می شود و کسی که نافرمانی کند، ضرر کرده و پشیمان می شود.

* عزتِ اطاعت

قال علی (عليه السلام): إِذَا طَلَبْتَ الْعِزَّ فَاطْلُبْهُ بِالطَّاعَةِ !
هر گاه خواهان عزت و آقائی شدی آنرا باطاعت طلب کن.

* محبوبترین، مطیع ترین است

قال امیر المومنین (عليه السلام): إِنَّ أَحَبَّ النَّاسِ إِلَيَّ اللَّهُ عَزَّ وَ جَلَّ يَوْمَ الْقِيَامَةِ أَطْوَعُهُمْ لَهُ^۲

محبوبترین بندگان در نزد خدا فرمانبردارترین آنهاست.

^۱ . عیون الحکم و المواعظ صفحه ۱۳۴

^۲ . الکافی جلد ۵ صفحه ۳۴۰

*قیمت اطاعت

قال علی (علیه السلام): ثَمَرَةُ الطَّاعَةِ الْجَنَّةُ^۱

ثمره اطاعت و فرمانبرداری بهشت است.

*رستگاری واقعی

قال علی (علیه السلام): نَالَ الْفَوْزَ مَنْ وَفَّقَ لِلطَّاعَةِ^۲

به رستگاری رسید هر که توفیق اطاعت یافت.

*سریعترین طاعت

قال علی (علیه السلام): إِنَّ أَعْجَلَ الطَّاعَةِ ثَوَابًا لَصِلَةُ الرَّحِمِ^۳

همانا سریعترین طاعت که پاداش آن به بنده می رسد، صلہ رحم است.

داستان اطاعت**اطاعت بی چون و چرای جبرئیل**

در ذیل آیه عند ذی العرش مکین مطاع ثم امین^۴ رسول خدا ﷺ از

جبرئیل پرسید: قوت و صداقت تو چیست؟ عرض کرد من از طرف خدا به

^۱ . تصنیف غرر الحکم و درر الکلم صفحه ۱۸۳

^۲ . تصنیف غرر الحکم و درر الکلم صفحه ۱۸۳

^۳ الزهد صفحه ۳۹

^۴ . تکویر ۲۰

سوی شهرهای قوم لوط رفته آنها چها شهر و در هر کدام چهار صد جنگجو داشتند، شهرها را از زمین تا آسمان بردم بگونه ای که فرشتگان صدای حیوانات را می شنیدند، سپس به سوی زمین کوبیدم اما نمونه ای از صداقت من این است که هیچ دستوری به من داده نشده است که کمتر خطائی داشته باشم.^۱

داستان

اطاعت بی دلیل ممنوع

رسول خدا ﷺ شخصی به نام عبدالله بن عمر را فرمانده لشکر قرار داد و از همه سر بازان خواست از او امر او سر پیچی نکنند، روزی فرمانده برای امتحان آتشی روشن کرد و دستور داد همه وارد آتش شوند! میان سربازان دودستگی ایجاد شدیکی از سربازان به محضر رسول خدا آمد و کسب تکلیف کرد، حضرت فرمود: اگر کسی وارد آتش می شد همیشه در آتش جهنم می ماند چون اطاعت مربوط به کارهای نیک است نه در معصیت خدا.

^۱ مجمع البیان جلد ۱۰

داستان

ثمره اطاعت خدا محبوبیت است

هنگامی که مرحوم سید محمد فشارکی این عالم عامل مجاهد برای جهاد با شوروی از عراق عازم ایران شد در حوض مدرسه شاه قزوین وضو گرفت و مردم در چند لحظه کل آب حوض را برای تبرک بردند!^۱

* شب قدر را درک کرد

می گویند مرحوم حاج محمد ابراهیم کلباسی که از معاصران مرحوم میرزای قمی است شب قدر را با عبادت درک کرد زیرا به مدت یک سال هر شب تا به صبح عبادت مشغول بود و معلوم است که شب قدر از شب های سال بیرون نیست.^۲

حدیث فقر و فاقه

أَشْتَدَّتْ إِلَيَّ رَحْمَتِكَ فَاقْتُهُ

سخت نیازمند رحمت گردیده است.

* گاهی فقر با کفر برابر است

قال رسول الله ﷺ : كَادَ الْفَقْرُ أَنْ يَكُونَ كُفْرًا.

۱. قصص العلماء

۲. قصص العلماء صفحه ۱۱۸

پیامبر به خدا عرض کرد: خدایا از فقر و کفر به تو پناه می برم، مردی عرض کرد: آیا این دو با هم برابرند؟ فرمود: بلی

❖ فقیر حقیر است

قال علی (علیه السلام): يَا بُنَيَّ الْفَقِيرُ حَقِيرٌ لَا يُسْمَعُ كَلَامُهُ وَلَا يُعْرَفُ مَقَامُهُ^۱.

ای فرزندم! انسان فقیر ، حقیر است سخنش خریدار ندارد و مقامش شناخته نیست.

❖ فقیر در وطن غریب است

قال علی (علیه السلام): الْفَقِيرُ فِي الْوَطَنِ مُمْتَهَنٌ^۲
فقر در زادگاهش ، حقیر و کوچک است.

❖ فقر قلبی

قال رسول الله ﷺ: الْفَقْرُ فَقْرُ الْقَلْبِ^۳.
فقر (حقیقی) فقر دل است.

❖ فقر نفس

قال علی (علیه السلام): أَكْبَرُ الْبَلَاءِ فَقْرُ النَّفْسِ^۱

^۱ . بحار الانوار ج ۶۹ صفحه ۴۷

^۲ . تصنیف غرر و درر صفحه ۲۳۶

^۳ . بحار الانوار ج ۶۹ صفحه ۵۶

فقر، سیری ناپذیری نفس است و ناامیدی شدید.

پیشگیری از فقر

قال الصادق عليه السلام: ضَمِنْتُ لِمَنْ اقْتَصَدَ أَنْ لَا يَفْتَقِرَ.

من برای کسی که میانه روی می کند، ضمانت می کنم که فقیر نشود.

حدیث اجل

وَأَقْتَرَبَ أَجَلُهُ

و اجلس نزدیک شده است.

در قرآن مجید در چهارده مورد به واژه اجل اشاره شده است.

با اجل آرزوها تمام می شوند

قال الكاظم عليه السلام: لو ظهرت الاجال لافتضحت الامال^۱

اگر مرگها چهره نمایند آرزوها رسوا می شوند.

زمان اجل

قال علی بن موسی الرضا عليه السلام: أَصْبَحْتُ بِأَجَلٍ مَّنْقُوصٍ وَ عَمَلٍ

مَحْفُوظٍ وَ الْمَوْتُ فِي رِقَابِنَا^۲

^۱ . تصنیف غرر و درر صفحه ۲۳۴

^۲ الفهرست ج ۷ صفحه ۳

^۳ تحف العقول صفحه ۴۴۶

به امام رضا علیه السلام گفته شد : چگونه صبح کردید؟! فرمودند: صبح کردم همراه با اجل و زمانی کوتاه و کاری ثبت شده و در حالی که قلاده مرگ به گردن دارم.

* اگر آدمی می دانست

قال علی علیه السلام: لَوْ رَأَى الْعَبْدُ أَجْلَهُ وَ سُرْعَتَهُ إِلَيْهِ، لَأَبْغَضَ الْعَمَلَ مِنْ طَلَبِ الدُّنْيَا^۱

اگر بنده مرگ و شتابش بسوی خود را ببیند به یقین دشمن آرزو و دنیا طلبی می گردد.

* به یاد اجل باشید

قال علی علیه السلام: بَادِرُوا الْعَمَلَ وَ أَكْذِبُوا الْأَمَلَ وَ لَاحِظُوا الْأَجَلَ^۲.
در انجام کردار خوب مبادرت و پیش دستی کرده آرزوها را دروغ پنداشته و چشم به راه مرگ و اجل باشید.

* اجل را با عمل دریابید

قال علی علیه السلام: بَادِرُوا آجَالَكُمْ بِأَعْمَالِكُمْ^۳
با کردارتان از مرگها پیشی بگیرید.

^۱ الکافی جلد ۵ صفحه ۶۳۷

^۲ عیون الحکم و المواعظ صفحه ۱۹۱

^۳ نهج البلاغه (للصبحی صالح) صفحه ۹۵

حدیث زلت و لغزش

كَثُرَتْ زَلَّتُهُ

ولغزشهایش زیاد شده است.

* لغزش خطرناک

قال علی (علیه السلام): زَلَّةُ اللِّسَانِ تَأْتِي عَلَى الْإِنْسَانِ^۱

لغزش زبان خسارت و زبانی است که به آدمی برمی گردد.

* غفلت از لغزش های خود

قال علی (علیه السلام): مَنْ نَسِيَ زَلَّةَهُ اسْتَغْظَمَ زَلَلَ غَيْرِهِ^۲

هر که لغزشهای خود را فراموش کند، لغزش های دیگران را بزرگ می شمارد.

* لغزش عالم ، فسادعالم

قال علی (علیه السلام): زَلَّةُ الْعَالِمِ تُفْسِدُ الْعَوَالِمَ^۳

لغزش دانشمندان، زندگی عالم را تباه می کند.

* لغزش باعث سرگردانی

قال علی (علیه السلام): مَنْ زَلَ عَنْ مَحَجَّةِ الطَّرِيقِ وَقَعَ فِي حَيْرَةِ الْمَضِيقِ^۱

^۱ عیون الحکم و المواعظ صفحه ۲۷۶

^۲ الکافی جلد ۱۵ صفحه ۶۳

^۳ عیون الحکم و المواعظ صفحه ۲۷۶

هر که از راه راست بلغزد در تنگنای حیرت و سرگردانی می افتد.

فهم عیب خود

قال امیر المومنین (علیه السلام): مَنْ أَبْصَرَ زَلَّتْهُ صَعْرَتُ عِنْدَهُ زَلَّةٌ غَيْرِهِ^۲

کسی که به لغزش و خطای خود بینا شود، خطای دیگران را کوچک و اندک می بیند.

لغزش عاقل

قال علی (علیه السلام): زَلَّةُ الْعَاقِلِ شَدِيدُ النَّكَايَةِ^۳.

لغزش انسان خردمند، جراحی سخت و دشوار است.

لغزش جاهل

قال علی (علیه السلام): زَلَّةُ الْجَاهِلِ مَعْدُورَةٌ^۴

عذر لغزش نادان پذیرفته است.

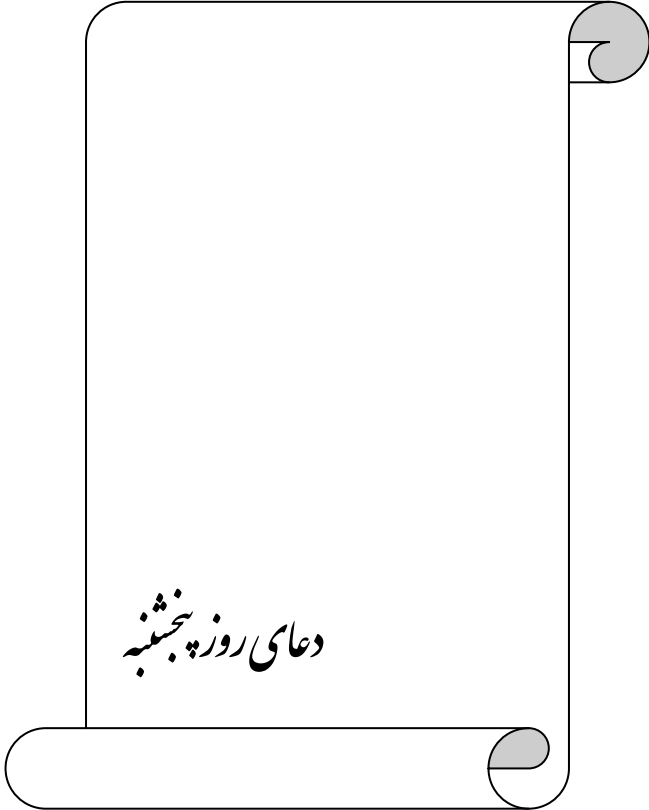
^۱ تصنیف غرر الحکم و درر الکلم صفحه ۹۵

^۲ عیون الحکم و المواعظ صفحه ۴۳۸

^۳ عیون الحکم و المواعظ صفحه ۲۷۷

^۴ . تصنیف غرر الحکم و درر الکلم صفحه ۷۵

دعای روز پنج شنبه

الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي أَذْهَبَ اللَّيْلَ مُظْلِمًا بِقُدْرَتِهِ وَ جَاءَ بِالنَّهَارِ مُبْصِرًا
 بِرَحْمَتِهِ وَ كَسَانِي ضِيَاءَهُ وَ أَنَا فِي نِعْمَتِهِ اللَّهُمَّ فَكَمَا أَبْقَيْتَنِي لَهُ
 فَابْقِنِي لِامْتَالِهِ وَ صَلِّ عَلَى النَّبِيِّ مُحَمَّدٍ وَ آلِهِ وَ لَا تَفْجَعْنِي فِيهِ وَ
 فِي غَيْرِهِ مِنَ اللَّيَالِي وَ الْأَيَّامِ بِارْتِكَابِ الْمَحَارِمِ وَ اِكْتِسَابِ الْمَأْتِمِ
 وَ ارْزُقْنِي خَيْرَهُ وَ خَيْرَ مَا فِيهِ وَ خَيْرَ مَا بَعْدَهُ وَ اصْرِفْ عَنِّي شَرَّهُ وَ
 شَرَّ مَا فِيهِ وَ شَرَّمَا بَعْدَهُ اللَّهُمَّ إِنِّي بِذِمَّةِ الْإِسْلَامِ أَتَوَسَّلُ إِلَيْكَ وَ
 بِحُرْمَةِ الْقُرْآنِ أَعْتَمِدُ عَلَيْكَ وَ بِمُحَمَّدِ الْمُصْطَفَى صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ
 آلِهِ أَسْتَشْفَعُ لَدَيْكَ فَاعْرِفِ اللَّهُمَّ ذِمَّتِي الَّتِي رَجَوْتُ بِهَا قَضَاءَ
 حَاجَتِي يَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ اللَّهُمَّ اقْضِ لِي فِي الْخَمِيسِ خَمْسًا
 لَا يَتَسَعُ لَهَا إِلَّا كَرَمُكَ وَ لَا يُطِيقُهَا إِلَّا نِعْمُكَ سَلَامَةً أَقْوَى بِهَا
 عَلَى طَاعَتِكَ وَ عِبَادَةٍ اسْتَحَقُّ بِهَا جَزِيلَ مَثُوبَتِكَ وَ سَعَةً فِي
 الْحَالِ مِنَ الرِّزْقِ الْحَلَالِ وَ أَنْ تُؤْمِنَنِي فِي مَوَاقِفِ الْخَوْفِ بِأَمْنِكَ
 وَ تَجْعَلَنِي مِنْ طَوَارِقِ الْهُمُومِ وَ الْعُمُومِ فِي حِصْنِكَ وَ صَلِّ عَلَى

مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَاجْعَلْ تَوْسَلِي بِهِ شَافِعًا يَوْمَ الْقِيَمَةِ نَافِعًا إِنَّكَ
أَنْتَ أَرْحَمُ الرَّاحِمِينَ

ترجمه دعای روز پنج شنبه

ستایش خاص خدایی است که شب تار را به قدرتش برد و روز روشن را برحمت خویش بیاورد و روشنی روز را در آن حال که مستغرق نعمتش بودم دربرم کرد خدایا همچنانکه مرا تا به امروز نگهداشتی برای روزهای دیگر امثال آن نیز نگهدار و درود فرست بر محمد و آلش و داغدارم مکن در این روز و شبها و روزهای دیگر به سبب دست زدن به کارهای حرام و فراهم آوردن گناهان و خیر این روز و آنچه در آن است و خیر روزهای بعد را نیز روزی من گردان و شرّ این روز و آنچه در آن است و شرّ روزهای بعدش را از من دور گردان خدایا من به پیمان اسلام به سویت توسّل جویم و به حرمت قرآن بر تو اعتماد کنم و به وسیله محمد مصطفی صلی الله علیه و آله در نزدت شفاعت جویم پس بشناس خدایا پیمانی را که بدان امید برآوردن حاجتم را دارم ای مهربانترین مهربانها خدایا در روز پنجشنبه پنج حاجتم را برآور که جز بزرگواری تو گنجایش آنها را ندارد و جز نعمتهای تو بر آن توانا نیست : تندرستی که بوسیله آن بر انجام طاعتت نیرو گیرم ، و پرستشی که بدان مستحق

پاداشت کردم ، و فراخی در حال از طریق روزی حلال ، و دیگر آنکه مرا در توقفگاههای خوفناک (برزخ و قیامت) بوسیله امان خود ایمن گردانی و از حوادث اندوهناک و غمین در پناه خود قرارم دهی و درود فرست بر محمد و آتش و توسل مرا بدان حضرت در روز قیامت شفیع و سودمند برای من قرار ده که همانا تو مهربانترین مهربانانی

لغات:

مُظْلِمًا: شب تار

بِالنَّهَارِ: روز

كَسَانِي: پوشانید

ضِيَاءَهُ: نورش

لَا تَفْجَعْنِي: داغ دارم نکن

الْمَحَارِمِ: کارهای حرام

مَأْتِم: گناهان

اصْرِفْ عَنِّي: از من دور گردان

فِي حِصْنِكَ : در پناه تو

بِذِمَّةِ الْإِسْلَامِ أَتَوَسَّلُ إِلَيْكَ : به پیمان اسلام به سویت توسل جوییم.

أَعْتَمِدُ عَلَيْكَ : بر تو اعتماد کنم

أَسْتَشْفِعُ لَدَيْكَ : از تو شفاعت می خواهم

ذِمَّتِي : پیمانم.

رَجَوْتُ : به برآورده شده حاجتم از سویت امیدوارم

الْخَمِيسِ : پنج شنبه

خَمْسًا : پنج چیز

يَتَّسَعُ : گنجایش آنرا ندارد

لَا يُطِيقُهَا : بر آن توانا نیست.

جَزِيلَ مَثُوبَتِكَ : بهتریت پاداش تو

طَوَارِقِ الْهَمُومِ : حوادث اندوهناک

حدیث بصیرت

جَاءَ بِالنَّهَارِ مُبْصِرًا بِرَحْمَتِهِ

ستایش خاص خدایی است که روز روشن را برحمت خویش می آورد.

*آگاه ترین مردم، همان اهل بصیرتند

قال رسول الله ﷺ: **إِنَّ أَعْلَمَ النَّاسِ أَبْصَرَهُمْ بِالْحَقِّ...**^۱

دانا ترین مردم کسی است که (هر گاه مردم در حق، اختلاف کنند) او

بیناترین آنان به حق باشد

*بصیرت از خانواده فهم است

قال علي (عليه السلام): **مَنْ أَبْصَرَ فَهَمَّ وَمَنْ فَهَمَ عِلْمٌ.**^۲

کسی که بینا شد، می فهمد و کسی که بفهمد، دانا می شود.

*علم بی بصیرت بی معناست

قال علي (عليه السلام): **لَا عِلْمَ لِمَنْ لَا بَصِيرَةَ لَهُ**^۳

کسی که بصیرت ندارد دانش ندارد

*بصیرت از شعب یقین است

قال علي (عليه السلام): **وَالْيَقِينُ عَلَى أَرْبَعِ شُعَبٍ تَبْصِرَةُ الْفِطْنَةِ...**^۱

^۱. کنز العمال جلد ۱ صفحه ۲۸۵

^۲. وسائل الشيعة جلد ۱۶ صفحه ۹۷

^۳. عيون الحكم و المواعظ صفحه ۵۳۹

یقین بر چهار شعبه تقسیم می شود که اولینش بصیرت و تیزبینی است

*فهم حکمت در گرو بصیرت است

قال علی (علیه السلام): **فَمَنْ أَبْصَرَ الْفِطْنَةَ عَرَفَ الْحِكْمَةَ**^۲

هر که اهل بصیرت و تیزبینی است حکمت شناس می شود

*اهل بصیرت اهل عبرتند

قال علی (علیه السلام): **مَنْ تَأَوَّلَ الْحِكْمَةَ أَبْصَرَ الْعِبْرَةَ**^۳

هر کس حکمت شناس شود عبرت را خواهد شناخت

حدیث رحمت

جَاءَ بِالنَّهَارِ مُبْصِراً بِرَحْمَتِهِ

ستایش خاص خدایی است که روز روشن را برحمت خویش می آورد.

*رحم پاداشِ رحم

قال علی (علیه السلام): **إِرْحَمَ تُرْحَمَ**^۴

رحم و مهربانی کی تا مهربانی ببینی

^۱ . الکافی جلد ۳ صفحه ۱۳۱

^۲ . الکافی جلد ۲ صفحه ۵۱

^۳ . کتاب سلیم بن قیس الهمالی جلد ۲ صفحه ۶۱۴

^۴ غرر الحکم و درر الکلم

*به مساکین ترحم کنید

قال رسول الله ﷺ: اِرْحَمِ الْمَسَاكِينَ^۱

با مستمندان مهربانی کنید

به روزگار سلامت ، شکستگان در یاب

که حق به خاطر مسکین بلا بگرداند (سعدی)

*اگر ارزش رحم خدا را می دانستید

قال رسول الله ﷺ: لَوْ تَعْلَمُونَ قَدْرَ رَحْمَةِ اللَّهِ لَاتَّكَلَّمْتُمْ عَلَيْهَا^۲

اگر اندازه رحمت خدا را می دانستید حتماً به آن تکیه می کردید .

*سبب نزول رحمت

قال علی (عليه السلام): بِذِكْرِ اللَّهِ تُسْتَنْزَلُ الرَّحْمَةُ^۳

با یاد خداوند، رحمت او فرود می آید .

*خود را در معرض رحمت قرار دهید

قال رسول الله ﷺ: تَعَرَّضُوا لِرَحْمَةِ اللَّهِ بِمَا أَمَرَكُمْ بِهِ مِنْ

طَاعَتِهِ^۴

^۱ . غرر الحكم و درر الكلم

^۲ . نهج الفصاحة صفحه ۶۴۵

^۳ . . تصنیف غرر الحكم و درر الكلم صفحه ۱۸۸

^۴ . مجموعه ورام جلد ۲ صفحه ۱۲۰

با فرمان بردن از اوامر الهی، خود را در معرض رحمت او قرار دهید .

*بی رحم وارد بهشت نمی شود

قال رسول الله ﷺ : لَنْ يَدْخُلَ الْجَنَّةَ أَحَدًا إِلَّا بِرَحْمَةِ اللَّهِ قَالُوا :

وَلَا أَنْتَ؟ قَالَ : وَلَا أَنَا إِلَّا أَنْ يَتَغَمَّدَنِي اللَّهُ^۱

هرگز هیچ کس به بهشت نمی رود مگر با رحمت خدا، عرض کردند: حتی شما؟ فرمود: مگر خدا مرا مشمول رحمت خویش کند.

حدیث قدرت

مُظْلِمًا بِقُدْرَتِهِ

ستایش خاص خدایی است که شب تار را به قدرتش برد.
در ده مورد در قرآن مجید لغت قدرت به کار رفته است.

*عفو نیکو

قال علیؑ : كُنْ جَمِيلَ الْعَفْوِ إِذَا قَدَرْتَ عَامِلًا بِالْعَدْلِ إِذَا

مَلَكَتَ^۲.

هنگامی که قدرت یافتی عفو نیکو داشته باش و چون صاحب اختیار و مالک شدی دادگر باش.

---

^۲ . عیون الحکم و المواعظ صفحه ۳۹۳

* زکاتِ قدرت

قال علی (علیه السلام): الْعَفْوُ زَكَاةُ الْقُدْرَةِ. ۱ الْعَفْوُ زَيْنُ الْقُدْرَةِ. ۲

عفو گذشت زکات قدرت و زینت آن است.

* بالاترین انسان در قدرت

قال الصادق (علیه السلام): أَوْلَى النَّاسِ بِالْعَفْوِ أَقْدَرُهُمْ عَلَى الْعُقُوبَةِ ۳

سزاوارترین مردم به عفو و گذشت، آنکسی است که قدرت عقوبت و کیفر دارد.

* عفو شکرانه قدرت است

قال علی (علیه السلام): إِذَا قَدَّرْتَ عَلَى عَدُوِّكَ فَاجْعَلِ الْعَفْوَ عَنْهُ شُكْرًا
لِلْقُدْرَةِ عَلَيْهِ ۴

هنگامی که بر دشمن خویش قدرت یافتی عفو از او را شکرانه قدرت خود قرار بده.

* از قدرت خداوند ترسان باش

قال السجاد (علیه السلام): خَفِ اللَّهَ لِقُدْرَتِهِ عَلَيْكَ وَ اسْتَحِ مِنْهُ لِقُرْبِهِ مِنْكَ ۱

۱. عیون الحکم و المواعظ صفحه ۳۱

۲. عیون الحکم و المواعظ صفحه ۴۲

۳. من لا یحضره الفقیه جلد ۴ صفحه ۳۹۶

۴. نهج البلاغه صفحه ۴۷۰

از خدای متعال به خاطر قدرتی که بر تو دارد، بترس و از او به سبب این که به تو نزدیک است، شرم بدار.

*سپهر عذاب الهی

قال علی (علیه السلام): الْعَفْوُ مَعَ الْقُدْرَةِ جُنَّةٌ مِّنْ عَذَابِ اللَّهِ سُبْحَانَهُ^۲

گذشت درحال قدرت، سپری از عذاب الهی است.

حدیث نور

كَسَانِي ضِيَاءَهُ وَ أَنَا فِي نِعْمَتِهِ

روشنی روزرا درآن حال که مستغرق نعمتش بودم دربرم کرد.

*نور مطلوب پیشوایان است

قال السجادة (علیه السلام): هَبْ لِي نُوراً أَمْشِي بِهِ فِي النَّاسِ، وَ أَهْتَدِي بِهِ

فِي الظُّلُمَاتِ، وَ أَسْتَضِيءُ بِهِ مِنَ الشُّكِّ وَ الشُّبُهَاتِ^۳

من را نوری عطا کن که در میان مردم گام بر دارم و بواسطه آن در تاریکی ها راه یابم و در پرتو آن از شک و شبهات بدر آیم .

^۱ . شرح نهج البلاغه لابن ابی الحدید جلد ۲ صفحه ۹۶

^۲ . تصنیف غرر الحکم و درر الکلم صفحه ۳۴۲

^۳ . الصحیفة السجادیة صفحه ۱۱۰

*قرآن نور است

قال رسول الله ﷺ : عَلَيْكَ بِتِلَاوَةِ الْقُرْآنِ، وَ ذِكْرِ اللَّهِ (عَزَّ وَ جَلَّ)، فَإِنَّهُ ذِكْرٌ لَكَ فِي السَّمَاءِ، وَ نُورٌ لَكَ فِي الْأَرْضِ.^۱

بر تو باد بر تلاوت قرآن که نوری است برایت در دنیا و ذخیره ای برای آخرت

*نماز نور است

قال رسول الله ﷺ : الصَّلَاةُ نُورٌ الْمُؤْمِنِ^۲

نماز نور و روشنایی انسان مومن است.

* نور جهاد

قال رسول الله ﷺ : مَنْ رَمَى بِسَبِيلِ اللَّهِ... كَانَتْ لَهُ نُورًا فِي الْقِيَامَةِ^۳

هر کس یک تیر در راه خدا بیندازد آن تیر در روز قیامت برای او نوری باشد

^۱ . الأمالی (للطوسی) صفحه ۵۴۱

^۲ . جلد امع الأخبار (للشعیری) صفحه ۸۵

^۳ . مستدرک الوسائل و مستنبط المسائل جلد ۱۱ صفحه ۲۱

*علم نور است

قال الصادق (عليه السلام): لَيْسَ الْعِلْمُ بِالْتَّعَلُّمِ إِنَّمَا هُوَ نُورٌ يَقَعُ فِي قَلْبٍ مَنْ يُرِيدُ اللَّهُ تَبَارَكَ وَتَعَالَى أَنْ يَهْدِيَهُ^۱

علم به آموختن نیست بلکه آن در حقیقت نوری است که خداوند تبارک و تعالی در دل هر کس که خواهان هدایتش باشد می نهد.

حدیث نعمت

كَسَانِي ضِيَاءَهُ وَ أَنَا فِي نِعْمَتِهِ

روشنی روز را در آن حال که مستغرق نعمتش بودم دربرم کرد

*بدینوسیله نعمت ها را نگهدارید

قال الرضا (عليه السلام): اسْتِعْمَالَ الْعَدْلِ وَالْإِحْسَانَ مُؤْذِنٌ بِدَوَامِ النُّعْمَةِ^۲

بکار بستن عدالت و نیکوکاری خبر از دوام نعمت می دهد .

*نعمت ها را با ضدش بشناسید

قال علي (عليه السلام): إِنَّمَا يُعْرَفُ قَدْرُ النِّعَمِ بِمُقَاسَاةِ ضِدِّهَا^۳

قدر نعمت ها در مقایسه با ضد آنها شناخته می شود .

^۱ . بحار الأنوار جلد ۱ صفحه ۲۲۵

^۲ . عیون أخبار الرضا علیه السلام جلد ۲؛ صفحه ۲۴

^۳ . تصنیف غرر الحکم و درر الکلم صفحه ۱۰۱

کسی قیمت تندرستی شناخت که یک چند بیچاره در شب گذاخت
(سعدی)

* تا نعمت از کف نرفته قدرش را بدانیم

قال علی (علیه السلام): أَحْسِنُوا صُحْبَةَ النَّعْمِ قَبْلَ فِرَاقِهَا فَإِنَّهَا تَزُولُ^۱

پیش از آن که نعمت ها از شما جدا شوند همدمی نیکو باشید.

در یاب کنون که نعمتت هست بدست

کین نعمت و ملک می رود دست به دست

* گاهی نعمت ها امتحانند

قال علی (علیه السلام): كَمْ مِنْ مُبْتَلٍ بِالنَّعْمَةِ.

بسا کسی که نعمت برای او (مایه) گرفتاری است.

در ضرب المثل های فارسی گفته اند: پر طاووس وبال طاووس است!

* شکم سیر از گرسنه بی خبر است

قال علی (علیه السلام): مَنْ كَانَ فِي النَّعْمَةِ جَهْلًا قَدَرَ الْبَلِيَّةَ^۲

کسی که در نعمت باشد اندازه گرفتاری را نمی داند (از حال و روز

گرفتاران بی خبر است و شکم سیر از گرسنه خبر ندارد)

خفته خبر ندارد سر در کنار جانان

که این شب دراز باشد در چشم پاسبانان

^۱. بحار الأنوار جلد ۶۳ صفحه ۳۸۴

^۲. بحار الأنوار جلد ۷۵ صفحه ۱۲

حدیث خیر

وَارْزُقْنِي خَيْرَهُ وَخَيْرَ مَا فِيهِ وَخَيْرَ مَا بَعْدَهُ

و خیر این روز و آنچه در آن است و خیر روزهای بعد را نیز روزی من گردان.

* کار خیر، باقی است

قال علی (عليه السلام): **فِعْلُ الْخَيْرِ ذَخِيرَةٌ بَاقِيَةٌ وَ ثَمَرَةٌ زَاكِيَةٌ**.^۱

کار خوب، اندوخته ای ماندنی و میوه ای پاکیزه است.

* خیر به خود انسان بر می گردد

قال علی (عليه السلام): **مَنْ فَعَلَ الْخَيْرَ فَيَنْفَسِهِ بَدَأَ**.^۲

هر کس کار خیر کند، نتیجه اش بیش از همه به خود او می رسد.

* دو چیز خیر است

قال علی (عليه السلام): **جُمَعَ خَيْرُ الدُّنْيَا وَ الْآخِرَةِ فِي كِتْمَانِ السِّرِّ وَ**

مُصَادَقَةِ الْأَخْبَارِ^۳

خوبی دنیا و آخرت، در راز داری و دوستی با نیکوکاران گرد آمده است .

^۱ . عیون الحکم و المواعظ صفحه ۳۵۷

^۲ . عیون الحکم و المواعظ صفحه ۴۴۴

^۳ . بحار الأنوار جلد ۷۱ صفحه ۱۷۸

*خیر دنیا و آخرت در چهار چیز

قال علی عليه السلام : أَرْبَعٌ مِّنْ أَعْطِيَهُنَّ فَقَدْ أَعْطِيَ خَيْرَ الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ:

صِدْقٌ حَدِيثٌ وَ آدَاءُ أَمَانَةٍ وَ عِفَّةٌ بَطْنٌ وَ حُسْنُ خُلُقٍ^۱

چهار چیز است که به هر کس داده شود خیر دنیا و آخرت به او عطاء شده است :

راست گویی ، امانتداری ، عفت شکم ، خوشروئی

*گاهی خواب بد خیر است

قال رسول الله صلی الله علیه و آله : إِذَا أَرَادَ اللَّهُ بَعْدَ خَيْرٍ عَاتِبَهُ فِي مَنَامِهِ.^۲

هر گاه خداوند خوبی بنده ای را بخواهد او را در خواب سرزنش می کند

حدیث اسلام

اللَّهُمَّ إِنِّي بِذِمَّةِ الْإِسْلَامِ أَتَوَسَّلُ إِلَيْكَ

خدایا من به پیمان اسلام به سویت توسل جویم

*اسلام شریف است

قال علی عليه السلام : لَأَشْرَفَ أَعْلَى مِنْ الْإِسْلَامِ^۳

^۱ . الفهرست ج ۷ صفحه ۲۰۰

^۲ . نهج الفصاحة صفحه ۱۸۳

^۳ . الکافی جلد ۱۵ صفحه ۶۰

هیچ شرافتی بالا تر از اسلام نیست .

*اسلام عالی است

قال رسول الله ﷺ: **الْإِسْلَامُ يَغْلُو وَ لَا يُعْلَى عَلَيْهِ**^۱

اسلام برتر می ماند و چیزی بر آن برتری ندارد .

*وظائف اهل اسلام

قال رسول الله ﷺ: **الْمُسْلِمُ أَحُو الْمُسْلِمِ؛ لَا يَظْلِمُهُ وَ لَا يَعْشُهُ**^۲

مسلمان برادر مسلمان است به او ستم نمی کند و او را فریب نمی دهد .

*مسلمان آینه است

قال رسول الله ﷺ: **الْمُسْلِمُ مِرآةُ الْمُسْلِمِ**^۳

مسلمان آینه مسلمان است .

*مسلمان بی آزار است

قال الصادق (عليه السلام): **الْمُسْلِمُ مَنْ سَلِمَ النَّاسُ مِنْ يَدِهِ وَ لِسَانِهِ**^۴

مسلمان کسی است که مردم از دست و زبان او آسوده باشند.

^۱ . من لا يحضره الفقيه جلد ۴ صفحه ۳۳۴

^۲ . الكافي جلد ۳ صفحه ۴۳۰

^۳ . نهج الفصاحة صفحه ۷۸۳

^۴ . بحار الأنوار جلد ۷۲ صفحه ۱۴۸

*مسلمان و محبت خدا

قال رسول الله ﷺ: أساس الإسلام حُبِّي و حُبَّ أهل بيتي^۱
بنیاد اسلام، محبت من و اهل بیت من است .

حدیث امید

اللَّهُمَّ ذِمَّتِي الَّتِي رَجَوْتُ بِهَا قَضَاءَ حَاجَتِي
خدایا پیمانی را که بدان امید برآوردن حاجتم را دارم
*در نا امیدی بسی امید است

قال رسول الله : كُنْ لِمَا لَأَتَرَجُوْ أَرْجِي مِنْكَ لِمَا تَرَجُوْ^۲

به آنچه امید نداری امید وار تر باش تا به آنچه امید داری
خوش است درد که باشد امید در مانش
در از نیست بیابان که هست پایانش

*اعتمادت را از دست مده

قال الصادق (عليه السلام) : لا تياس فان الياس كفر^۳
نا امید و بی اعتماد نباش که نا امیدی کفر است

^۱ . دلایل الصدق لنهج الحق جلد ۴ صفحه ۲۱۵

^۲ . الكافي جلد ۹ صفحه ۵۵۶

^۳ . بحار الأنوار جلد ۷۵ صفحه ۲۰۳

*امید و اعتماد به گشایش

قال علی (علیه السلام) : لِكُلِّ هَمٍّ فَرَجٌ.^۱

هر غم و اندوهی را فرجی است
شنیده ای که کلاهی چو بر هوا فکنی

هزار چرخ خورد تا رسد دوباره به سر

*هر تنگنایی را گشایشی است

قال علی (علیه السلام) : لِكُلِّ ضَيْقٍ مَخْرَجٌ.^۲

هر تنگی و مشقتی را گشایشی است
از پی هر گریه آخرخنده ای است

مرد آخرین مبارک بنده ای است

*به لطف او امید ببند

قال علی (علیه السلام) : عِنْدَ تَنَاهِي الشَّدَّةِ تَكُونُ الْفُرْجَةُ^۳

چون سختی به نهایت درجه خود رسد ، گشایش می شود .
در نومیدی بسی امید است   پایان شب سیه سفید است

^۱ . عیون الحکم و المواعظ؛ صفحه ۴۰۱

^۲ . عیون الحکم و المواعظ صفحه ۴۰۱

^۳ . بحار الأنوار جلد ۶۸ صفحه ۹۶

حدیث شفاعت

أَسْتَشْفَعُ لَدَيْكَ

در نزدت شفاعت جویم .

* شفاعت شأن بزرگان است

قال الصادق عليه السلام : الشَّفَاعَةُ زَكَاةُ الْجَاهِ^۱

میانجیگری و شفاعت زکات مقام است .

* دو گناه شفاعت نمی شود

قال رسول الله صلی الله علیه و آله : أَمَّا شَفَاعَتِي فِي أَصْحَابِ الْكِبَائِرِ مَا خَلَا أَهْلَ

الشُّرْكِ وَالظُّلْمِ.^۲

شفاعت من درباره مرتکبان گناهان کبیره است به جز مشرکان و ستمگران

* سبک شماران نماز شفاعت نمی شوند

قال رسول الله صلی الله علیه و آله : لَا يَنَالُ شَفَاعَتِي مَنْ اسْتَحْفَ بِصَلَاتِهِ^۳

کسی که نماز را سبک بشمارد به شفاعت من دست نمی یابد .

^۱ . تحف العقول صفحه ۳۸۱

^۲ . بحار الأنوار جلد ۸ صفحه ۳۹

^۳ . الکافی جلد ۶ صفحه ۴۰۰

* منکر شفاعت محروم است

قال رسول الله ﷺ: مَنْ لَمْ يُؤْمِنْ بِشَفَاعَتِي فَلَا أَنَالَهُ اللَّهُ شَفَاعَتِي^۱
 کسی که به شفاعت کردن من ایمان نداشته باشد، خداوند شفاعت من را
 به او نرساند .

* اینان شفاعت می کنند

قال رسول الله ﷺ: الشَّفَاعَةُ لِلنَّبِيِّاءِ وَ الْأَوْصِيَاءِ وَ الْمُؤْمِنِينَ وَ
 الْمَلَائِكَةِ^۲

شفاعت کردن مخصوص پیامبران و اوصیاء و مؤمنان و فرشتگان است .

* بهترین شفیع توبه است

قال رسول الله ﷺ: لَأَشْفِيْعَ أَنْجَحُ مِنَ التَّوْبَةِ^۳
 هیچ شفیعی کار آمدتر از توبه نیست .

حدیث عبادت

عِبَادَةٌ اسْتَحِقُّ بِهَا

پرستشی که بدان مستحق پاداشت گردد به من عنایت کن.

^۱ . امالی صفحه دوق صفحه ۷

^۲ . بحار الأنوار جلد ۸ صفحه ۵۸

^۳ . بحار الأنوار جلد ۸ صفحه ۵۸

*عبادت با یقین

قال رسول الله ﷺ: لَا عِبَادَةَ إِلَّا لِلْبَيْتِ^۱

هیچ عبادتی جز با یقین ارزشی ندارد.

*عبادت ومحبت خدا

قال علي (عليه السلام): إِذَا أَحَبَّ اللَّهُ عَبْدًا أَلْهَمَهُ حُسْنَ الْعِبَادَةِ^۲

هر گاه خدا بنده ای را دوست بدارد، نیکوئی عبادت را در دل او قرار دهد.

*عبادت در محضر خدا

قال رسول الله ﷺ: اعْبُدِ اللَّهَ كَأَنَّكَ تَرَاهُ فَإِنْ لَمْ تَكُنْ تَرَاهُ فَإِنَّهُ

يَرَاكَ^۳

خدا را چنان عبادت کن که گوئی او را می بینی زیرا اگر تو او را نمی بینی او تو را می بیند.

*عبادت مخفی

قال رسول الله ﷺ: أَعْظَمُ الْعِبَادَةِ أَجْرًا أَخْفَاهَا^۴.

برترین عبادت ها، عبادت پنهانی است.

^۱ . الجعفریات (الأشعثیات) صفحه ۱۵۰

^۲ . تصنیف غرر الحکم و درر الکلم صفحه ۱۹۸

^۳ . مصباح الشریعة صفحه ۸

^۴ . وسائل الشیعة جلد ۱ صفحه ۷۹

*عبادت مخلصانه

قال الجواد عليه السلام: أَفْضَلُ الْعِبَادَةِ الْإِخْلَاصُ^۱

برترین عبادت، اخلاص است

حدیث رزق حلال

وَسَعَةً فِي الْحَالِ مِنَ الرَّزْقِ الْحَلَالِ

از طریق روزی حلال گشایش در امور زندگی نصیبم کن

*رزق تضمین شده است

قال علي عليه السلام: اَطْلُبُوا الرَّزْقَ فَإِنَّهُ مَضْمُونٌ لِطَالِبِهِ^۲

روزی را بجوید زیرا روزی برای جوینده آن ضمانت شده است .

*با رزق معلوم حرص چرا؟

قال الصادق عليه السلام: إِنْ كَانَ الرَّزْقُ مَقْسُومًا فَالْحَرِصُ لِمَا دَا^۳

اگر روزی مقدر است پس حرص خوردن چرا!؟

*صدقه بدهید رزق بگیرید

قال رسول الله صلی الله علیه و آله: أَكْثَرُوا مِنَ الصَّدَقَةِ تُرْزَقُوا^۱

^۱ . عدة الداعي و نجاح الساعي صفحه ۲۳۳

^۲ . بحار الأنوار جلد ۷۴ صفحه ۴۲۱

^۳ . الأمالی (للصدوق) صفحه ۷

زیاد صدقه بدهید تا روزی داده شوید .

*امانتداری و روزی

قال علی (علیه السلام) : اسْتِعْمَالُ الْأَمَانَةِ يَزِيدُ فِي الرِّزْقِ^۲

امانتداری روزی را می افزاید.

*زکات سبب روزی

قال الباقر (علیه السلام) : الزَّكَاةُ تَزِيدُ فِي الرِّزْقِ^۳

زکات دادن روزی را زیاد می کند.

* رضایت به رزق خدا

قال علی (علیه السلام) : مَنْ رَضِيَ بِرِزْقِ اللَّهِ لَمْ يَخْزَنْ عَلَى مَا فَاتَهُ^۴

هر کس به روزی خدا راضی شود نسبت به آن چه از دستش رفته غمناک نگردد.

* بخاطر رزق تضمینی، ترک واجبات ممنوع

قال علی (علیه السلام) : لا تشتغل بالرزق المضمون عن العمل المفروض^۵

^۱ . بحار الأنوار جلد ۷۴ صفحه ۱۷۶

^۲ . الخصال جلد ۲ صفحه ۵۰۵

^۳ . الأمالی (للطوسی) صفحه ۲۹۶

^۴ . نهج البلاغه صفحه ۵۳۶

^۵ . شرح نهج البلاغه لابن أبي الحديد جلد ۲۰ صفحه ۳۱۳

خود را به خاطر رزقی که ضمانت شده از کاری که واجب گردیده مشغول نکن.

* روزی هر کس مقدر است

قال علی (عليه السلام) : لِكُلِّ ذِي رَمَقٍ قُوَّةٌ^۱

هر جان داری روزی خود را دارد.

* روزی به دنبال بنده

قال رسول الله (صلى الله عليه وسلم) : الرِّزْقُ أَشَدُّ طَلَبًا لِلْعَبْدِ مِنْ أَجَلِهِ^۲

روزی بنده سر سخت تر از اجلش در جستجوی اوست .

* از رزق حلال چشم میپوش

قال الصادق (عليه السلام) : لَا تَدَعْ طَلَبَ الرِّزْقِ مِنْ حِلِّهِ^۳

از طلب روزی حلال دست مکش.

داستان

علت کم شدن رزق :

شخصی به محضر امیر المؤمنین (عليه السلام) آمد و عرض کرد رزق و روزی ام کم شده است حضرت فرمودند : شاید با قلم گره خورده جیزی می نویسی؟

^۱ امالی صفحه ۲۴۶

^۲ نهج الفصاحة صفحه ۵۰۸

^۳ . الأمالی (للمفید) صفحه ۱۷۲

گفت نه فرمود: شاید با شانه شکسته شانه می کنی؟ عرض کرد نه فرمود: شاید بعد از نماز صبح می خوابی؟ عرض کرد نه فرمود: شاید دعا برای پدر و مادرت را ترک کرده ای؟ عرض کرد آری فرمود: تَرَكَ الدَّعَا لِلْوَالِدَيْنِ يَقَطَعُ الرِّزْقَ دعا نکردن برای پدر و مادر رزق و روزی را قطع می کند.^۱

داستان

رزق حساب نشده

از سلسله آل بویه ابوالحسن علی ابن بویه انسانی خوش سلوک و علاقمند به تشیع بود و نه سال حکومت کرد و در ۳۳۸ در گذشت چند نمونه در زندگی او در باب رزق و روزی اتفاق افتاد که شنیدنی است:

۱ - وقتی به شیراز آمد یاقوت از جانب المقتدر بالله عباسی حاکم بود فرار کرد عماد الدوله که می خواست خرج لشکرش را بدهد چیزی نداشت، از شدت ناراحتی سواره به شکار رفت در صحرا دست اسبش به سوراخی فرو رفت وقتی آن را بیرون کشید سوراخ وسیعی پیدا شد و گنجی ظاهر گشت که یاقوت ذخیره کرده بود گنج را بر داشت و خرج لشکرش کرد.

۲ - روزی از قضا دراز کشیده بود و فکر لشکر ورعیت بود دید ماری که از گوشه ای از سقف به گوشه ای دیگر رفت امر کرد سقف را بشکافند و مار را بکشند تا کسی را نگرزد چون سقف را کردند سقف دیگری پیدا شد و

^۱. المخازن جلد ۱ صفحه ۲۸۷

بین دو سقف صندوق هایی که پانصد هزار دینار در آن بود کشف شد گنج را برداشت و میان رعیت تقسیم کرد

۳ - خواست برای خود و بزرگان ارتشی لباس بدوزد خیاط مخصوص یاقوت را به او معرفی کردند گفت خیاط باید چشم داشته باشد به گوش نیازی نیست. خیاط را آوردند گفت : باید برای من لشکر و سر کرده ها لباس بدوز او خیال کرد در باره او بدگویان گفته اند پول یاقوت در دست اوست برای همین گفت : از مال یاقوت فقط چهار صندوق بیشتر در دست من نیست و نمی دانم درونش چیست ؟ به دستور عماد الدوله صندوق ها را آوردند و دیدند اموال و جواهرات و لباس های زیبایی در آن هست!^۱

حدیث خوف

أَنْ تُؤْمِنَنِي فِي مَوَاقِفِ الْخَوْفِ بِأَمْنِكَ

دیگر آنکه مرا در توقفگاههای خوفناک (برزخ و قیامت) بوسیله امان خود ایمن گردانی.

* گاهی خوف، یأس می آورد

قال علي (عليه السلام) : أَلْهِيْبَةُ مَقْرُونٌ بِالْخَيْبَةِ^۲

ترس همراه با نومیدی است.

* خوف از خدا تقرب است

^۱ داستان های روایی صفحه ۴۱۹

^۲ غرر الحکم و درر الکلم صفحه ۲۹

قال علی (علیه السلام): إِذَا خِفْتَ الْخَالِقَ فَرَرْتَ إِلَيْهِ.^۱

از خداوند ترسیدی فرارت بسوی او خواهد بود.

*خوف دنیا باعث ایمنی آخری است

قال امیرالمؤمنین (علیه السلام): الْخَوْفُ مِنَ اللَّهِ فِي الدُّنْيَا يُؤْمِنُ الْخَوْفَ

فِي الْآخِرَةِ مِنْهُ.^۲

ترس از خدا در این دنیا انسان را از ترس خدا در آخرت ایمن می نماید.

*بعضی ترس ها بی جاست

قال علی (علیه السلام): مَا كُلُّ مَا تَخْشَى يَكُونُ.^۳

این طور نیست که از هر چه می ترسی، واقع شود.

*اعتدال در خوف و رجاء

قال علی (علیه السلام): خَيْرُ الْأَعْمَالِ اعْتِدَالُ الرَّجَاءِ وَالْخَوْفِ^۴

بهترین کارها، اعتدال در امید و ترس است.

*خوف از خدا

قال علی (علیه السلام): الْخَوْفُ جَلْبَابُ الْعَارِفِينَ^۱

^۱ . عیون الحکم و المواعظ (للیثی) صفحه ۱۳۵

^۲ . عیون الحکم و المواعظ (للیثی) صفحه ۶۸

^۳ . همان

^۴ . عیون الحکم و المواعظ (للیثی) صفحه ۲۴۰

ترس از خدا جامه عارفان است.

حدیث غم

مِنْ طَوَارِقِ الْهُمُومِ وَالْغُمُومِ فِي حِصْنِكَ

از حوادث اندوهناک و غمگین در پناه خود قرارم بده.

*غم جانکاه است

قال علی (علیه السلام): أَلْهُمُّ يُذِيبُ الْجَسَدَ^۲

اندوه بدن را آب می کند.

*غم وپیری

قال علی (علیه السلام): أَلْهُمُّ نِصْفُ الْهَرَمِ^۳

اندوه نصف پیری است.

*غم ومرضی

قال المسيح: مَنْ كَثَرَ هَمُّهُ سَقِمَ بَدَنُهُ^۴

هر که غم واندوه بسیار بخورد، تنش بیمار می شود.

^۱ . عیون الحکم و المواعظ (للیثی) صفحه ۲۴

^۲ . تصنیف غرر الحکم و درر الکلم صفحه ۳۲۱

^۳ . تحف العقول صفحه ۱۱۱

^۴ . تحف العقول صفحه ۵۸

مخور غم فراوان ز روی خرد که کمتر زید، آنکه او غم خورد

*غم پس از شادی

قال رسول الله ﷺ: مَعَ كُلِّ فَرَحَةٍ تَرَحُّةٌ^۱

هر نوحی نیشی بدنبال دارد.

در ضرب المثل گفته شده: اندر پس هر خنده دوصد گریه مهیاست.

خیاط روزگار به بالای هیچ کس

پیراهنی ندوخت که آخر قبا نکرد

*هر غمی شادی دارد

قال علی (عليه السلام): لِكُلِّ هَمٍّ فَرَحٌ^۲

برای هر غمی، شادی و سروری است.

یک گل خندان کجا دیدی که همراهش نبود

اشک شبنم، ناله بلبل، فغان باغبان

*دنیا جایگاه شادی نیست

قال السجاد (عليه السلام): الرَّاحَةُ لَمْ تُخْلَقْ فِي الدُّنْيَا وَلَا لِأَهْلِ الدُّنْيَا^۳

آسایش در دنیا و برای اهل دنیا خلق نشده است.

^۱. بحار الأنوار جلد ۷۴ صفحه ۱۶۴

^۲. تصنیف غرر الحکم و درر الکلم صفحه ۳۲۱

^۳. الخصال جلد ۱ صفحه ۶۴

دعای روز جمعه

دعای روز جمعه

الْحَمْدُ لِلَّهِ الْأَوَّلِ قَبْلَ الْإِنشَاءِ وَالْأَحْيَاءِ وَالْآخِرِ بَعْدَ فَنَاءِ الْأَشْيَاءِ
 الْعَلِيمِ الَّذِي لَا يَنْسَى مِنْ ذِكْرِهِ وَلَا يَنْقُصُ مِنْ شُكْرِهِ وَلَا يَخِيبُ
 مَنْ دَعَاهُ وَلَا يَقْطَعُ رَجَاءَ مَنْ رَجَاهُ اللَّهُمَّ إِنِّي أَشْهَدُكَ وَكَفَى بِكَ
 شَهِيداً وَأَشْهَدُ جَمِيعَ مَلَائِكَتِكَ وَسُكَّانَ سَمَاوَاتِكَ وَحَمَلَةَ
 عَرْشِكَ وَمَنْ بَعَثْتَ مِنْ أَنْبِيَائِكَ وَرُسُلِكَ وَأَنْشَأْتَ مِنْ أَصْنَافِ
 خَلْقِكَ إِنِّي أَشْهَدُ أَنَّكَ أَنْتَ اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ وَحَدِّكَ لَا شَرِيكَ
 لَكَ وَلَا عَدِيلَ وَلَا خُلْفَ لِقَوْلِكَ وَلَا تَبْدِيلَ وَأَنَّ مُحَمَّدًا صَلَّى
 اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ عَبْدُكَ وَرَسُولُكَ آدَى مَا حَمَلْتَهُ إِلَى الْعِبَادِ وَ
 جَاهَدَ فِي اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ حَقَّ الْجِهَادِ وَأَنَّهُ بَشَّرَ بِمَا هُوَ حَقٌّ مِنْ
 الثَّوَابِ وَأَنْذَرَ بِمَا هُوَ صِدْقٌ مِنَ الْعِقَابِ اللَّهُمَّ ثَبِّتْنِي عَلَى دِينِكَ
 مَا أَحْيَيْتَنِي وَلَا تُزِعْ قَلْبِي بَعْدَ إِذْ هَدَيْتَنِي وَهَبْ لِي مِنْ لَدُنْكَ
 رَحْمَةً إِنَّكَ أَنْتَ الْوَهَّابُ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَعَلَى آلِ مُحَمَّدٍ وَ
 اجْعَلْنِي مِنْ أَتْبَاعِهِ وَشِيعَتِهِ وَاحْشُرْنِي فِي زُمْرَتِهِ وَوَفَّقْنِي لِأَدَاءِ

فَرَضِ الْجُمُعَاتِ وَ مَا أَوْجِبْتَ عَلَيَّ فِيهَا مِنَ الطَّاعَاتِ وَ قَسَمْتَ
لِأَهْلِهَا مِنَ الْعَطَاءِ فِي يَوْمِ الْجَزَاءِ إِنَّكَ أَنْتَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ

ترجمه دعای روز جمعه

ستایش خاص خدایست که آغاز هستی پیش از پیدایش و زندگی است و پایان پس از فناء موجودات، دانایی که هر که یادش کند وی را از یاد نبرد و نعمتش را از آنکه سپاس می دارد نگاهد و نومید نسازد آنکه او را بخواند و امید امیدوارش را قطع نکند خدایا من تو را گواه گیرم و گواه بودن تو کافی است و گواه گیرم تمام فرشتگان و ساکنین آسمانها و حاملین عرش را و پیمبران و رسولانت را که برانگیختی و انواع موجودات بی حسابی را که آفریدی (همه را گواه گیرم) که من گواهی دهم تویی خدایی که معبودی جز تو نیست و یگانه ای که شریک و همتا نداری و خلاف و تغییر و تبدیلی در گفتار تو نیست و گواهی دهم که محمد صلی الله علیه و آله بنده و رسول تو است که بدانچه ماءمورش کرده بودی به بندگانت رساند و درباره خدای عزوجل آنطور که باید کوشش کرد و بدان پاداش نیکی که حق و درست بود مؤده داد و بدان عقابی که راست بود بیم داد خدایا تا مرا زنده نگاه داری بر دین خویش ثابتم گردان و دلم را پس از آنکه راهنماییم کرده ای منحرف مساز و به من از نزد خود رحمتی بخشای که همانا تویی بخشایشگر درود فرست بر محمد و بر آلش و مرا از پیروان و شیعیانش قرار ده و در گروه وی محشورم کن و موفقم دار برای اداء فرائض جمعه ها و طاعتی که در آنها بر من واجب کردی و عطاهایی که در روز جزا به اهل آن (طاعات و جمعه ها) قست کرده ای که همانا تویی مقتدر فرزانه

لغات:

قَبْلَ الْإِنشَاءِ وَالْأَحْيَاءِ : پیش از پیدایش و زندگی

بَعْدَ فَنَاءِ الْأَشْيَاءِ : پس از فنای موجودات

لَا يَنْسَى مَنْ ذَكَرَهُ : هر که یادش کند فراموشش نکند.

لَا يَنْقُصُ مَنْ شَكَرَهُ : نمی کاهد هر کس شکرش کند.

لَا يَخِيبُ مَنْ دَعَاهُ : ناامید نکند کسی که او را بخواند.

لَا يَقْطَعُ رَجَاءً مَنْ رَجَاهُ : امیدوار به خودش را قطع امید نکند.

سُكَّانَ سَمَاوَاتِكَ : ساکنین آسمانهایت را

حَمَلَةَ عَرْشِكَ : حاملان عرشت را

أَنْشَأْتَ : خلقت را آغاز کردی

لَا عُدِيلَ لَا خُلْفَ لِقَوْلِكَ : همتا نداری و خلاف و تبدیلی در کار تو

نیست.

أَدَّى مَا حَمَلْتَهُ إِلَى الْعِبَادِ : به آنچه مامورش کرده بودی به بندگانت

رساند.

بَشَرًا : بشارت داد

أَنْذَرَ : ترسانید

ثَبَّتْنِي عَلَى دِينِكَ : بر دینت ثابتم بدار

أَنْتَ الْوَهَّابُ : تو بخشایشگری

اجْعَلْنِي مِنْ أَتْبَاعِهِ وَشِيعَتِهِ : مرا از پیروان و شیعیانش قرار بده.

وَقَفَّنِي لِإِدَاءِ فَرَضِ الْجُمُعَاتِ : برای اداء فرائض جمعه ها موقم بدار.

حدیث ملائکه

أَشْهَدُ جَمِيعَ مَلَائِكَتِكَ وَ سُكَّانَ سَمَاوَاتِكَ وَ حَمَلَةَ عَرْشِكَ

تمام فرشتگان و ساکنین آسمانها و حاملین عرش را گواه می گیرم.
در هجده مورد از قرآن مجید لغت ملائکه بکار گرفته شده است

*ملائکه گردشگر

قال رسول الله ﷺ : أَنْ لِلَّهِ مَلَائِكَةٌ سَيَّاحِينَ فِي الْأَرْضِ يُبَلِّغُونَ

عَنْ أُمَّتِي السَّلَامَ^۱

خداوند فرشتگانی دارد که در زمین گردش می کنند و سلام امتم را به من می رسانند.

*چهار محافظ

قال ابن عباس (رضي الله عنهما) : جَعَلَ اللَّهُ عَلَى ابْنِ آدَمَ حَافِظِينَ فِي اللَّيْلِ وَ

حَافِظِينَ فِي النَّهَارِ يَحْفَظَانِ عَمَلَهُ وَ يَكْتُبَانِ أَثْرَهُ^۲

خدا بر آدمیزاده دو نگهبان در شب و دو نگهبان در روز بر او گماشته که
نگهبانی او کنند و اثر و نشانی او را بنویسند.

^۱. زاد المعاد، مفتاح الجنان صفحه ۲۹۰

^۲. بحار الأنوار جلد ۵۶ صفحه ۲۰۰

*برخی مؤمنین از ملائکه برترند

قال رسول الله ﷺ: المؤمن أكرم على الله من بعض ملائكته.^۱
مؤمن در نزد خدا گرامی تر از برخی از فرشتگان است.

*ملائکه از نورند

قال الصادق (عليه السلام): إِنَّ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ خَلَقَ الْمَلَائِكَةَ مِنَ النُّورِ^۲
خدا عزوجل فرشتگان را از نور آفرید.

*ملائکه از پیش خود نمی نویسند

قال الجواد (عليه السلام): لَا يَكْتُبُ الْمَلَكَانِ إِلَّا مَا نَطَقَ بِهِ الْعَبْدُ^۳
دو فرشته (رقیب وعتید) نمی نویسند مگر آنچه بنده بگوید.

*چهار تن از ملائکه برگزیده

قال رسول الله ﷺ: إِنَّ اللَّهَ تَبَارَكَ وَتَعَالَى اخْتَارَ مِنْ كُلِّ شَيْءٍ^۴
أَرْبَعَةً اخْتَارَ مِنَ الْمَلَائِكَةِ جِبْرَائِيلَ وَمِيكَائِيلَ وَإِسْرَافِيلَ وَمَلَكَ
الْمَوْتِ^۴

۱. نهج الفصاحة صفحه ۷۸۳

۲. الإختصاص صفحه ۱۰۹

۳. بحار الأنوار جلد ۵؛ صفحه ۳۲۲

۴. الخصال جلد ۱ صفحه ۲۲۵

خداوند از هر گروهی چهار تن را انتخاب کرد واز ملائکه هم جبرائیل و میکائیل و اسرافیل و عزرائیل (فرشته مرگ) را انتخاب نمود.

حدیث ثبات

ثَبَّتَنِي ...

* تقاضای استقامت

قال الله تعالى: رَبَّنَا أَفْرِغْ عَلَيْنَا صَبْرًا وَ ثَبِّتْ أقدامَنَا - وَ انصُرْنَا
عَلَى الْقَوْمِ الْكَافِرِينَ^۱

پروردگارا به ما صبر و استواری ده و ما را ثابت قدم بدار و ما را بر شکست کافران یاری فرما.

* ثبات در مقابل دشمن

قال الله تبارک و تعالی: يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِذَا لَقِيتُمْ فِئَةً فَاثْبُتُوا وَ
اذْكُرُوا^۲

ای کسانی که ایمان آورده اید هر گاه با فوجی از دشمن برخورد کردید پایداری کنید و خدا را پیوسته یاد آورید باشد که پیروزمند و فاتح گردید.

^۱ . تفسیر القمی جلد ۱ صفحه ۸۳

^۲ . الإفصاح فی الإمامة صفحه ۲۴۹

*سلامت و استواری

قال الصادق (عليه السلام) : مَعَ التَّثَبُّتِ تَكُونُ السَّلَامَةُ ^۱

سلامت در پایداری است.

حدیث دین

تَبَّتْ عَلَى دِينِكَ

خدایا مرا در راه دینت ثابت قدم بدار.

*دین اگر آمد دنیا هم می آید

قال علی (عليه السلام) : مَنْ عَمِلَ لِدِينِهِ كَفَاهُ اللَّهُ أَمْرَ دُنْيَاهُ ^۲

*دین بهترین خواسته است

قال علی (عليه السلام) : الدِّينُ أَفْضَلُ مَطْلُوبٍ ^۳

دین بهترین خواسته انسان است .

*دین همراه اخلاص و تسلیم است

قال علی (عليه السلام) : اعْلَمْ أَنَّ أَوَّلَ الدِّينِ التَّسْلِيمُ وَ آخِرُهُ الْإِخْلَاصُ ^۴

^۱ . بحار الأنوار جلد ۶۸ صفحه ۳۳۸

^۲ . نهج البلاغه صفحه ۵۵۱

^۳ . تصنیف غرر الحکم و درر الکلم صفحه ۸۴

^۴ . تصنیف غرر الحکم و درر الکلم صفحه ۸۵

بدان که آغاز دین گردن نهادن (به دستورات الهی) و سر انجامش اخلاص در عمل است.

* دین با نیت است

قال علی (علیه السلام): لا دین لمن لا نية له^۱

کسی که نیت دین داری ندارد دین ندارد
* دین با شناخت است

قال علی (علیه السلام): أوَّلُ الدِّينِ مَعْرِفَتُهُ^۲

سر آغاز دینداری شناخت خدا است.
* دین با یک رنگی است

قال علی (علیه السلام): اخْذِرِ التَّلَوْنَ فِي الدِّينِ.^۳

از چند رنگی در دین بر حذر باش.

داستان دین داری

* دین رحمت

در روز فتح مکه سعد بن عباده فریاد می زد: امروز روز کشتار و اسارت است خداوند قریش را خوارخواهد کرد ابو سفیان نزد پیامبر آمد و گفت آیا

^۱. شرح نهج البلاغه لابن ابي الحديد ج ۲۰ صفحه ۳۱۷

^۲. نهج البلاغه صفحه ۳۹

^۳. عيون الحكم و المواعظ صفحه ۷۹

دستورکشتار قوم خود را داده ای؟ که سعد بن عبادہ چنین وچنان می گوید؟! پیامبر میان امت ایستاد و فرمود: امروز روز رحمت است. آنگاه پرچم را بدست علی بن ابی طالب (علیه السلام) داد و فرمود: فریاد کن امروز روز رحمت است. حضرت دستور داد که هر کس وارد خانه ابو سفیان شود هر کس سلاحش را زمین بگذارد و هر کس در خانه اش رابندد ایمن است! حضرت وارد مسجد الحرام شد و پس از یک مناجات با خدا به مردم فرمود: بروید که همگی آزاد شدگانید!^۱

✽ دین فروشی به یک وعده غذا

مهدی عباسی که شریک بن عبدالله را دانشمندی با هوش می دانست او را به حضور خود طلبید و از او خواست منصب قضاوت را بپذیرد و او قبول نکرد خلیفه گفت: پس به فرزندان من درس بگو آن پیشنهاد را نیز نپذیرفت سپس خلیفه گفت: پس امروز میهمان من باش. شریک بن عبدالله بعد از لحظه ای تأمل پذیرفت و در آنجا ماند. و غذای لذیذ سفارش شده خلیفه را خورد! یکی از نزدیکان خلیفه گفت: همین روزهاست که هم منصب قضاوت را بپذیرد و هم استادی فرزندان خلیفه را! و اتفاقاً این چنین هم شد.

بر حسب اتفاق شریک بن عبدالله با مأمور پرداخت حقوق خلیفه درگیر لفظی شد مأمور گفت: مگر گندم به ما فروخته ای؟ او گفت: بالاتر از گندم! بلکه دینم را به شما فروختم!^۱

^۱ البدایه جلد ۴ صفحه ۳۳۷

حدیث زنگار دل

وَلَا تُزِغْ قَلْبِي بَعْدَ إِذْ هَدَيْتَنِي

خدایا دلم را پس از آنکه راهنماییم کرده ای منحرف مساز.
در قرآن ۲۹ بار قلب (دل) بکار رفته است.

*موعظه و دل

قال علی (علیه السلام): أَخِي قَلْبِكَ بِالْمَوْعِظَةِ^۱

دلت را با موعظه زنده کن.

*پاکی دل با قرآن

قال رسول الله (صلی الله علیه و آله): جِئَاءُ هَذِهِ الْقُلُوبِ ذِكْرُ اللَّهِ وَ تِلَاوَةُ الْقُرْآنِ^۲

صیقل دهنده این دلها، یاد خدا و تلاوت قرآن است.

*با تفکر

قال رسول الله (صلی الله علیه و آله): عَوِّدُوا قُلُوبَكُمْ الرَّأْفَةَ وَ أَكْثِرُوا مِنَ التَّفَكُّرِ^۳

دلهای خود را به رقت عادت دهید و زیاد تفکر و اندیشه کنید.

*همنشینی با خوبان

^۱ داستانهای روایی صفحه ۴۰۶

^۲ تحف العقول صفحه ۶۹

^۳ مجموعه ورام جلد ۲؛ صفحه ۱۲۲

^۴ . إرشاد القلوب إلى الصواب جلد ۱ صفحه ۹۴

قال الهادی (علیه السلام): لِقَاءُ أَهْلِ الْخَيْرِ عِمَارَةُ الْقَلْبِ^۱

دیدار با اهل خیر مایهٔ آبادی دلهاست.

* ترک گناه

قال الحسن (علیه السلام): لَا وَجَعَ أَوْ جَعُ لِلْقُلُوبِ مِنَ الذُّنُوبِ^۲

هیچ دردی دردآورتر از گناهان نیست.

* قلب مرکز اندیشه است

قال علی (علیه السلام): الْقَلْبُ مُصْحَفُ الْفِكْرِ^۳

قلب و دل، کتاب اندیشه و تفکر است.

* دل را از کینه پاک کنیم

قال علی (علیه السلام): طَهَّرُوا قُلُوبَكُمْ مِنَ الْحِقْدِ فَإِنَّهُ دَاءٌ مُوْبِئٌ^۴

قلب ها را از کینه پاک کنید، زیرا آن دردی است که به هلاکت می

کشاند.

* دل حرم خدا

قال الصادق (علیه السلام): الْقَلْبُ حَرَمُ اللَّهِ فَلَا تُسْكِنُ حَرَمَ اللَّهِ غَيْرَ اللَّهِ^۱

^۱. بحار الأنوار جلد ۷۴ صفحه ۲۰۸

^۲. الکافی جلد ۲ صفحه ۲۷۵

^۳. تصنیف غرر الحکم و درر الکلم صفحه ۶۶

^۴. تصنیف غرر الحکم صفحه ۲۹۹

دل حرم خداست پس در حرم خدا جز خدای را جا مده (این خانه محبوب است این خانه مصفاً کن)

* کوری دل

قال رسول الله ﷺ: عَمِيَ الْقَلْبُ الضَّلَالَةَ بَعْدَ الْهُدَى^۲

گمراهی پس از هدایت کور دلی است.

* بدترین کوری

قال العسکری (علیه السلام): شَرُّ الْعَمَى عَمَى الْقَلْبِ^۳

بدترین کوری، کوری دل است.

* دل بهانه جوست

قال علی (علیه السلام): الْقَلْبُ بِالتَّعَلُّلِ رَهِينٌ^۴

دل در گرو بهانه جوئی است.

* دل فهمیده

قال علی (علیه السلام): أَفْضَلُ الْقُلُوبِ قَلْبٌ حُسْبَى بِالْفَهْمِ^۵

۱. بحار الأنوار جلد ۶۷ صفحه ۲۵

۲. نهج الفصاحة صفحه ۵۷۵

۳. الأمالی (للسدوق) صفحه ۴۸۸

۴. بحار الأنوار جلد ۷۵؛ صفحه ۱۱

۵. تصنیف غرر الحکم و درر الکلم صفحه ۶۷

بدترین دلها، دلی است که از فهم انباشته نباشد.

حدیث امید و رجاء

هشت بار در قرآن لغت رجاء بکار رفته است.

*امید بغیر خدا ممنوع است

قال علی علیه السلام : اجْعَلُوا كُلَّ رَجَائِكُمْ لِلَّهِ وَ لَا تَرْجُوهُ أَحَدًا سِوَاهُ فَإِنَّهُ مَا رَجَا أَحَدٌ غَيْرَ اللَّهِ إِلَّا خَابَ.^۱

همه امید خود را به خداوند پاک معطوف دارید و جز او به کسی امیدوار نباشید زیرا هر کس که به غیر خدا امیدوار شد زیانکار گردید.

*خوف و رجاء به یک اندازه

قال الصادق علیه السلام : كَانَ أَبِي يَقُولُ إِنَّهُ لَيْسَ مِنْ عَبْدٍ مُؤْمِنٍ إِلَّا وَ فِي قَلْبِهِ نُورَانِ نُورٌ خَيْفَةٌ وَ نُورٌ رَجَاءٌ لَوْ وَزَنَ هَذَا لَمْ يَزِدْ عَلَى هَذَا وَ لَوْ وَزَنَ هَذَا لَمْ يَزِدْ عَلَى هَذَا.^۲

پدرم به من فرمود: در دل هر بنده ای دو نور است: نورخوف و نور رجاء که در مقام سنجش هیچکدام بر دیگری برتری ندارند.

^۱ . عیون الحکم و المواعظ صفحه ۸۹

^۲ . الکافی جلد ۲ صفحه ۶۷

*امید کاذب ممنوع

قال الباقر (عليه السلام) : إِيَّاكَ وَالرَّجَاءَ الْكَاذِبَ، فَإِنَّهُ يُوقِعُكَ فِي الْخَوْفِ الصَّادِقِ^۱!

از امید وار بودن دروغین بدور باش، که چنین امید واری تو را در ترس وهراس راستین اندازد.

*امید بدون عمل هرگز

قال علي (عليه السلام) : لَا تَكُنْ مِمَّنْ يَرْجُو الْآخِرَةَ بِغَيْرِ عَمَلٍ^۲

از جمله کسانی مباش که بدون عمل نیک، به بهشت امیدوار باشی.

*امید همراه با عمل

قيل للصادق (عليه السلام) : إِنْ قَوْمًا مِنْ مَوَالِيكَ يُلْمُونَ بِالْمَعَاصِي وَ يَقُولُونَ نَرْجُو فَقَالَ كَذَبُوا أَوْلِيكَ لَيْسُوا لَنَا بِمَوَالِي^۳

به امام صادق(ع) عرض شد: گروهی از شیعیان شما مرتکب نافرمانی می شوند و می گویند: به رحمت و اسعه خداوند امیدواریم.

امام فرمود: دروغ می گویند.

حدیث تبعیت و پیروی

^۱ . مکاتیب الأئمة عليهم السلام جلد ۳ صفحه ۲۷۰

^۲ . الفهرست جلد ۷ صفحه ۲۸۱

^۳ . مجموعه ورام جلد ۲ صفحه ۱۸۵

وَاجْعَلْنِي مِنْ أَتْبَاعِهِ وَشِيعَتِهِ

مرا از پیروان و شیعیان محمد و آتش قرار ده

* جایگاه رفیع شیعه

قال الصادق (عليه السلام) : إِنَّ اللَّهَ وَ مَلَائِكَتَهُ وَ أَرْوَاحَ النَّبِيِّينَ يَسْتَغْفِرُونَ

لِلشَّيْعَةِ وَيُصَلُّونَ عَلَيْهِمْ إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ^۱

همانا ملائکه و ارواح پیامبران برای شیعیان آمرزش می خواهند و تا روز

قیامت بر آنان درود می فرستند

* شیعه کیست؟

قال الصادق (عليه السلام) : مَا شِيعَةٌ جَعَفَرٌ إِلَّا مَنْ كَفَّ لِسَانَهُ وَ عَمِلَ

لِخَالِقِهِ وَ رَجَا سَيِّدَهُ وَ خَافَ اللَّهَ حَقَّ خِيفَتِهِ^۲

شیعیان جعفر نیستند مگر کسانی که زبان خود را نگه می دارند و برای

آفریدگار خود کار می کنند و به مولای خود امیدوار باشند و حقیقتا خدا

ترسند.

* شیعه سزاوار است خوب باشد

^۱ مشکاة الأنوار فی غرر الأخبار صفحه ۹۴

^۲ تحف العقول صفحه ۵۱۵

قال الصادق عليه السلام: إِنَّ أَحَقَّ النَّاسِ بِالْوَرَعِ آلَ مُحَمَّدٍ وَشِيعَتَهُمْ كَمَا
تَقْتَدِي الرَّعِيَّةَ بِهِمْ^۱

آل محمد و شیعیان از همه کس سزاوارتر به رعایت پارسائی می باشند تا سایر مردم به آنان اقتدا کنند.

* شیعه در بهشت

قال علي عليه السلام: إِنَّ أَهْلَ الْجَنَّةِ يَنْظُرُونَ إِلَى مَنَازِلِ شِيعَتِنَا كَمَا يُرَى
الْكُوكَبُ الدَّرِّيُّ فِي السَّمَاءِ^۲

بهشتیان به جایگاه و منازل شیعیان ما نگاه می کنند چنان که انسان ها به ستاره‌های آسمان نظاره گردند.

* شیعه مشمول شفاعت

قال رسول الله صلی الله علیه و آله: شِيعَتِكَ إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ فِيكُمْ شَفَاعَتِي^۳
شفاعت من در روز قیامت برای شیعیان واقعی توست.

* شیعه نشانه دارد

قال الباقر عليه السلام: مَا شِيعَتَنَا إِلَّا مَنْ اتَّقَى اللَّهَ وَ أَطَاعَهُ^۴

^۱ بشاره المصطفى لشيعة المرتضى جلد ۲ صفحه ۱۴۱

^۲ تفسیر فرات الکوفی صفحه ۳۶۸

^۳ بحار الانوار جلد ۳۸ صفحه ۳۱۱

^۴ الکافی جلد ۲ صفحه ۷۴

شیعه مانیست مگر کسی که از خدا بترسد و او را فرمان ببرد.

*پاکدامنی از علامات شیعه

قال الصادق (عليه السلام): إِنَّمَا شِيعَةٌ عَلِيٌّ مَنْ عَفَّ بَطْنُهُ وَفَرَجُهُ^۱

شیعه علی کسی است که عفت بطن و فرج دارد.

*شیعه در خلوت دلی ترسان دارد

قال الكاظم (عليه السلام): لَيْسَ مِنْ شِيعَتِنَا مَنْ خَلَا ثُمَّ لَمْ يَرِعْ قَلْبُهُ^۲

شیعه مانیست کسی که در تنهایی و خلوت، دلش ترسان (از خدا) نباشد.

*شیعه در عمل و گفتار یکسان است

قال الصادق (عليه السلام): لَيْسَ مِنْ شِيعَتِنَا مَنْ قَالَ بِلِسَانِهِ وَخَالَفَنَا فِي

أَعْمَالِنَا وَآثَارِنَا^۳

شیعه مانیست، آنکه با زبان دم از تشیع می زند و در عمل بر خلاف اعمال و کردار ما رفتار می کند.

حدیث توفیق

وَقَفَّنِي لِإِدَاءِ فَرَضِ الْجُمُعَاتِ

^۱ الکافی جلد ۲ صفحه ۲۳۳

^۲ بحار الأنوار جلد ۶۵ صفحه ۱۵۳

^۳ وسائل الشیعه جلد ۱۵ صفحه ۲۴۷

برای اداء فرائض جمعه ها موفقم مدار.

*توفیق پیشوای خوبی است

قال علی: لَأَقَائِدَ كَالْتَوْفِيقِ^۱

هیچ پیشوائی مانند موفقیت نیست.

*بهترین موهبت آسمانی

قال علی (علیه السلام): أَجَلٌ مَا يُنَزَّلُ مِنَ السَّمَاءِ التَّوْفِيقُ^۲

موفقیت پیدا کردن (به انجام خوبی ها) بهترین چیزی است که از آسمان نازل شده است.

*توفیق سبب رستگاری

قال علی (علیه السلام): التَّوْفِيقُ رَأْسُ النَّجَاحِ^۳

اساس رستگاری، موفقیت است.

*علم بدون توفیق

قال علی (علیه السلام): لَا يَنْفَعُ الْعِلْمُ بَعِيرٍ تَوْفِيقٍ^۴

دانش بدون توفیق الهی سودمند نیست.

^۱ بحار الأنوار جلد ۶۶ صفحه ۴۰۹

^۲ شرح نهج البلاغه لابن ابی الحدید جلد ۲۰ صفحه ۲۹۱

^۳ عیون الحکم و المواعظ صفحه ۴۱

^۴ غرر الحکم و درر الکلم صفحه ۷۷۸

حدیث عطاء

*قبل از سوال باید عطاء کرد

قال علی (علیه السلام): أَفْضَلُ الْعَطِيَّةِ مَا كَانَ قَبْلَ مَدْلَةِ السُّؤَالِ^۱

بهترین بخشش آن است که پیش از دلت سوال باشد.

*بخشش کم

قال الحسين (علیه السلام): لَا تَسْتَحِي مِنْ إِعْطَاءِ الْقَلِيلِ فَإِنَّ الْحَرْمَانَ أَقْلُ مِنْهُ^۲.

از بخشش اندک شرم مکن، زیرا محروم داشتن از آن اندک تر است.

*از دستی که بدهی می گیری

قال اميرالمومنين (علیه السلام): مَنْ يُعْطِ بِالْيَدِ الْقَصِيرَةِ يُعْطِ بِالْيَدِ الطَّوِيلَةِ^۳

هر که با دست کوتاه ببخشد با دست بلند می گیرد.

*معامله سودمند با خدا

قال رسول الله (صلی الله علیه و آله): مَنْ أَعْطَى دَرَهْمًا فِي سَبِيلِ اللَّهِ كَتَبَ اللَّهُ لَهُ

سَبْعَ مِائَةِ حَسَنَةٍ^۱^۱ تصنیف غرر الحکم و درر الکلم صفحه ۳۷۷^۲ عیون الحکم و المواعظ صفحه ۵۲۸^۳ نهج البلاغه (للصباحی صالح) صفحه ۵۰۹

هر که درهمی در راه خدا ببخشد در نامه عملش هفتصد حسنه نوشته می شود.

*بخشش بعد از محرومیت

قال علی (علیه السلام): الْعَطِيَّةُ بَعْدَ الْمَنْعِ أَجْمَلُ مِنَ الْمَنْعِ بَعْدَ الْعَطِيَّةِ^۲

بخشش بعد از محروم داشتن زیباتر از بازداشتن پس از بخشش است.

حدیث جمعه

وَقَفَّنِي لِأَدَاءِ فَرَضِ الْجُمُعَاتِ

برای اداء فرائض جمعه ها موفقم بدار.

*همه چیز دو برابر است

قال الباقر (علیه السلام): الْخَيْرُ وَالشَّرُّ يُضَاعَفُ فِي يَوْمِ الْجُمُعَةِ.^۳

خیر وشر در روز جمعه دو چندان می شود.

*جلوه جمعه را معرفی کنید

قال علی (علیه السلام): أَطْرَفُوا أَهَالِيكُمْ فِي كُلِّ جُمُعَةٍ بِشَيْءٍ مِنَ الْفَاكِهَةِ

أَوْ اللَّحْمِ حَتَّى يَفْرَحُوا بِالْجُمُعَةِ.^۱

^۱ الأُمالي (للطوسي) صفحه ۱۸۳

^۲ تصنيف غرر الحكم و درر الكلم صفحه ۳۸۰

^۳ وسائل الشيعة جلد ۷ صفحه ۳۸۰

هر روز جمعه مقداری میوه به خانوادگی خود هدیه دهید تا از آمدن جمعه خوشحال شوند.

*جمعه روز عبادت

قال رسول الله ﷺ: **يَوْمُ الْجُمُعَةِ يَوْمٌ عِبَادَةٌ فَتَعَبَدُوا اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ فِيهِ**^۲

روز جمعه روز پرستش و عبادت است پس خدا را در آن عبادت کنید.

*مهمتر از دو عید بزرگ

قال رسول الله ﷺ: **إِنَّ يَوْمَ الْجُمُعَةِ سَيِّدُ الْأَيَّامِ وَأَعْظَمُ عِنْدَ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ مِنْ يَوْمِ الْأَضْحَى وَيَوْمِ الْفِطْرِ.**^۳

روز جمعه آقای روزهاست و نزد خدا از روز قربان و روز فطر نیز بزرگتر است.

*حج مساکین

قال رسول الله ﷺ: **الْجُمُعَةُ حَجٌّ الْمَسَاكِينِ.**^۴
جمعه حج مستمندان و حج تهیدستان امت من است.

^۱ الکافی جلد ۶ صفحه ۲۹۹

^۲ وسائل الشیعه جلد ۱۱ صفحه ۳۵۷

^۳ الخصال جلد ۱ صفحه ۳۱۶

^۴ سلوة الحزین صفحه ۳۷

*انگیزه اجتماع

قال علی (علیه السلام): اَلزُّمُوا الْجَمَاعَةَ وَاجْتَنِبُوا الْفُرْقَةَ^۱.

همواره به جماعت پیوسته و از پراکندگی بپرهیزید.

*دوبرابری صدقه

قال الباقر (علیه السلام): الصَّدَقَةُ يَوْمَ الْجُمُعَةِ تُضَاعَفُ لِفَضْلِ الْجُمُعَةِ عَلَيَّ

غَيْرِهِ مِنَ الْأَيَّامِ^۲.

خداوند برای صدقه روز جمعه ثواب دوچندان می دهد چون روز جمعه بر سایر روزها برتری دارد.

حدیث یوم الجزاء

فی یومِ الجزاءِ

و عطاهایی که در روز جزا به اهل آن (طاعات و جمعه ها) قست کرده ای.

*یاد معاد

قال علی (علیه السلام): طُوبَى لِمَنْ ذَكَرَ الْمَعَادَ وَعَمِلَ لِلْحِسَابِ^۳

^۱ تصنیف غرر الحکم و درر الکلم صفحه ۴۶۶

^۲ ثواب الأعمال و عقاب الأعمال صفحه ۱۸۵

^۳ نهج البلاغه صفحه ۴۷۷

خوشا بحال کسی که در یاد معاد است و برای حساب روز قیامت کار می کند.

*معاد و اصلاح

قال امیر المؤمنین (علیه السلام): مَنْ أَصْلَحَ الْمَعَادَ ظَفَرَ بِالرَّشَادِ^۱

کسی که کار آخرتش را اصلاح می کند با عمل درست به پیروزی رسیده است.

*آمادگی برای روز جزاء

قال امیر المومنین (علیه السلام): مَنْ أَيَّنَّ بِالْمَعَادِ اسْتَكْتَرَ مِنَ الزَّادِ^۲.

هر که به آخرت ایمان پیدا کند توشه فراوان بردارد.

*اگر همت برای روز جزاء نکنیم....

قال علی (علیه السلام): لَيْسَ بِمُؤْمِنٍ مَنْ لَمْ يَهْتَمَّ بِإِصْلَاحِ مَعَادِهِ^۳

مؤمن نیست، کسی که به اصلاح آخرتش اهتمام نوزد.

*روز جزاء و ظلم به مردم

قال علی (علیه السلام): بِئْسَ الزَّادُ إِلَى الْمَعَادِ الْعُدْوَانُ عَلَى الْعِبَادِ^۴

^۱ عیون الحکم و المواعظ صفحه ۴۴۷

^۲ عیون الحکم و المواعظ صفحه ۴۴۷

^۳ تصنیف غرر الحکم و درر الکلم صفحه ۱۴

^۴ تحف العقول صفحه ۹۱

ستم بر بندگان خدا بد توشه ای برای روز جزاء است.

*توشه فردا

قال علی (علیه السلام): اَعْمَلُوا لِيَوْمٍ تُدَخَّرُ فِيهِ الذَّخَائِرُ^۱.

برای روزی کار کنید که توشه ها برای آن روز ذخیره می شود.

*هم امروز وهم فردا

قال علی بن ابیطالب (علیه السلام): اَعْلَمُوا عِبَادَ اللَّهِ أَنَّ الْمُتَّقِينَ ذَهَبُوا

بِعَاجِلِ الدُّنْيَا وَآجِلِ الْآخِرَةِ^۲

ای بندگان خدا! بدانید که متقین هم از دنیا بهره مندند وهم از آخرت.

^۱ عیون الحکم و المواعظ (للیثی) صفحه ۸۸

^۲ نهج البلاغه صفحه ۳۸۳

فهرست

۵	..... مقدمه
۷	..... دعای روز شنبه
۳۷	..... دعای روز یکشنبه
۸۳	..... دعای روز دوشنبه
۱۰۹	..... دعای روز سه شنبه
۱۳۳	..... دعای روز چهارشنبه
۱۵۵	..... دعای روز پنج شنبه
۱۸۷	..... دعای روز جمعه
۲۱۵	..... فهرست